

147554

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EV YÖNETİMİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN
YARATICI DRAMAYA YÖNELİK TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Huriye ALBAYRAK**

- 147554 -

**Hazırlayan
Aysun YÖNEL**

KONYA - 2004

ÖNSÖZ

İnsan yavrusunun doğumdan 6 yaşına gelene kadar geçen süresi, kişiliğinin oluşmasında en önemli yıllardır. Bu sürede yapılan eğitim hatalarının düzeltilmesi çok zor, bazen de imkansızdır.

Çocuk eğitiminde pek çok yöntem vardır ve her geçen gün bunlara daha etkin yöntemler eklenmektedir. Eklenen bu alternatif yöntemlerden en popüler olanının drama olduğu tüm eğitimciler tarafından vurgulanmaktadır.

Dramanın alışlagelmiş ezberci eğitim yöntemlerinin aksine geleceğimiz olan çocuklarımızın, kendine güvenen, yaratıcı, kendini iyi ifade eden, karşısındakini daha iyi dinleyen bireyler olarak yetişmelerindeki büyük bir eksikliği kapatacağı düşünülmektedir. Okul öncesi eğitimde çocuğun tüm gelişim alanlarına olumlu katkıları çeşitli araştırmalarla kanıtlanan dramanın amacına ulaşabilmesinde öğretmenler yadsınamayacak yer tutmaktadır.

Bu araştırma, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmanın sonuçları, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik kendi tutumlarını fark etmelerini sağlaması ve okul öncesi eğitim öğretmeni yetiştiren kurumların, okul öncesi kurumlarda görev yapan öğretmenlerin konu ile ilgili tutumlarını görmesi ve programlarına ışık tutması açısından gereklidir.

Araştırmanın planlanıp, yürütülmesinde öneri ve katkıları ile bana her yönden destek olan ve yol gösteren tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Huriye ALBAYRAK'a, çalışmalarımnda her türlü kolaylığı sağlayan ve bilimsel katkılarıyla destek veren Sayın Prof. Dr. Ramazan ARI'ya, istatistik işlemlerinde yardımını esirgemeyen Sayın Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman TOZLUCA'ya teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırmada kullandığım ölçeklerin temininde katkıları bulunan Sayın Dr. Ayşe OKVURAN'a ayrıca ölçeklerin uygulandığı okul öncesi kurumların

yöneticilerine ve ölçekleri cevaplayan okul öncesi eğitim öğretmenlerine katkılarından dolayı içten teşekkürlerimi sunarım.

Aysun YÖNEL

Konya-2004

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	III
TABLolar LİSTESİ.....	VII
KISALTMALAR.....	XI
BÖLÜM 1	1
1 .GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç Ve Alt Amaçlar	4
Araştırmanın Önemi	5
Sayıtlar	6
Sınırlılıklar	6
Tanımlar	6
BÖLÜM II	8
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	8
1. Drama İle İlgili Kavramlar	8
1.1 Yaratıcılık.....	8
1.2. Dramatik Oyun	9
1.3 Dramatizasyon	10
1.4 Yaratıcı Drama.....	13
1.5 Eğitici Drama.....	14
1.6 Psikodrama.....	15
2. Dramının Tanımı	16
3. Dramanın Tarihçesi	17
4. Günümüz Eğitiminde Dramının Yeri	19
5. Yaratıcı Drama	21
5.1 Yaratıcı Dramanın Tanımı	21
5.2. Yaratıcı Dramanın Uygulama Basamakları	22
5.2.2. Esas çalışma (Oynama)	24
5.2.2.1 Pantomim	25
5.2.2.2 Rol oynama	26
5.2.2.3 Doğaçlama	28

5.2.2.4. Rol Değiştirme.....	29
5.2.2.5. Müzikle Drama	29
5.2.2.6. Öykü-Olay Canlandırma.....	30
5.2.3.Tartışma ve değerlendirme.....	30
5.3 Yaratıcı Dramanın Amaçları.....	32
5.4 Okul Öncesinde Yaratıcı Drama.....	33
6. Tutum Ve Yaratıcı Drama İlişkisi	37
6.1 Tutum Kavramına İlişkin Tanımlamalar.....	37
6.2 Tutum Drama İlişkisi.....	37
6.3 Tutumların Ölçülmesi.....	39
7. Konu İle İlgili Araştırmalar.....	40
7.1 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	40
7.2 Türkiye’de Yapılan Araştırmalar.....	43
BÖLÜM III	49
YÖNTEM	49
Evren Ve Örneklem.....	49
Veri Toplama Araçları.....	50
Yaratıcı Drama Bilgi Formu	50
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği.....	51
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği’nin (YDTÖ) Geliştirilmesinde İzlenen Aşamalar	51
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği’nin YDTÖ’nün Ön Deneme Uygulaması	53
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeğinin Geçerlik Çalışmaları	53
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeğinin Güvenirlilik Çalışmaları.....	55
Verilerin Toplanması Ve Analizi.....	55
Verilerin Toplanması	55
Verilerin Analizi	56
BÖLÜM IV.....	58
BULGULAR.....	58
1. Araştırma Grubunun Kişisel Özelliklerine Ait Bulgular.....	58
Araştırma Grubunun Yaş Durumu.....	58
Araştırma Grubunun Eğitim Durumu.....	58
Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte Ve Bölüm.....	59

Araştırma Grubunun Mesleki Kıdem Durumu	60
Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumu	60
Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumu	61
Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süreleri	61
Araştırma Grubunun Drama Seminerine Katılma Durumu	62
2. Araştırma Grubunun Yaratıcı Drama Uygulamaları İle İlgili Dağılımları.....	63
Eğitimde Drama Çalışmalarının Öğretmen Olarak Kendilerine Kazandırdıkları.....	63
Araştırma Grubunun Sınıfta Drama Çalışması Yaptırma Durumları	65
Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarında Kullandıkları Teknikler	65
Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarını Uyguladıkları Çocuk Sayısı	66
Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarında İzledikleri Aşamalar	66
Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarını Planlamaları	67
Araştırma Grubunun Konuları Seçerken Dikkat Ettikleri Noktalar	67
Araştırma Grubunun Rahatlama Çalışmalarında Dikkat Ettikleri Noktalar	68
Araştırma Grubunun Değerlendirmeyi Yaptıkları Zaman	68
Araştırma Grubunun Değerlendirme Çalışmaları Yaparken Dikkat Ettikleri Noktalar	69
Drama Uygulamalarında Isınma Çalışması Olarak Yaptırdıkları Uygulamalar	69
3. Araştırma Grubunun Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlarına Ait Bulgular	70
Yaş Değişkenine Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel) Tutum Puanları	70
Eğitim Durumlarına Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları	73
Mezun Oldukları Fakülte / Bölüme Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları	76
Meslekteki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları	80
Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları	85
Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları	89
Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları	93

BÖLÜM V	98
TARTIŞMA VE YORUM	98
Araştırma Grubunun Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışma Ve Yorumu.....	98
Drama Uygulamalarına İlişkin Bulguların Tartışma Ve Yorumu	100
Yaş Durumuna Göre; Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık	101
Eğitim Durumu Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık.....	101
Mezun Oldukları Fakülte Ve Bölüm Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık	102
Meslekteki Kıdem (Hizmet Süresi) Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık	102
Drama Dersi Alma Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık	103
Drama Kursuna Katılma Ve Katılma Süresi Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık	104
Drama Seminerine Katılma Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık	105
BÖLÜM VI.....	105
Sonuç Ve Öneriler	105
BÖLÜM VII	108
Özet	108
Summary	112
KAYNAKÇA.....	116
Ekler.....	122
Ek 1 Örneklemeye Alınan Öğretmenlerin Sayısal Durumu.....	123
Ek 2Yaratıcı Drama Bilgi Formu Ve Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği	128

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1	Örnekleme Alınan Öğretmenlerin Sayısal Durumu.....	50
Tablo 2	Araştırma Grubunun Yaş Durumu.....	58
Tablo 3	Araştırma Grubunun Eğitim Durumu.....	58
Tablo 4	Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte ve Bölüm.....	59
Tablo 5	Araştırma Grubunun Mesleki Kıdem Durumu.....	50
Tablo 6	Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumu.....	60
Tablo 7	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumu.....	61
Tablo 8	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süreleri	61
Tablo 9	Araştırma Grubunun Drama Seminerine Katılma Durumu.....	62
Tablo 10	Eğitimde Drama Çalışmalarının Öğretmen Olarak Kendilerine kazandırdıkları.....	63
Tablo11	Araştırma Grubunun Sınıfta Drama Çalışması Yaptırma Durumu.....	65
Tablo 12	Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarında Kullandıkları Teknikler.....	65
Tablo 13	Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarını Uyguladıkları Çocuk Sayısı	66
Tablo 14	Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarında İzledikleri Aşamalar.....	66
Tablo 15	Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarını Planlamaları	67
Tablo 16	Araştırma Grubunun Konuları Seçerken Dikkat Ettikleri Noktalar.....	67
Tablo 17	Araştırma Grubunun Rahatlama Çalışmalarında Dikkat Ettikleri Noktalar.....	68
Tablo 18	Araştırma Grubunun Değerlendirmeyi Yaptıkları Zaman.....	68
Tablo 19	Araştırma Grubunun Değerlendirme Çalışmaları Yaparken Dikkat Ettikleri Noktalar.....	69
Tablo 20	Drama Uygulamalarında Isınma Çalışması Olarak Yaptırdıkları Uygulamalar.....	69
Tablo 21	Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları.....	70

Tablo 22	Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dramaya Yönelik Genel Tutumları Varyans Analizi Sonuçları.....	71
Tablo 23	Araştırma Grubunun Yaşa Göre Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları.....	71
Tablo 24	Araştırma Grubunun Yaşa Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	72
Tablo 25	Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları.....	72
Tablo 26	Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	73
Tablo 27	Araştırma Grubunun Eğitim Durumlarına Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları.....	73
Tablo 28	Araştırma Grubunun Eğitim Durumlarına Göre Dramaya Yönelik Genel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	74
Tablo 29	Araştırma Grubunun Eğitim Durumlarına Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları.....	74
Tablo 30	Araştırma Grubunun Eğitim Durumlarına Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	75
Tablo 31	Araştırma Grubunun Eğitim Durumlarına Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları.....	75
Tablo 32	Araştırma Grubunun Eğitim Durumlarına Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	76
Tablo 33	Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte/Bölüme Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları.....	76
Tablo 34	Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte/Bölüme Göre Dramaya Yönelik Genel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	77
Tablo 35	Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte/Bölüme Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları.....	78
Tablo 36	Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte/Bölüme Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	79
Tablo 37	Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte/Bölüme Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları.....	79

Tablo 38	Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte/Bölüme Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	80
Tablo 39	Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları.....	80
Tablo 40	Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik Genel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	81
Tablo 41	Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine yönelik Tutum Puanları.....	81
Tablo 42	Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine yönelik Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	82
Tablo 43	Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları.....	82
Tablo 44	Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	83
Tablo 45	Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutumların Asgari Önem Fark Testi Sonuçları.....	84
Tablo 46	Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları.....	85
Tablo 47	Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Genel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	86
Tablo 48	Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları.....	86
Tablo 49	Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 50	Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları.....	87
Tablo 51	Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumuna Göre Eleştirel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	88
Tablo 52	Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumuna Göre Eleştirel Tutum Puanlarının Asgari Önem Fark Testi Sonuçları.....	88
Tablo 53	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları.....	89

Tablo 54	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Genel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	90
Tablo 55	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları.....	90
Tablo 56	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine yönelik Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	91
Tablo 57	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları.....	91
Tablo 58	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	92
Tablo 59	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanlarının Asgari Önem Fark Testi Sonuçları.....	92
Tablo 60	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları.....	93
Tablo 61	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik Genel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	94
Tablo 62	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları.....	94
Tablo 63	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	95
Tablo 64	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları.....	95
Tablo 65	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutumların Varyans Analizi Sonuçları.....	96
Tablo 66	Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanlarının Asgari Önem Fark Testi Sonuçları.....	97

KISALTMALAR

YDTÖ: Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği

YDBF: Yaratıcı Drama Bilgi Formu

BÖLÜM 1

1 .GİRİŞ

Problem

Yaşadığımız çağ, üretken, yapıcı ve yaratıcı insanların varlığını gerekli kılmaktadır. Hızlı iletişim olgusunun yaşandığı dünyamızda yaratıcı düşünceyi üretmek ve yaşama geçirmek, eğitim sürecinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Eğitim sistemi değişen yaşamın gereklerine ayak uydurabilmelidir. İnsan kişiliğini tam geliştirmeye yönelik olması gereken ve insanın yaşamı boyunca bir edinim süreci olarak düşünülebilecek olan ‘geleceğe doğru uzanmayı sağlayan’ eğitim, ne yazık ki ülkemizde genellikle örgün eğitim kurumları ile sınırlı tutulmakta, yaşamın diğer dönemlerinde ise bilinçsizce gerçekleştirilmektedir. Oysa donanımlı bir kişi olarak var olabilmek, nitelikli ve sürekli bir eğitim sürecinde olmayı gerekli kılmaktadır. Bu süreci örgün öğretim dışında denetlemek oldukça güçtür. O halde ilk kez sistemli bir eğitim ile karşılaşılacak okul öncesi eğitim kurumlarına, çocuğun topluma uyumu ve kişiliğinin gelişimine yardımcı olmasının ötesinde, büyük sorumluluklar düşmektedir(Girgin, 1999).

Her okul öncesi eğitim kurumu uzman bir kadro ile çocuğun gelişim alanlarını ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak hazırlanmış program uygulamaktadır (Uysal, 1996). Drama bu programların içine zaman zaman dahil edilmiştir fakat eğitim sistemimiz için çok da yeni olmayan drama yeni yeni uygulamaya konulabilmiştir. Drama, eğitim ve öğretimin uygulamalı hale gelmesi, kişinin pasif ve ezberciliğe dayalı, yaratıcılıktan yoksun rolü yerine onu eğitim ve öğretimin aktif bir parçası olarak görmenin yöntemidir(Akın, 1993).

Çocuklar için oyun en doğal öğrenme yoludur. Bu dönemde oynanan oyun çocuğun yaratma, deneyim kazanma, iletişim kurma gibi becerileri kazanması için etkili araçtır.

Yapılan pek çok araştırma, çocukların yaşayarak ve birebir katılabilecekleri oyun etkinliklerinde en iyi öğrenebildikleri sonucunu ortaya çıkarmıştır. Eğitimde drama çalışmalarının temeli çocuğun hayatında önemli yere sahip olan oyuna dayanmaktadır. Çocuk oyunları desteklendiğinde bir sanat şekli, sosyalleşme etkinliği ve öğrenme biçimi olan dramaya dönüşür. Drama çalışmaları çocuklara farklı düşünceler kazanma ve kendini geliştirme imkanı sunar. Hızla gelişen bilim ve teknoloji, insanları belirli kalıpların içine koymakta, esneklik yerini katı kurallara bırakmaktadır. Eğitimde drama çalışmaları bu kalıpların kırılmasına, çocukların bağımsız olmalarına ve öz saygılı yetişmelerine yardımcı olur. Kendine güveni olan ve öz saygısı bulunan çocuk başkalarının duygularına da önem verecektir. Drama çalışmaları ile çocuk çevresi ve arkadaşları ile iletişim içindedir. Böylece yaparak, yaşayarak öğrenen çocuk yeni fikirler edinir ve kendini geliştirir(Güven, 2001).

Drama çalışmalarının nitelikli eğitimciler tarafından verilmesi amaca ulaşmamızda önemlidir. Drama, günümüzde birçok okul öncesi eğitim kurumunda yaratıcı drama liderliği yapan kişilerce yürütülmektedir fakat; ideal olanı, yaratıcı drama çalışmalarının dışarıdan gelen, haftada bir gün kısa süreli çalışmalarla gerçekleştiren drama liderleri değil okulda bulunan drama konusunda bilgi sahibi öğretmenler tarafından yürütülmesidir. Okul öncesi dönem çocuklarıyla yürütülen drama çalışmalarının amacına uygun olarak yürütülmesi için dikkat edilecek diğer bir önemli noktada çocukların dikkat süreleridir. Bu dönem çocuklarının dikkat süreleri kısadır. Başarılı bir öğretmen programı hazırlarken bunu da göz önünde bulundurmalıdır(Uysal, 1996).

Hem öğretmenin hem de öğrencilerin eşit olarak katılımı dramanın başarısı için önemlidir. Dramanın öğretmenlere yararı, öğretmenlerin daha somut düzeyde düşünerek öğrencilere yardım etmesidir. Öğretmenlerin birincil amacı, bağımsız düşünceleri için öğrencileri cesaretlendirerek dramatik durumlar yaratmaktadır. Böylece, kendileri ve kendi dünyaları hakkındaki değişik görüşler bir araya getirilebilir.

Eğitimde drama yoluyla kendini geliştirmenin diğer yararları şöyle sıralanabilir:

- Bireylere kendi problemlerini yeni bir bakışla inceleme olanağını vermek,
- Bireylere kazandıkları, değiştirdikleri ya da düzelttikleri davranışları hakkında bilgi vererek gelişimlerini göstermek,
- Bireylere kendi yaşantılarını yansıtmaya ve diğer insanlarla ortak özelliklerinin neler olduğunu görmelerini sağlamak,
- Bireylere grupta çalışmanın getirdiği belli kurallarla ilgili sorumluluklar yanında sonsuz özgürlükler vermek,
- Bireylere hoşlanmadıkları şeyler ile nasıl başa çıkılacağını ve nasıl başarıya ulaşacağını göstermek,
- Bireylerin söz dağarcığını genişletmek ve başkaları ile konuşma ve oynama yoluyla yeni yaşantılar kazanmalarına yardımcı olmak,
- Bireylere önceden bildiklerini ve daha sonra öğreneceklerini keşfetmeleri için yardım etmek,
- Bireyleri hayal ettikleri durumlar ışığında, yaşadıkları gerçek dünyayı daha somut olarak görmeleri için yönlendirmek,
- Bireylere herhangi bir yaşantı kazanmada ve yaşantıyı anlamada yardım etmek,
- Bireyler ve bireylerin düşünceleri arasındaki farklılıklarla ilgili hoşgörüyü geliştirmek,
- Soyut kavramları ya da yaşantıları daha somutlaştırmak böylece bireylerin onları anlamalarını sağlamak,

Yukarıda sözü edilenler doğrultusunda eğitimde dramayı kullanmanın sayılamayacak pek çok yararı vardır. Bu nedenle, dramanın eğitimde kullanılması eğitim programları içinde ve her düzeyde öncelikle yer almalıdır. Drama, eğitimde yaratılan diğer ortamların çoğundan daha güçlü bir işleve sahip olması ve öğrenme öğretme sürecindeki etkinliği nedeniyle eğitim programlarının geliştirilmesi için de hızlandırıcı bir rol oynayabilir. Eğitimde temel hedef daha çağdaş, daha demokratik, daha hoşgörülü ve birbirlerini anlayan insanlar yetiştirmektir. Bunun için drama önemli bir seçenektir(Üstündağ, 1994).

Yukarıda açıklanan bilgiler doğrultusunda, bu çalışmada okul öncesi eğitimde çocuğun her türlü gelişimine etki eden dramanın, daha nitelikli olarak amacına ulaşmasında önemli bir unsur olan, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaratıcı dramaya yönelik tutumları incelenmiştir.

Amaç Ve Alt Amaçlar

Bu çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin kişisel özellikleri ve drama eğitimi özgeçmişleri yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını etkilemekte midir? Sorusuna yanıt aranacaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda:

- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler yaş, eğitim durumu, mezun oldukları fakülte ve mesleki kıdemlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler drama eğitim özgeçmişlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin drama uygulamaları nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşları, yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını etkilemekte midir?
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre yaratıcı dramaya yönelik tutumları farklılaşmakta mıdır?

- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin mezun oldukları okul yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını etkilemekte midir?
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin drama dersi veya dramatik etkinlikler dersi almaları yaratıcı dramaya tutumlarını etkilemekte midir?
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin drama ile ilgili hizmetiçi eğitim kursu almaları yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını etkilemekte midir?

Araştırmanın Önemi

Drama, eğitim sistemimizdeki asıl yerini yeni yeni bulmaya başlamış olan bir öğretim yöntemidir. Ezbere dayalı bir eğitim çocuğun zihinsel gelişimini, araştırmasını, paylaşmasını ve öğrenmeyi engeller. Drama ise çocuğu geliştiren, yetiştiren başlı başına bir eğitim alanıdır. Yurt içinde ve yurt dışında yapılan birçok araştırmayla dramanın çocukların tüm gelişim alanlarına olumlu katkılar sağladığı kanıtlanmıştır. Bu nedenle çocukların ilk defa okulla tanıştığı dönem olan okul öncesi eğitim kurumlarında önemli bir yer tutmaktadır.

Drama çalışmalarının nitelikli eğitimciler tarafından verilmesi amaca ulaşmamızda önemlidir. Bizim ülkemizde son yıllarda drama liderleri yada okul öncesi öğretmenlerle yürütülmektedir. Haftada birkaç saat gelen drama liderleri tarafından yürütülmesinden ziyade, çocuğu tanıyan, sürekli onlarla birlikte olan drama konusunda bilgili okul öncesi eğitim öğretmenleri tarafından yürütülmesi daha nitelikli olacaktır.

Türkiye’de ve yurt dışında yapılan araştırmaların büyük çoğunluğunun drama yönteminin etkinliği konusundadır. Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin dramaya yönelik tutumları ile ilgili hiçbir araştırma yapılmamıştır.

Bu araştırmanın bulguları, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik kendi tutumlarını fark etmelerini sağlaması ve okul öncesi eğitim öğretmeni yetiştiren kurumların, okul öncesi kurumlarda görev yapan öğretmenlerin

konu ile ilgili tutumlarını görmesi ve programlarına ışık tutması açısından önem taşır.

Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları:

1- Araştırmada kullanılan örneklem grubunun, evreni temsil edebilecek yeterliliktedir.

2- Veri toplama aracı olarak kullanılan geçerliği ve güvenirliği test edilmiş, yaratıcı drama tutum ölçeğinin okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaratıcı dramaya karşı tutumlarını ölçer niteliktedir.

3- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin kendilerine verilecek olan anket ve ölçek formuna samimi cevap verecekleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibi kabul edilecektir:

1- Araştırma Konya İli Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerden elde edilecek verilerle sınırlıdır.

2- Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumları “yaratıcı drama tutum ölçeğinin” kapsamı ile sınırlıdır.

Tanımlar

Drama: Bu çalışmada drama kavramı ile eğitimde drama, yaratıcı drama kavramları anlatılmaktadır. Drama, insanın tasarımlarını eyleme dönüştürebildiği bir yoldur(İpek, 1998)

Yaratıcı Drama: Yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama vb. drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zamanda bir soyut kavramı yada davranışı gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği “oyunsu” süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır(San, 1996).

Tutum: Drama ortamında bireylerin olumlu yada olumsuz dramaya yönelik duygu, düşünce ve kabulleridir(Okvuran, 2000).

Öğretmen: Yüksek öğrenim kurumlarında genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon eğitimi alarak yetişmiş olan ve her derecedeki ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile kurs ve seminerlerde eğitim ve öğretim hizmetlerini yürüten kimsedir(Uçan, 2001).

Okul Öncesi Eğitim: Doğumdan ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan; bu yaş çocuklarının bireysel düzeylerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanaklarını sağlayan, onların tüm gelişimleri, toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir(Oğuzkan ve Aral,1996).

Eğitici Drama: Mümkün olduğunca esnek olmakla birlikte, temel kuralları önceden ve dışarıdan belirlenmiş, bir grupta yaşanan, yetişkin bir lider (örneğin bir öğretmen) tarafından yönlendirilen yada en azından başlatılan ve çocuklar tarafından bir grup oyunu gibi algılanabilen etkinlikler bütünüdür(Önder, 2002).

Dramatik Etkinlikler: Çocukların sağlıklı gelişebilmesi ve duygusal dengelerini koruyabilmeleri için, onların duygu ve düşüncelerini yaratıcı bir biçimde ifade etmesini sağlayan etkinliklerdir(Çağdaş, Albayrak, Cantekinler, 2003).

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1. Drama İle İlgili Kavramlar

1.1 Yaratıcılık

Yaratıcılık, her bireyde varolan ve insan yaşamının her bölümünde bulunabilen bir yeti, günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan geniş bir alanı içine alan süreçler bütünü, bir tutum ve davranış biçimidir.

Yaratıcılık hem düşünsel, hem duygusal yaşamı ifade etmektedir. Yaratıcı bir etkinlik hemen kendiliğinden oluşmaz. Cesaretlendirme ve yol gösterme aracılığı ile yaşam biçimi halini alan, sürekli bir yöntemdir. Yaratıcılıkta özgünlük, olağanüstülük, kural dışılık, değişik olma (sıra dışılık), bilinenlerin dışında kullanma, şimdiye değin olduğundan başka bir biçimde birleştirme gibi özellikler bulunur. Yaratıcı bireylerin; öğrenmeye hazır, ilgili, anlatımda akıcı, düşüncede esnek ve özgür, meraklı, hayal gücünü kullanabilme, deneme, araştırma, sınaama, bulma, kalıplardan kurtulma ve yeni fikirler üretme, yeniliğe karşı istekli olma, görülmemiş ve benzersiz olan şeyler üzerinde durabilme ve riski göze alma gibi belirgin özellikleri vardır. Yaratıcılık, çözülmesi gereken soruna çeşitli aşamalardan geçerek kişinin kendine özgü bir çözüm yolu bulmasıdır (Dirim,2001)

Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılığın Gelişimi

Yaratıcılık hayatın ilk yıllarında çocuğun oyununda özellikle annenin bebeği ile oynadığı oyunlar esnasında kendini gösterir.

Yaratıcı davranışın ortaya çıkıp gelişmesinde en büyük rolü bebeğin anne veya yerini tutan kişiyle olan ilişkisi oynamaktadır. Yaratıcılığın gelişmesinde taklidin önemi vurgulanmaktadır. Çocuklar doğdukları andan itibaren duydukları sesleri, gördükleri hareketleri ve daha sonra da bazı değerleri taklit ederler. Çocuğun taklit

repertuarı zamanla gelişir. Oyunlarında yetişkinlerin konuşma tarzlarını, davranışlarını, mimiklerini model almaya başlar. Fakat burada çocuğu istenmeyen modelin etkilerinden korumak gerekir. Çocuk çevresindeki kişileri taklit ettikten sonra zamanla kendi dünyasını oluşturmaya ve hayal gücünü geliştirmeye, çevreden gördüklerini de buna ekleyerek yaratıcılığını kullanmaya başlar. Okul öncesi dönemde kendini ifade etme yolları olan resim yapma, yaratıcı hareketler, hikaye anlatma, dramatizasyon esnasında çocuk yaratıcılığının en yüksek aşamasına ulaşır.

Bu dönemde çocuk ilk defa plan yapma becerisini öğrenir. Önceden bildiği oyunları ve işleri planlamaktan çok hoşlanır. Merakı sayesinde doğruyu ve yanlış öğrenir, ilişkilerin nedenlerini anlamasa bile olaylar arasında ilişki kurar, hayali oyunda pek çok rolleri dener. Bu yaşlarda diğer insanların duygu ve düşüncelerinin farkında olur ve kendi davranışlarının başkalarını nasıl etkileyeceğini düşünmeye başlar. Bu dönemde yeni deneyimler, yaratıcı sanatlar yoluyla kendine güven gelişebilir(Tulgay, 1997).

Çocukların kendilerinde doğal olarak bulunan bu yaratıcı güçlerini en iyi şekilde kullanabilmeleri için özgür olmaları ellerindeki malzemeyi, araç gereci korkmadan çekinmeden kullanabilmeleri önemlidir. Bu ortamda en iyi şekilde drama ile sağlanır. Drama çocuktaki saklı enerjinin ortaya çıkmasına, yeteneklerini keşfetmesine ve geliştirmesine olanak sağlar. Drama, insana yaratıcılığını ifade etmesini öğretir(Dirim, 2001).

1.2. Dramatik Oyun

Dramatik Oyun: Çocuğa önerilen (baskı yapmaksızın) temalar çerçevesinde doğaçlama (improvisation) temeline dayanan ve belli gereksinmelere yanıt veren bir tekniktir. Dramatik Oyun, kollektif bir etkinlikten yararlanarak çocuğun yaşamını zenginleştirmek, dengeleştirmek, arındırmak amacı taşır. Çocuk, dramatik oyun aracılığıyla, kişisel duyarlılığını anlatma, vücudunu, sesini heyecanlarını ve hatta sosyal ilişkilerini disipline sokma olanağı kazanır(Samurçay, 1980).

Çocukların çevrelerinde türlü fırsatlarla gözledikleri gerçek yaşam durumlarını, kitap ya da sinema-televizyon yoluyla öğrendikleri geçmiş ve güncel olayları canlandırmalarına olanak sağlayan oyun türü(Adıgüzel, 1993).

Dramatik oyun, temel olarak öykünmeye (taklit) dayanır. Çocuk, evcilik oyununda olduğu gibi, çevresindeki karakterleri, olayları, hareketleri taklit eder. Özgür bir ortamda kendisini başkasının yerine koyarak ifade eder. Oyun sırasında çeşitli nesneleri kullanarak onları konuşturur.

Dramatik oyun, çocuğun kendiliğinden çıkardığı, yapılandırılmamış çocuk oyunlarıdır: Evcilik oyunu, doktorculuk, trafik oyunu gibi. Oyunların belirli bir süresi yoktur. Tek kişiliktir yada grupta oynanabilir.

Dramatik oyun, çocuğun iç dünyasını dışa yansıtmasını sağlar, sorunlarına çözüm bulunmasını kolaylaştırır(Dirim, 2001).

Çocuk eğitiminde dramatik oyunu savunanlar, çocuğun bir bebek, bir baba yada bir doktor olarak rol yapmak suretiyle, yeni kavramlar öğrenerek karar verme ve problem çözümüne adapte olma sürecinde dünyanın nasıl işlediğini öğrendiklerini iddia ederler(Okvuran, 1991).

1.3 Dramatizasyon

Dramatizasyon yöntemi, bir duygu veya düşüncenin, hareket, mimik, jest ve sözle anlatılmasıdır. Bir başka deyişle, bir konu yada durumun canlandırılması, yaşayarak yansıtılması, yaşantıya dönüştürülmesidir(Adıgüzel, 2002). Genellikle yazılı bir metinden yola çıkılır. Bu bir öykü, bir fıkra yada bir gazete haberi olabilir. Her çocuk istediği karakteri kendisi seçer. Öğretmen ise konuyu veya öyküyü belirler, çocukları yönlendirir. Öğretmen dramatizasyona başlamadan önce bir hikaye okur veya anlatır. Yada resimler gösterir. Hikaye ne şekilde sunulursa sunulsun, burada önemli olan, hikayedeki karakterlerin ve olayların etkileşiminin açık bir biçimde ortaya konmasıdır. Çocuk bu etkileşimi iyi kavramalıdır. Dramatizasyon yapılırken her çocuk istediği karakteri kendisi seçer. Öğretmen

sadece hikayeyi seçer ve sunar. Dramatizasyon öğrenmeyi kolaylaştıran bir yöntemdir. Çocukların yaşantılarını, deneyimlerini zenginleştirir, bedensel, zihinsel, sosyal ve kültürel gelişimine katkıda bulunur(Dirim, 2001).

Dramatizasyondan :

- Bir öykü anlatmak veya yeni bir öykü yaratmak,
- Çeşitli konularda bilgilendirmek,
- Hayal gücünü geliştirmek,
- Yeteneklerini ortaya çıkarmak, beceri kazandırmak,
- Diğer insanlarla birlikte çalışma, paylaşma, iletişim kurma gibi sosyal ilişkileri geliştirmek,
- Kendini ifade etmesini kolaylaştırmak, dil gelişimine katkıda bulunmak amacıyla yararlanır.

Dramatizasyon çocukla yetişkin arasında teke tek etkileşimi sağlayan önemli bir araçtır. Genellikle çocuklar en sevdikleri hikayeleri oynamak isterler. Fakat çocukların oynanacak hikaye hakkındaki bilgilerine bakılmaksızın bazı çalışmalar yapılmalıdır. Bu durumda öğretmen, en uygun ve en az zorluk çıkarabilecek materyal çeşitleri bilmelidir. Çünkü gelecek çalışmalar için başarı önemlidir. Bu yüzden öğretmen grubun kolayca kavrayabileceği hikayeyi seçecektir(Ömeroğlu, 1990).

Yaratıcı dramatizasyonda verilen veya oluşturulan öykünün;

- Çocukların yaşına ve gelişimine uygun olmasına,
- Kolay oynanabilmesine,
- Çocukları sıkmayacak sürede olmasına,
- Öğretici, eğitici ve gelişimlerini sağlamasına,
- Hemen hemen her çocuğun katılımına uygun olmasına özen gösterilmelidir.

Öyküler kuklalarla da canlandırılabilir. Yaratıcı drama etkinliklerinde çocuklar kukla oynatırken doğaçlama yaparak konuşurlar. Özellikle çekingen çocuklar kukla oynatırken kuklanın arkasına sığınarak kendi düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmek fırsatı bulurlar, böylece hem duygusal rahatlama sağlar hem de dil gelişiminde ilerleme kaydederler(Karadağ, 2000).

Dramatizasyonla eğitim yönteminin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

a) Güdüleme sürekli dir.

Çocuk her an yeni oyunlar yaratmakta, böylece yeni durum ve roller söz konusu olmaktadır. Güdüleme süreklilik kazanmaktadır. Öğrenmenin en önemli gereği olan “öğrenmeyi istemek” her öğrenmenin her aşamasında somut biçimde vardır.

b) Bilgiler, devinim, ses ve renkli olarak somutlaştırıldığı için kolayca öğrenilir.

Çocuklar çevrelerini tanımak ve öğrenmek için çeşitli rollere girmekte, böylece devinim halinde olmaktadırlar. Kendilerini, olayları, yerine geçtikleri insanları sesli olarak canlandırmaları, emirler vermeleri, öğrenme eylemine sesi de katmaktadır. Bu anlatım şeklinde renkler de kullanılmakta böylece öğrenciler edilgin olmak yerine, etkin kılınmaktadır.

c) Yaratıcı bir ortamın sağlanması öğrenmeyi doğallaştırır.

Çocuklar oyun yoluyla eğitilmeleri sırasında geçmiş yaşantı ve deneyimlerini gözden geçirirler. Eğitim sırasında davranışlarında özgür olmaları, sonradan kendilerine herhangi bir nedenle, kızılmayacağını bilmeleri onları yaratıcı ve katılımcı yapar. Böylece eğitim, etkin ve doğal bir çevrede gerçekleşir.

Çocuğun oyun ve imgeleri gerçek yaşama aktarılarak yeni alışkanlık ve öğretilere ulaşılmış olur.

d) Çocuğu edilgin değil, etkin kılar.

Oyun yada drama yoluyla eğitimde, ezbere dayalı bilgilerin yığılmasıyla geręekleřen öğretim yerine çocuğun katılımcı yani etkin kılındığı bir grup eğitimi söz konusudur. Bu nedenle grup dinamiği ve etkileşimi sonucu “toplumsal yapılaşma” ortaya çıkar(Adıgüzel, 1993).

1.4 Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama drama tekniklerinden yararlanarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı yada davranışı, gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır. Yaratıcı drama kalıplaştırılmaz bir nehir gibidir ve sürekli devinen bağlantılar kurar; nehir kıyılarının başlangıç ve varış noktalarını bağlar. Doğaçlama etki-tepki yoluyla girişim ve karşılığı, düşünme ve hissetmeyi sağladığı gibi insanlar, fikirler ve hatta yüzyıllar arasındaki ilişkileri bağlamaktadır(Önder, 2002).

Yaratıcı drama Amerika’daki Çocuk Tiyatrosu Demeği’ne göre şu şekilde açıklanmaktadır: Doğaldır, yazılı metni yoktur. Sunuşsal değildir, yani sahnelenmesi gerekmemektedir. Olay merkezlidir. Lider tarafından rehberlik edilen katılımcılar yaşadıkları ve hayal ettikleri durumları yaratıcı drama şekli içinde yansıtmaktadırlar. Lider grubun keşfetmesi, gelişmesi, fikirlerini ve duygularını dramatik oyunlar yoluyla ifade etmesi için rehber olmaktadır(Adıgüzel 1993).

Yaratıcı drama sadece çocuk oyununun genişletilmiş hali değildir. Dramatik oyunun pek çok özelliğini içerdieği gibi kendine özgü özellikleri de vardır. Yaratıcı dramanın bir öğrenme yolu olarak en önemli varlığı; zihinsel, sosyal ve psiko-motor yeteneklerle birleşmiş olmasıdır. Bunun yanı sıra çocukların iç dünyalarında gizli kalmış hislerin ve arzuların açığa çıkmasını sağlamakta, dinamik bir ortam içinde hayal gücü ve yaratıcılığı geliştirmektedir(Ömeroğlu, 1990).

1.5 Eğitici Drama

Eğitici drama konusunda, farklı uzmanlar çeşitli tanımlar yapmışlardır. Lindvaag ve Moen'in (1980), genel tanımlarına göre, eğitim amaçlı drama; özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissetme yolu ile, sosyal, evrensel ve soyut kavramların, tarih, edebiyat gibi konuların canlandırılarak anlamlı hale getirildiği, öğrenildiği bir eğitim tekniğidir(Önder, 2002).

Eğitici drama; mümkün olduğunca esnek olmakla birlikte, temel kuralları önceden ve dışarıdan belirlenmiş, bir grupta yaşanan, yetişkin bir lider (örneğin bir öğretmen) tarafından yönlendirilen yada en azından başlatılan ve çocuklar tarafından bir grup oyunu gibi algılanabilen etkinlikler bütünüdür (Ömeroğlu, 1990).

Eğitimde drama kavramının kurucusu Dorothy Heathcote'a göre "drama, öğrenmek, sahneye çıkmadan ve oyunda rol yapmadan yaşam deneyimini genişletmektir". Drama, tasarımların eyleme dönüşebildiği insansal gelişmedir (Adıgüzel, 1993).

Diğer bir açıdan, başka bir tanımlama da şöyle yapılabilir:

Eğitici drama; önceden belirlenmiş açık ve net eğitim amaçları olan, tüm çocukların kendi öğretmenleri ile birlikte, daha çok büyük motor hareketlerle yaptıkları, ifade etmeye, rol oynamaya, canlandırmaya ve tartışmaya dayalı grup etkinlikleridir.

Eğitsel drama, diğer yaratıcı drama ve psikodramayı da belirli oranlarda içerir. Çünkü eğitsel drama, çocuğun psikolojik yapı ve psikolojik yaşantılar konusunda bilinçlenmesini de, özel bir yetenek olarak yaratıcılığı kazanmasını da amaçlar. Özel sorunları olan bir grup çocukla çalışılmıyorsa, eğitsel drama kapsamında psikodrama benzeri çalışmalar, daha çok duyguların genel olarak tanımlanması, ayırt edilmesi, farkına varılması ve uygun şekilde ifade edilmesi ile, bireysel ve grup halinde gevşeme, rahatlama üzerinde odaklaşır. Eğitsel drama ile yaratıcı

drama arasındaki en önemli fark, eğitsel dramanın amacının oyun yaratma olmaması ve çocukların konuya eğitim amaçlı olarak katılmalarıdır. Başka bir deyişle, eğitsel dramada amaç, anlamak, farkına varmak ve öğrenmektir. Yaratıcı dramada ise temel amaç oyun yaratmasıdır. Oyun bir araçtır. Eğitsel drama, oyundan da farklıdır. Çünkü, çocuk oyunlarına çoğu zaman temel olan kazanma, yama veya kaybetme gibi durumlar, eğitsel drama etkinliklerinde yoktur. Yarışmaya yer verilmeyen eğitsel dramada, her etkinliğin, eğitimin amaçları belirlidir(Gürol,2002).

1.6 Psikodrama

Birçok grup çalışmasının amacı, yaratıcı drama gibi bireyin kendini tanıması ve çevresi ile ilişkiler kurup, çevredeki tüm olan bitenlere karşı bilgi kazanmasıdır. Bunlardan biri de psikodramadır. Psikodrama, grup terapi, sosyometri ve psikodramadan oluşan üçlü bir takımın parçasıdır. Yaratıcısı Moreno'dur. Gerçeği dramatik yöntemler kullanarak bulmaya ve incelemeye çalışır. Bireylere, başkalarıyla olan ilişkilerini gözden geçirme, bu ilişkilerde yaşadıkları sorunları anlatma ve tanıma yeteneğini geliştirme ve alternatif çözümlerin farkına yarma, bu alternatiflerden birisini seçme ona göre davranabilme becerisini artırma olanağı verir(Adıgüzel,1993).

Genellikle grup psikoterapisidir ancak bireysel terapiye de uygulanabilmektedir. Önceleri psikoterapi uygulamaları ile sınırlı olan bu yöntem günümüzde telkin ve tedavi aracı olarak kliniklerde, insan ilişkilerini geliştirme ve eğitim aracı olarak eğitim kurumlarında, endüstride, evlilik danışmanlığında, ıslahevleri ve hapisanelerde olmak üzere çeşitli kurumlarda hem çocuklara hem de yetişkinlere uygulanmaktadır(Kaner,1990).

2. Dramının Tanımı

Eski yunanlılarda “drama” doğrudan doğruya “yaşamak” anlamında kullanılırdı. Oxford sözlüğünde drama sözcüğünün karşılığı olarak “bir sahne oyunu, dramatik sanat” tanımı yazarken, Redhouse sözlüğünde ise bunlara ek olarak “bir sahne oyununda olduğu gibi geçen hayat olayları” tanımı yer almaktadır (Gönen, Dalkılıç, 2002).

Drama sözcüğünün kökenine inerek ‘’ yapmak’’ yada ‘’ uğraşmak’’ anlamına geldiğini görürüz. Drama insan yaşamı boyunca süren bir eylemdir ve insanın ruh sağlığına bağlıdır. Kısacası, drama, yaşama sanatıdır. Çocuğun ilkel biçimdeki tiyatrosunun doğru olabilmesi için onun sağlıklı ve doğru bir biçimde büyütülmesi gerekir. Normal olmayan bir çocuğun ilkel tiyatrosu, onun ruhsal durumunu yansıtacağından yanlış bir dramayı ortaya çıkarır(Nutku, 1989).

Drama, sözlük anlamıyla, yaşamdaki olayları doğrudan anında yaratmaktır. Bir konunun, bir olayın, bir eylemin yada bir duygunun yeniden canlandırılmasıdır. Canlı yada cansız varlıkların sözle yada sözsüz olarak taklit edilmesidir. Drama bir anlamda hayali oyundur. İngiliz araştırmacı K.Tynan 1957 yılında yazdığı Deklarasyon adlı kitabında dramayı şöyle açıklıyor; “Drama düşüncelerden ve jestlerden oluşan, insan yaşamına ait durumlardır. İçten yada dıştan gelen dürtülerle birbirini geliştiren, devamlılık gösteren olaylar zinciridir. Tek başına yada daha çok insanın katılımıyla gerçekleşir. Deneysel bir şekilde bölümlenip araştırılabilir” (Dirim, 2001).

Dorothy Heathcote (1970) drama için “saklı enerjilere meydan okumaktır” tanımını kullanmış, çocukların dramayı yaşadıkları olaylardan anladıklarını ifade etmek, yansıtmak ve kendi iç dünyalarındaki duyguları açığa çıkarmak amacıyla bilinçsizce kullandıklarını belirtmiştir. Yine Heathcote’a göre drama; öğrenmek, sahneye çıkmadan, oyunda rol yapmadan yaşam deneyimini genişletmektir(Uysal, 1996).

Ayrıca, bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir fikri yada yaşantıyı oyunlar yoluyla canlandırmaya, tiyatro teknikleriyle yeniden yapılandırmaya yönelik etkinliklerdir, diye tanımlayabiliriz.

Dramada önceden yazılmış bir senaryonun olmaması ve sürekli doğaçlama yapılması söz konusudur. Doğaçlama anında yaratmaktır. Sıcaktan yanan elin çekilmesi bir refleks davranışdır, yanan elin yerine birey kendisini konuşturması “cozz” (kömür oldum) demesi, doğaçlama olarak belirtilir(Gönen, Dalkılıç, 2002).

San (1991), insanın insanla giriştiği her tür dolaysız, doğrudan ilişkinin, etki-tepki alışverişinin arada oluşan en az düzeyde bir etkileşimin bile dramatik bir durum olduğunu ileri sürer. Bu anlamda insanın kendi kendisiyle ve başkalarıyla olan ilişkilerinin tümüne drama denir. İnsanın kendisiyle olan ilişkilerinin tümüne iç drama, başkalarıyla iletişim ve etkileşim eylemine ise dış drama denir. İnsanların iki ruhlu bir yapıda olmamaları sağlanmalıdır. Böylece, bireyler arasında dolaysız ve doğrudan etkileşim sağlanmış olur(Aral ve Diğerleri, 2000).

3. Dramanın Tarihçesi

Dram yunanca da eylem, drama ise bir yaşam biçimidir. Reformcu hareketlerle, eğitimde drama Fransa da başlamıştır. J.J. Rousseou (1712-1778) bu akımın babasıdır. Rousseou, dramayı yaygınlaştırmak için açık hava festivalleri önermiş, katılımcı dramaya ağırlık vermiş ve oyunda gerçek duyguların yaşanması gerektiğini savunmuştur. Rousseou’ya göre seyircilerin kendi kendilerini eğlendirmeleri, duyguların üstünlüğü, öznellik, bilişsellik ve duyguları yaşamak önemlidir.

Fransa’da romantik natüralizm’in olduğu dönemde İngiltere endüstri devrimine yönelmiştir. Bu arada İngiliz eğitim sisteminde de değişiklik olmuş ve çocuğun içine bilgilerin boca edildiği boş bir kap gibi görülmesi, 1870’lerden başlayarak eğitimde yapılan yeniliklerle “çocuk merkezli eğitim” kavramına dönüşmüştür.

Bunun içinde ilerici okullar kurulmuş, bireysel duyarlılığın eğitilmesi öngörülmüş ve 1889-1893 yıllarında açılan okullarla çocuk merkezli eğitime geçilmiştir. Eğitimde dramanın ilk uygulamaları bu okullarda görülmüştür(Gönen, Dalkılıç, 2002).

Çocuklarda drama ilk kez İngiltere ve Amerika’da başlamış ve gelişmiştir. İngiliz olan Peter Slade, 1920’lerden itibaren çocuk grupları ile drama çalışmalarını denemeye başlamıştır. Peter Slade (1954) kendine özgü bir drama yöntemi geliştirmiş ve “çocuk draması” adlı kitabında yöntemini tanıtmıştır. Çocuk dramasını özel bir sanat türü olarak ele almış ve tiyatroya bir alternatif olduğunu belirtmiştir. Slade’e göre drama tüm çocuklar için doğal bir oyundur ve çocuk gelişimine önemli katkıları bulunur.

Peter Slade’in öğrencisi Brian Way, ikinci dünya savaşı sırasında çeşitli güçlüklerle karşılaşan çocuklara drama ile yardımcı olmuştur. Brian Way “drama yolu ile gelişim” adlı kitabında, çocuklara kendine güvenin nasıl kazandırılacağı ve çocukların kendi kaynaklarını bulup, kullanmalarına nasıl yardım edilebileceği konusunda örnekler vermiştir. Brian Way’e göre drama etkinliğine katılmayacak çocuk yoktur. Bedensel, zihinsel yapısı göz önüne alınarak her çocukla, zihinsel ve bedensel özürli çocukları da dahil etmek koşuluyla drama etkinliği yapmak mümkündür. Drama çocukta kişiliğin gelişmesini sağlamakta ve kişilik de yaparak yaşayarak oluşmaktadır. Way, drama ile tiyatroyu birbirinden kesinlikle ayırır. Tiyatro seyirciler için oynanır drama seyirciler için oynanmaz.

John Dewey’e göre çocuk merkezli eğitime 1921’lerde geçilmiştir. Frank Cisek ise çocuğun kendini sanatla ifade etmesini öneren ilk kişidir. Onun okulundan (Viyana 1898) çocuğu özgür bırakarak sanat yapmasını sağlayan bu görüş uygulanmıştır. Sanat eğitimindeki ilerici görüşler ve drama öğretmenlerinin gayretleriyle “make believe play” yani “mış gibi yapmak” ortaya çıkmıştır(Aral ve Diğerleri, 2000).

Bizde ise köy enstitülerinde buna benzer uygulamalar yapılmıştır, okul temsillerine yer verilmiş ve işe yönelik eğitim yapılmıştır(Gönen, Dalkılıç, 2002, s.s

25-27). Kazım Karabekir'in Şarkıt İbret adlı çocuk oyunlarını ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun okul tiyatrosuyla ilgili görüşlerini bir yana bırakırsak, Türkçe'de eğitimde dramayla doğrudan ilgili ilk yayın, Selahattin Çoruh'un 1950'de yayımlanan Okullarda Dramatizasyon başlıklı kısa çalışmasıdır. Dramaya daha çok gösteri etkinlikleri çerçevesinde anlamlar yükleyen Çoruh, yaptığı betimlemelerle işin yine de önemli bir eğitsel boyut taşıdığı gerçeğine göndermede bulunur. Baktırarak değil, yaptırarak eğitim ilkesini temel edinip bugünkü anlamıyla eğitimde dramaya el yordamıyla da olsa yaklaşma girişiminde bulunan ilk Türkçe ürün, Emin Özdemir'in Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Bürosu Yayınları arasında 1965'te yayımladığı Uygulamalı Dramatizasyon başlıklı kılavuz özelliği taşıyan kitapçığıdır. Bu bir formalık küçük kitapta çocuklara yönelik drama türleri şöyle sıralanmıştır: parmak oyunu, sözsüz dramatizasyon, ('metinden,) bağımsız dramatizasyon, (metne) bağlı dramatizasyon, kukla oyunu. Özdemir, belirleyip sıraladığı bu dramatizasyon türlerini kendince tanımlayarak bunların içerik özelliklerini betimlemeye çalışmış, söz konusu türlerin kolayca uygulanabilmelerine ilişkin ipuçları vermeye çalışmıştır. Özdemir'in böyle bir kitapçığı kaleme almasının başta nedeni, ilkökul Programı ile Ortaokul Programında yeterince açıklanmadan öylesine yer alan dramatizasyon kavramına açıklık getirmek, dolayısıyla da öğretmenlere yapacakları uygulamalarda yardımcı olmaktır(Çebi, 1996).

4. Günümüz Eğitiminde Dramının Yeri

Geleneksel eğitim; bireyi, eğitim programının, merkezinin dışında tutar. Ancak, bireyi merkeze alan günümüz eğitim yaklaşımı, çocukluk döneminden başlayarak çevresindekileri taklit eden, böylece yeni durumlara uyum gösteren, diğer bir deyişle oyun oynama gereksinimini sona erdirmeyen "bireyi" temele alan yaklaşım demektir. Birey merkezli eğitimin, konu merkezli eğitimden farkı insanın oyunlar oynaması yada izlemesi ile ilgili olan bir süreç olarak görülmesidir. Oyun, öğretmenin yardımcısı ve aracı durumuna getirilirse öğretim bir o kadar etkili, verimli ve kalıcı olmaktadır. İşte bu yönüyle drama, eğitim için, oyunla sürdürülen bir etkinliktir ve bu özelliği ile eğitimin yaşamsal bir parçasıdır(Adıgüzel,1993)

Toplunun önemli kurumlarından biri olan okulda, çocuklara insanlar arasındaki etkileşimde gerekli olan davranışların kazandırılması amaçlanır. Günümüz eğitimi yalnızca sınıfta olup bitenlerle sınırlı olmadığından bir eğitim programıyla ve bir grup içinde yürütüldüğü dramayı doğrudan içerir. Eğitimdeki yeni yaklaşımlar, öğretmenlerle öğrenciler arasındaki karşılıklı ilişkilerde, problem çözme sürecindeki aşamaları gerçekleştirdiği ve eleştirel düşünmeyi sağladığı için dramayı önemli görmektedir(Gönen, Dalkılıç, 2002).

Bunun yanı sıra öğretmenler drama etkinliklerinden yararlanmaları için eğitilebilirler ve görevli oldukları okullarda, değişik yaşantılar aracılığı ile öğrencilerin kendilerini güvenli hissetmelerini sağlayabilirler.

Dramanın Eğitimde Gerekli Yeri Alması İçin Aşağıdaki Sıralamalar Önem Taşımaktadır:

- * Öğretmenler hizmet içi eğitim programından geçirilerek dramanın nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmelidir. Öğretmenlerin yanı sıra, yönetici personel, müfettiş ve uzmanlar da bu amaçla kurs yada seminerlerden geçirilmelidir.

- * Dramanın eğitiminde kullanılması ile ilgili bazı yayınlar, kitaplar ve süreli yayınlar öğretmenlere sağlanmalıdır.

- * Üniversiteler ve özellikle Eğitim Fakülteleri ile Milli Eğitim Bakanlığı, eğitimde dramanın kullanılması ve yaygınlaştırılması amacı doğrultusunda seminer yada konferanslar düzenlemelidir.

- * Üniversitelerin öğretmen yetiştiren programlarında drama bir ders olarak yer almalı ve buradan yetişen öğretmenlerin görev alacakları okullarda drama liderliği de yapmaları sağlanmalıdır.

- * Üniversiteler, Özel Kurum ve Kuruluşlar yada Milli Eğitim Bakanlığı tarafından drama ile ilgili çeşitli düzeydeki akademik çalışmalara destek verilmelidir(Üstündağ,2002).

5. Yaratıcı Drama

5.1 Yaratıcı Dramanın Tanımı

Yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama vb. drama tekniklerinden yararlanarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı yada davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır. Yaratıcı drama kalıplaştırılmaz bir nehir gibidir ve sürekli devinen bağlantılar kurar; nehir kıyılarının başlangıç ve varış noktalarını bağlar. Doğaçlama etki-tepki yoluyla girişim ve karşılığı, düşünme ve hissetmeyi sağladığı gibi insanlar, fikirler ve hatta yüzyıllar arasındaki ilişkileri bağlamaktadır(Adıgüzel 1993).

Yaratıcı dramanın bir öğrenme yolu olarak en önemli varlığı; zihinsel, sosyal ve psiko-motor yeteneklerle birleşmiş olmasıdır. Bunun yanı sıra çocukların iç dünyalarında gizli kalmış hislerin ve arzuların açığa çıkmasını sağlamakta, dinamik bir ortam içinde hayal gücü ve yaratıcılığı geliştirmektedir(Ömeroğlu, 1990).

Yaratıcı drama çok daha fazla duyu organına hitap etmesi olay ve durumların incelenmesi ve anlaşılır kılınması, kendini ve başkasını daha iyi anlamayı, tanımayı dayanışma ve hoşgörüyü, toplumsallaşmayı arttırması, ana dilini daha iyi öğretmesi, geleceğe hazırlık sağlaması, soyutları somutlaştırması açısından etkili bir öğrenme yöntemidir(Okvuran, 1993).

Bir yaşam felsefesi olan yaratıcı drama, insanın kendini başkalarının yerine koyarak çok yönlü gelişmesine; bireyin eğitim ve öğretimde aktif rol almasına, kendini ifade edebilmesine, yaratıcı olmasına, yaşamı çok yönlü algılamasına, araştırma istek ve duygusunun gelişmesine, bireyin eğitim ve öğretim isteğini arttırmasına yardımcı olan bir eğitim yöntemidir(Güneysu , 1991).

Dramanın temel bir niteliği de devamlı olarak soyuttan somuta ve somuttan soyuta doğru bir geçiş sürecinin yaşatmasıdır. Sözelimi yaşamdaki bir an, bir

durum, drama atmosferine girilerek analiz edilmekte, somutlaştırılmaktadır. Bu durumun katılanlarca abartılması, çoğaltılması istendiğinde daha da soyut formları yaratabilmektedir (Okvuran, 1993).

San, 1991 yılında İzmir 1. Eğitim Kongresi'nde "Yaratıcı Drama Eğitsel Boyutları" adlı bildirisinde yaratıcı dramanın ne olmadığı ve ne olduğu üzerinde durur; Ona göre yaratıcı drama çalışmaları ne tiyatro yapmak ne de oyunculuktur. Yaratıcı drama tiyatro formlarını kullanır, özünde de oyunculuk sözcüğünün kökündeki "oyun" kavramı bulunur. Tıpkı bir tiyatro ürününün sahneye konuş süreçlerinde yaşandığı gibi, drama çalışmalarında da katılımcılar belli bir atmosferi, oyun oynamadan duyulan hazzı paylaşırlar. San, oyun yada drama yönlendiricisini de bir bakıma tiyatro yönetmenine benzetir. Fakat drama olgusu bir tiyatro ve oyunculuk örneği sergilemek değildir. Yazılı bir metne dayanmaz sahneye konmaz. Drama etkinliğine katılanların, en başta grup içi bir çalışmaya hazır olmaları; kendilerini rahat ve güvenli duyumsamaları, yeni ve değişik şeyler keşfetmeye hazırlıklı olmaları gerekli ve yeterli önkoşuldur(Adıgüzel,1999).

Yaratıcı Drama dolaylı yoldan anlatılır, bu nedenle başkalarının davranışlarını ve insanın kendi davranışlarını emin bir mesafeden gözleme imkanı verir. Bir fantezinin içinden gerçeğe bakılabilir. Bugünün sorunları, geçmiş ve gelecekte araştırılabilir. Dramada bir durum somut, aynı zamanda soyut ifadelerle keşfedilir. Olayların yaşanarak gelişmesini içeren aktif bir yöntemdir. Böylelikle unsurları somutlaştırarak durumu açıklığa kavuşturur(Karadağ,2000).

5.2. Yaratıcı Dramanın Uygulama Basamakları

Yaratıcı drama etkinlikleri uygulanırken üç çalışma basamağı vardır:

1. Isınma - Rahatlama çalışmaları
2. Oynama (Pantomim, rol oynama ve doğaçlama)
3. Tartışma – Değerlendirme çalışmalarıdır.

5.2.1. Isınma – Rahatlama

Drama etkinliği vücudun mümkün olabildiğince çok hareket edebileceği hareketlerle açıldıktan sonra rahatlama çalışmaları yapılır. Hareket ve rahatlama çalışmalarıyla hedeflenen, eklem yerlerinin rahatça hareket etmesi ve kasların yumuşatılmasıdır. Bu şekilde çocuklar, takip edecek olan çalışmalarda daha iyi hareket ederler ve daha başarılı olurlar. Fiziksel rahatlama sırasında çocuğun zihni gittikçe durulmaya başlar ve düşünceler rahatlamaya yardım eder(Ömeroğlu, 1990).

Isınma çalışmaları psişik ve bedensel açıdan kendini tanıma, psişik ve bedensel açıdan karşısındakini tanıma, karşılıklı iletişim kurma ve giderek daha çok kişilikli iletişim ve etkileşime geçme, grup dinamiğini oluşturma, öykü, anı anlatma ve diğer aşamaya geçme biçiminde olmaktadır(Tulgay, 1997).

Isınma-rahatlama hareketlerine başlamadan önce çocukların mutlu ve memnun olup olmadıklarından emin olmak gereklidir. Memnun ve mutlu olmayan bir çocuk kolayca rahatlayamaz. Bu yüzden öğretmen sınıfta eğlenceli bir ortam, çalışma için uygun bir alan hazırlamalıdır. Her çocuk, hareketini kolaylaştıracak bir alan içinde ve öğretmenin onu görebileceği bir noktada bulunmalıdır. Oda çok aydınlık yada çok karanlık olmamalıdır.

Çocuklar sırtüstü yerde yatabilir veya sandalyelerinde rahat bir pozisyonda oturabilirler. Rahatlama hareketleri gözler kapalı olarak hafif müzik eşliğinde uygulanır. Hafif müzik eşliğinde rahatlama çalışmaları, bedeni gerginlikten uzaklaştırır, stresi azaltır. Sonraki etkinliklere aktif olarak katılımı sağlar. Böylece öğretmenin vereceği yönergeler daha kolay yoğunlaşırlar. Öğretmen yönergeleri tekdüze bir sesle söyler. Söylediklerini yapmayan çocukları sertçe uyarması doğru değildir(Aral ve Diğerleri, 2000).

Öğretmen seçtiği konu üzerinde gruba birlikte kısa bir ön çalışma yapar. Bu çalışma yaş gruplarına göre değişir. Bu çalışmalar çeşitli yöntemlerle beş duyuyu kullanma, bedensel alıştırmalarla bedenini tanıma, gruba uyum sağlama

faaliyetleridir. Rahatlama ve hareket aşaması çocuğun bedensel açıdan kendisini ve karşısındakini tanımasını, çocukların birbirleriyle iletişim kurmalarını amaçlar.

Hareket çalışmaları tüm grupla birlikte yapılır. Basit bir müzik veya tempo eşliğinde yürüme, koşma, zıplama, itme, çekme gibi beden hareketleri veya çeşitli hayvan yürüyüşleri taklitleri yapılabilir. Aynı zamanda çocuğun rahatlama hedefleyen bu çalışmalar kasların yumuşatılmasını sağlar. Ses ve nefes açma çalışmaları ısınmayı kolaylaştırır. Çocuk böylece sonraki çalışmalarda daha iyi ve rahat hareket eder, daha başarılı olur. Rahatlama çalışmaları aynı zamanda çocukların zihinsel ve psikolojik rahatlama hedefler. İlk haftalarda ısınma süresi biraz uzun tutulabilir. Sonraki günlerde 10-12 dakikayı geçmemelidir.

Rahatlama hareketleri gözler kapalı olarak müzik eşliğinde uygulanır. El ele tutuşarak çömelip kalkma, halka oluşturarak oynanan çocuk oyunları, bir ritme uyarak birbirine çarpmadan yürüme, gözü kapalı olarak belli bir mekanda yürüme, doğa olaylarını (dalga, rüzgar, vb.) anlatan vücut hareketleriyle bedenini mekanın bir parçası olarak algılama yoluyla istenen güven ortamı hazırlanır. Okulun ilk haftalarında bu güven ortamı oluşturmaya çalışılır. Sınıf grup niteliği taşıyıcı duruma geldiğinde, yaratıcı sürecin aşamalarına geçilebilir(Dirim,2001).

5.2.2. Esas çalışma (Oynama)

Isınma ve kaynaştırma aşamalarından sonra uygulama aşamasına gelinmiştir. Belirlenmiş kurallar içinde özgürce oyun kurma ve bu oyunları geliştirme çabalarından oluşur. Yaratıcılık ve imgeleme boyutları özellikle işin içine girer. Oynama çalışmasında kendi içinde bütünleşen; öyleymiş gibi yapma, yaratıcılık ve imgelem aşamalarından oluşur. Oyun kurulur ve gelişmeye başlar. Ancak sürecin nasıl gelişeceği belirlenmemiştir. Çocuklar yaratıcılıklarını kullanarak oyunu geliştirirler.

İyi seçilmiş bir tema, rollerin paylaşımı ile başlayan uygulama sürecinde doğaçlamalarla zenginleştirilir. Özgürce, içten geldiği gibi canlandırma yaparlar. Araç gereç kullanarak da oyunu geliştirirler(Tulgay, 1997).

Uygulamada, çocukların yakın çevresinden seçilen temalar yada öğretim programı içindeki bir konu olabilir. Örneğin, balıkla ilgili bir konudan yola çıkılarak çevreyi koruma; anne-baba-çocuk ilişkileri; mitolojik bir olay; demokrasi, adalet, eşitlik gibi soyut kavramlar da drama olarak kolaylıkla irdelenebilir.

Özellikle dil gelişimi için doğaçlamalar çok önemlidir. Çocuğun drama sırasında özgürce konuşması, dinlemesi, ifade biçimlerine ve sözcük dağarcığına zenginlik katar. Uygulama sırasında bilgilenme, fikir üretme, çözüm bulma gibi amaçlar gerçekleşir (Dirim, 2001).

5.2.2.1 Pandomim

Pandomim fikirlerin sözcükler olmadan ifade edilmesidir. Oyuncunun sözcükler olmadan hareketlerle bir şeyi anlatması yada oynaması şeklinde tanımlanabilir.

Gelişimin ilk yıllarında pandomim sözcük kullanmadan mimikler, hareketler kullanılarak, bazen de sesler ilave edilerek basit bir şekilde yapılır. Çocuklar yaratıcı dramayı çocuklara tanıtmada ön çalışmalardan biri olan pandomimden çok hoşlanırlar. Böylece, belirlenmiş bir olayı, karakterlerin hareketlerini ve durumlarını ifade edebilirler. Anaokullarında bazı temel (koşma, yürüme, sekme gibi) hareketler çocukları pandomime hazırlar. Bu çalışmalar müzik eşliğinde çocuklara daha hoş gelir. Çünkü koşan atların sesinin, zıplayan kurbağanın hareketinin, yarışan arabaların gürültüsünün çıkarılmasında müzik etkili olur. (Aral ve diğerleri, 2000).

Oyunda başarı sağlanması, hem oynayanların, hem de izleyicilerin yapılan hareketlerden zevk almaları ve eğlenmeleri için çocukların pandomim tekniğini iyice kavramaları, bunda deneyim kazanmaları gerekir. Pandomim çocuğun ifade yeteneğini zenginleştiren bir oyundur. Aynı zamanda izleyenlerin neyin taklit edilmek istendiğine dair tahminler yürütmeleri çocuğu pek sevindirir (Dirim, 2000).

Pandomim çalışmaları uygulanırken, çocukların gözlemlerinden ve yaşadıkları tecrübelerden yararlanılmalı ve bu tecrübeler göz önünde bulundurulmalıdır.

Örneğin, deniz görmemiş bir çocuğa, sandala binme ve kürek çekme taklidi yaptırılamayacağı gibi, hiç kar görmemiş bir çocuğa da karda yürüme yada kardan adam yapma taklidi yaptırılmamalıdır. Örneğin, hayvanat bahçesine yapılan bir gezinin ardından, çocuklardan hayvanat bahçesini ve buradaki hayvanları gözlerinde canlandırmaları istenebilir. Daha sonra çeşitli hayvanların taklitleri yapılır. Çocuklar önce bir fil gibi yürürler, sonrada filin hortumu ile bir şeyler yemesini taklit ederler. Daha sonra da arslanların kafesi önünde durup, arslanlar gibi kükrerler.

Çocuklar pandomim ortamında geçmiş yaşantılarını hatırlamak için dikkatlerini yoğunlaştırırlar. Okudukları veya gördükleri bilgileri anımsamaya çalışırlar ve zihinsel olarak bunları resimleyip, şekillendirirler. Bu beceriler hemen hemen bütün öğrenme süreçleri içinde gereklidir. Pandomim etkinlikleri sırasında yapılan çalışmalarla öğrenme süreçleri daha da kuvvetlenir(Aral ve diğerleri, 2000).

Pandomim özellikle Türkçe'yi konuşamayan veya konuşma ve işitme problemi olan çocuklar için tavsiye edilir. 3 fikri olan fakat onu ifade edecek kelimelerden yoksun olan çocuk, pandomim yoluyla düşüncelerini çok başarılı bir şekilde açıklayabilir(Ömeroğlu, 1990)

5.2.2.2 Rol oynama

Rol oynama kavramı, Good'un "Eğitim Sözlüğü"nde şöyle verilmektedir. "Rol Oynama; imgelemeyle (tasavvuru olarak) yada açıkça bir başkasının veya başkalarının işlevlerini yahut yerini kabullenmedir(Adıgüzel, 1993).

Yaratıcı dramada rol oynama bir film veya oyundaki karakteri canlandırmak değil, herhangi bir karakteri duygusal ve davranışsal özellikleriyle kendi düşselliği içinde canlandırmaktır.

Bazen resimler gösterilerek, bazen çeşitli tanımlamalar yapılarak istedikleri rolü alan çocuklar bunları özgürce canlandırıp konuşurlar(Karadağ, 2000).

Yöntemde çocukların bir bölümü katılımcı, bir bölümü seyirci durumundadır. Rol oynayanlar olayları hem yaratan, hem de yaşayanlar olup, seyirci grubundakilerse sadece yaşayanlardır. Rol oynamayı izleyen çocuk pasif bir konumda görünmesine rağmen, aslında oyunun içindedir. Çünkü kısa bir süre sonra rol oynayan grupta yer alacak, seyrederken kafasında yarattıklarını canlandıracaktır. Grup etkinliği içindeki çocuk sürekli uyarılma durumundadır. Bu da dikkatinin canlı tutulmasını sağlar. Bilindiği gibi bu çocukların en önemli kaybı dikkatin aynı noktada uzun süre yoğunlaştırılamamasıdır. Oysa ki, kendi yaş grubunda, çevresinde görüp izlediklerini kendisinin canlandığı ortamda en dağınık çocuk bile yoğun bir ilgi alanı içinde kalacaktır. Çocuklar taklitlerinde ve imgesel düşlerinde olmak istediklerini gerçek yaşamda bazen boya kullanarak, bazen çeşitli aksesuarlar kullanarak, sesler, mimikler, jestler yaratarak gerçekleştirmeleri, onlar için büyük mutluluktur(Adıgüzel, 1993).

Rol oynama yönteminin esasını dramatizasyon teşkil eder. Bu yöntem sayesinde, örneğin, anne rolünü oynayan çocuk, annesinin davranışlarını anlayabilir. Şoför rolünü oynarken bir şoförün davranışlarını anlayabilir. Konunun canlandırılmasında oynayanların, tüm vücut hareketleriyle aktif hale getirilmesi gerekir.

Özellikle konuşmayı gerektiren rol oynama sırasında çocuk, ses yüksekliği, diksiyon, telaffuz gibi konuşulan dilin unsurlarını ve konuşma sırasında bekleme, dinleme, başkasının sözünü kesmeme gibi iletişim unsurlarını doğrudan doğruya çalışmış olur. Rol oynamanın önemli bir yararı da, o roldeki kişiyle empati kurabilmek için gerekli olan, kendini diğer kişinin yerine koyabilme becerisinin kazanılmasıdır(Gürol,2002).

5.2.2.3 Doğaçlama

Doğaçlama yazılı bir konuya dayanmadan ie doĒduĒu gibi canlandırarak oynama ve konuşma anlamına gelir. Pantomimde olaylar ve durumlar, rol oynamada, herhangi bir karakterin duygusal özellikleri canlandırılır. DoĒalamada ise her ikisi de vardır. Çocuktan canlandırdığı kişiyi belirgin zelliĒi ile, rneĒin doktorun hastayı muayene etmesi, polisin trafiĒi yönetmesi vb. deĒil duygusal durumları ile (neşeli, kızgın, şaşkın, düşünceli) oynaması istenir. Diyaloglar ocuklar tarafından doĒal olarak oluşturulur. Konuşmalar ilk başlarda kısa ve sınırlıdır. Daha sonraları ocuk alıřtıķa, kazanmış olduĒu dil yeteneĒini dilediĒi gibi kullanma olanaĒına kavuşur. DoĒalama, ocuĒa sosyal olaylardaki gereĒe uygun davranışları için olanak sunar. Aynı zamanda yaşamda karřılařamayacaĒı düşsel durumları da oynama, canlandırma olanaĒı bulur(Dirim, 2001).

DoĒalama ilk başlarda çocuklar için çok zor gelir. Daha önceden canlandırılacak durum veya hikaye bilinse veya pek çok pantomim çalışması yapılsa bile konuşma kolayca akmaz. Uygulamalar sonucunda, kelimeler akla gelmeye başlar ve ocuk sözel konuşmalar yoluyla karakter oluşturmanın yollarını Ērenir. Dialoglar ilk başlarda kısa ve sınırlıdır. Fakat bir kere ocuk alışınca çabucak akar. ocuk dialoglara alışıncaya kadar basit durumlarla işe başlanmalıdır. Daha sonra düşüncelerini kelimelerle ifade etme ihtiyaı duyunca yeni yeni konuşmalar ilave edecektir(meroĒlu, 1990).

DoĒalamada bazen ses efektleri de kullanılır. DoĒalama süreci içinde fikirler toplanır, biçimlenir, problemler çözülür ve fikirlerin ifade edeceĒi dramatik bir form araştırılır. İletişim kurma ihtiyaı grubun fikirlerini diĒerleriyle iletişim kurabilecekleri bir yapı içinde organize etmeye yönlendirir. Böylece doĒalama yoluyla çocuklar doĒal yapıyı anlayıp geliştirirler, tutarlı olarak kendilerini ifade ederler. Konuya göre uygun dili konuşurlar. DoĒalamada bazı materyallerin (maske, kukla vb.) abartılarak kullanılması oyuna eĒlenceli ve mizahi bir hava getirecek, böylece çocukların rahatlamaları saĒlanmış olacaktır. DoĒalamada kullanılan materyaller, ses efektleri, kostümler düşüncelerin oluşmasında ve hayal

gücünün uyarılmasında etkin olur. Çocuk, farklı aksesuarlar kullanarak çeşitli karakterler yaratabilir(Karadağ, 2000).

Doğaçlama, çocukları tanımanın en kolay yoludur. Bunun için günlük yaşamda karşılaşılabilen belli bir durum veya olaydan yola çıkılabilir. Oyuncuların katkıları ve önerileri doğrultusunda olumlu - olumsuz çeşitli çözüm yolları ortaya konur. Konuya çocukların çeşitli açılardan yaklaşımları sağlanır. Böylece çocuklara, yaratıcı yeteneğini kullanarak sadece fiziksel sorunları değil sosyal sorunları da çözebilme yeteneği kazandırır(Dirim,2001). Doğaçlama çalışmalarında çocuk kendine güven kazanır, rahatlar ve çevreleriyle iyi ilişkiler kurabilmeyi öğrenir(Koçak, 1999).

5.2.2.4. Rol Değiştirme

Yaratıcı drama etkinliği sırasında, farklı rolleri oynayan çocukların, rollerini değiştirmeleri, farklı rolleri denemelerini, yaşamalarını sağlayarak, onların öğrenme ve anlama becerilerini zenginleştirebilir. Aynı uygulamada çocukların her rolü, rol değiştirerek oynamalarına olanak olmayabilir. Bu durumlarda bir sonraki tekrarda, çocukların farklı rolleri almaları sağlanmalıdır(Gürol,2002).

5.2.2.5. Müzikle Drama

Özellikle daha önce hiç drama faaliyetine katılmamış çocuklar için, başlangıçta bir müzik aracının ritmine uyarak yürümek (yavaş, hızlı tempo ile) önerilebilir. Birçok drama etkinliği, müzik eşliğinde yapılarak, yaşantıların, duyguların ifade edilmesine güç katılabilir. Bu konuda önemli olan, canlandırılacak konuya, olaya ilişkin müzik parçasının uygun olarak seçilmesidir. Özellikle değişken tempolu, bazen yavaşlayan, bazen hızlanan müzik parçaları, hareketten harekete, durumdan duruma geçişi anlatmak için uygun olabilir. Rahatlama çalışmalarına eşlik eden müzik parçasının yavaş ve yumuşak ezgisi, çalışmanın konsantrasyonu ve rahatlama sağlamasını kolaylaştırabilir(Önder,2002).

5.2.2.6. Öykü-Olay Canlandırma

Çocukların, öykülere olan ilgilerinden hareketle, önceden bildikleri öyküleri ya da bilmedikleri yeni öyküleri, hareketlerle ve sözlü ifadelerle canlandırmalarına dayanan bu teknik, yaratıcı dramada sıklıkla kullanılmaktadır. Ayrıca, öykü canlandırmanın yanı sıra, çocuklar için ilginç olan olaylar da canlandırma tekniğine uygundur. Çocuklarla öykü, olay canlandırması yapılırken, onları belirli diyalogları ezberlemekten çok, öyküdeki hareketleri, tekerlemeleri, şarkıları tekrarlamaya yönlendirmek gerekir. Önce, çocuklara olay baştan anlatılır. Sonra, öğretmen öykünün/olayın geçtiği sahneyi (yeri) sözel olarak tanımlarken, çocuklara öyküde canlandıracakları hareketleri ve çıkaracakları sesleri hatırlatır. Bazı durumlarda çocukların çok iyi bildikleri bir öykünün belirli sahneleri (özellikle okulöncesi çocuklarıyla çalışırken tamamı değil) seçilerek oynanır(Önder,2002). Öykü/olay canlandırma sırasında, öğretmen süreci anlatırken, bir bölümden diğer bölüme çok hızlı geçmemelidir. Küçük çocuklarla öykü canlandırılması sırasında, öykü, başlangıçta öğretmen tarafından anlatılır ve çocuklar yönlendirilir. Canlandırma sırasında öğretmenin, önceden rol verdiği karakterler, kendilerine sıra geldiğinde ortaya çıkıp rollerini oynarlar(Gürol,2002).

5.2.3.Tartışma ve değerlendirme

Bir grup aktivitesi olan dramada bireylerin değerlendirilmesi önce sakıncalı gözükse bile, dramada kendini tanımaya yönelik değerlendirme gereklidir. Bu değerlendirmede yüksek ve alçak puan alma gibi dramanın amaçları ile ters düşen rekabet unsuru ortaya çıkmaz. Yaratıcı dramada çalışmaların nasıl değerlendirileceğine ilişkin bir yanıt vermek oldukça zordur(Adıgüzel, 2002).

Drama aşamalarının ardından veya oyunun sonunda sürecin tartışılması ve değerlendirilmesi yapılır. Tartışmalarda kişiler değil roller konuşulur. “Neler yaşadınız?”, “Ne hissettiniz?”, “Nerede zorlandınız?” gibi sorular sorulur. Alınan yanıtlar çok çeşitli olabilir. Tartışmanın amacı, sorunu anlamak ve çözümü için çeşitli yollar bulmaktır. Sorular ve alınan yanıtlarla paylaşım sağlanmış olur. Bu sırada her çocuğa söz hakkı verilmelidir(Çağdaş,Albayrak,Cantekinler, 2003).

Değerlendirme bölümünde öğretmen ve çocuklar güven ortamı içinde birlikte keşfettikleri yeni bilgilerin, yeni yaşantıların sevincini birlikte yaşarlar. Kazandıkları bilgi ve becerileri bir sonraki oyunda kullanmaya hazır duruma gelirler.

Tartışma ve değerlendirmeye ayrılan süre çocukların yaş gruplarına göre uzun yada kısa olabilir. Küçük yaş grubunda kısa tutulmalıdır.

Değerlendirme ve tartışma daha sonraki drama uygulamasında öğretmene bazı ipuçları verir, plan yapmasını kolaylaştırır.

Tartışmada, oynanan oyun ve roller adlandırılır, tanımlanır. Böylece etkinliğin hatırlanmasıyla süreç yeniden gözden geçirilmiş olur(Ömeroğlu,1990).

Etkinlik sırasında neler hissettikleri sorularak hem kendisinin, hem de başkalarının duygularının farkına varmaları sağlanmış olur.

Drama sırasında yaşadıklarıyla, gerçek yaşantıları arasında ilişki kurabilmeleri için, kendi yaşantılarıyla da ilgili sorular sorulur. Bu arada öğretmenin de kendi yaşantısından söz etmesi daha ilgi çekici olur(Aral ve Diğerleri,2000).

Öğretmen değerlendirme aşamasında sabırlı, hoşgörülü ve dikkatli olmalıdır. Çocukları değerlendirirken şu soruların yanıtları öğretmenin amacına ulaşmasını kolaylaştıracaktır.

1. Çocuk dramaya istekli ve aktif olarak katılıyor mu?
2. İşbirliği yapabiliyor mu?
3. Söze yada mimik ve hareketleriyle kendini ifade edebiliyor mu?
4. Doğaçlama yapabiliyor mu?
5. Soyutla somut arasında ilişki kurabiliyor mu?
6. Hayal gücünü dramaya aktarabiliyor mu?
7. Karakterleri doğru biçimde oynuyor, yeni karakter yaratabiliyor mu?

Buna benzer pek çok soru üretebilen öğretmen, çocuğun gelişimini daha yakından izleme olanağına da kavuşmuş olur(Dirim, 2001).

5.3 Yaratıcı Dramanın Amaçları

Yaratıcı drama kişinin çok yönlü gelişimini sağlar, gizli kalmış enerjilerini ortaya çıkaracak ortamı yaratır, iletişim kurmasına yardımcı olur. Söz konusu olan, çocuk hem de okul öncesi dönem çocuğu olduğunda bu genel amaçlar derinlemesine irdelenmelidir. Her çocuğun gelişim özellikleri farklıdır. Yaratıcı drama bir grup etkinliği olduğundan amaçlar belirlenirken her katılımcının özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak genel olarak yaratıcı dramada kazanılması gereken bazı özellikler vardır ve amaçlar da bu özelliklere uygun olarak geliştirilebilir.

Çocuğa öğretilmek istenen şeyin ne olduğunu planladıktan sonra, drama aracılığı ile bir dünya yaratıp çocuğu aktif olarak konunun içine sokunca, çocuğun kendi yöntemleri ile olaya girip sonuca kendi ulaşması için olanak sağlanabilir. Böylece çocuk yaşadığı dünyayı araştırarak, keşfederek, gözlem yaparak öğrenir. Bunu yaparken beş duyusu, duyguları, belleği ile olaya katılır. Çocuğun bir şey öğrenmesi ve öğrendiği şeyi unutmayıp uygulamaya sokabilmesi, günlük yaşamda kullanılabilir hale getirmesi için bir neden yani bir gereklilik lazımdır. İşte bu nedeni; öğretmen drama aracılığı ile yaratabilir (Güneysu, 1991).

Yaratıcı drama sürecinde deneme yanılma yöntemiyle öğrenen çocuk, edinimlerini yaşamına kolayca aktarabilmektedir. Böylece nitelikli bir eğitim sürecinin amaçlarına da kolayca ulaşılabilir.Yaratıcı drama sürecinde imgelem gücünü ve düş gücünü aktif hale getiren çocuk, yaratıcılık potansiyelini kullanırken aynı zamanda bir estetik yaşantı da geçirir. Çevreyle ve çevresindekilerle girdiği etkileşimle bunu başaran çocuk, yaşadıklarının farkına vararak, onlara tepki vererek kendi küçük evrenini yeniden şekillendirir, belki daha da anlamlı hale getirir.Bugün artık çağdaş eğitim programları içinde yaratıcı dramaya genişçe yer verilmektedir(Uysal, 1996).

Bu programlar içerisinde yaratıcı dramanın amaçları şöyle belirlenmiştir:

- 1- Bir grup olarak beraber çalışabilme becerisini geliştirme.
- 2- Kendini ve başkalarını anlama becerisini geliştirme.
- 3- Güven duyma ve karar verme becerilerini kazandırma.
- 4- Dil ve iletişim becerilerini ilerletme.
- 5- Farklı olay ve durumlarla ilgili deneyim kazanma.
- 6- Çocukların hayal gücünü, duygu ve düşüncelerini geliştirme.
- 7- Çocukların ahlaki değerleri keşfetmelerine olanak sağlama.
- 8- Yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlama (Uysal, 1996).

Ayrıca genelde sanatların tedavi edici olma beklentileri olduğundan, yaratıcı drama özel eğitimin bir çok alanında da yararlı olmuştur. Yaratıcı drama, problem çözme ve yaratıcı düşünme gibi geniş amaçları vurgulamak kadar belirgin kavram ve gerçekler üzerinde de durabilir. Yaratıcı drama herkes için bir eğlencedir. Öğrenme dramatize edilerek daha eğlenceli hale gelir. Genellikle diğer sınıf görevlerinde zorluklar yaşayan çocuklar, dramada başarılı olabilirler ve kendilerine bir yer bulurlar; drama onlara öğrenmede yenilenen bir ilgi veren keşiftir(Girgin, 1999).

5.4 Okul Öncesinde Yaratıcı Drama

Eğitimin en önemli amaçlarından biri, belki de en önemlisi bireyin içinde bulunduğu ortama dengeli bir biçimde uyum sağlamanın gerçekleştirilmesidir. Bu uyumun sağlanmasına esas olacak sağlam temellerin okul öncesi eğitim döneminde atılması gerektiği tartışılmaz bir gerçektir. Bu bakımdan, eğitim ihtiyacımızın öncelikli ve ağırlıklı bir bölümü olan ve eğitim sistemimizin ilk basamağını teşkil eden okul öncesi eğitim, ülkemizin geleceği bakımından yaşamsal önem taşımaktadır(Gürol,2002). 19. yüzyılın sonlarında daha ziyade çocuğun fiziksel eğitimine önem verilmekte idi. 20. yüzyılın başında anaokullarının fiziksel gelişiminden başka diğer gelişim alanlarına da önem verilmesi amaçlandı.

Anaokullarının kurucusu Frobel eğitim için öğretmenlerin çok iyi yetiştirilmesi, çocuğun sosyal gelişimi, yaşamı için oyun grubu, oyun için özel araç ve gereçlerin gerekliliğine dikkati çekmiş ve çocuğun sosyal gelişiminde oyuna büyük önem vermiştir(Uysal,1996).

Oyun, çocuğun işi, düşüncesi, sanatı ve dinlenme aracıdır. Oyun, çocuk için ruhsal bir ihtiyaç olduğundan, oyun olmadan normal ve tatmin edici bir duygusal gelişim mümkün olamaz. Çocuk, sevgiye, yemeğe ihtiyaç duyduğu gibi oyuna ve değişikliğe de ihtiyaç duyar. Oyun, çocuğun çevresi ile ilişki kurmasını, duygularını dışa vurmasını, tecrübe kazanmasını, eğlenmesini, dinlenmesini, gevşemesini ve problemlerini çözmesini sağlar. Çocuğun bilinci ve duygusal tecrübeleri arasında da köprü vazifesi görür. Küçük çocukların oynadıkları oyunlar, çevresindeki yetişkinlerin ve yaşlılarının yaşantılarını taklit, sınıflama, rol alma, diyalog kullanma, karakterize etme ve dramatize etme yoluyla oluşur. Çok eski zamanlardan itibaren çocuklar, yetişkinlerden gözledikleri rolleri, yaratıcı oyunlarına yansıtmışlardır. Ayrıca, televizyon ve filmlerden edindikleri konu, diyalog ve dramatik etkileri de yaratıcı oyunlarında ortaya koymuşlardır. Günümüzde seyahat imkanının bol olması da çocuklara geniş ve çeşitli deney repertuarı sağlar ve yine yaratıcı oyunları için seçebilecekleri konular yaratır(Gürol, 2002).

Dramatik oyunlar, sıkılgan çocuklar için de elverişli ortamlar yaratır. Oyun oynarken eleştirecek seyirci olmadığından, çocuk kendini baskı altında hissetmez. Sıkılganlık duygusunu yenme de, dinleme oyunu gibi, herkesin yer aldığı ve çok dikkat gerektiren oyunlar oynanır.

Yaratıcı oyunların ilk uygulamalarında oyuncuların sık sık özgürlükten korktukları görülür, bu belki de bu tür oyunları daha evvel hiç oynamamış olmalarından kaynaklanabilir. Bu oyunlarda öğretmen geleneksel otorite temsilcisi olmaktan çok, bir oyun arkadaşısıdır. Yönlendirmeyi uygun yerde ve olumlu anlamda yapar, bazen de dramanın dışında kalabilir. Öğretmenin bu açık davranışı çocukları mutlu eder ve rahatlamalarını sağlar. Dramayı beraber yapmak, otoriteyi sarsmaz.

Eğitimde drama yönteminin en etkili şekli, öğretmenin de rol aldığı tüm grup doğaçlamasıdır. Oyunun iyi organize edilmesi gerektiğinden öğretmen önce çocuklara neyi öğreteceğine karar vermelidir. Ondan sonra; öğrenme işinin nerede yapılacağı, çocukların ve öğretmenin rolü, olayın düğüm noktası ve başlangıçta çocukların dikkatini çekmek için ne yapılacağı belirlenmelidir(Uyar,1995).

Çocukların deneyimi arttıkça, dramatik oyunlar daha karmaşık diyalog ve karakter içermelidir. Pek çok oyunun sonunda bir tartışma ve değerlendirme yapılır. Tartışmada, açık uçlu sorular sorulur ve tek bir doğru cevaba gidilmez. Tartışma, oynanan oyunun gereğine göre uzun veya kısa olabilir. Tartışmanın amacı, oynanan problemi tanımak, çözümünü öğrenmek ve diğer çözüm yollarını keşfetmektir. Eleştiriler kişiye değil role yapılır. Gerçekte de çocuk, yazılı ve sözlü olarak kendini ifade etmeyi öğrenmeden önce, bildiklerini hareketleri ile göstermektedir.

Sınıftaki dramatik oyun da, çocuğa düşündüklerini gösteri yolu ile ortaya koyma fırsatını sağlamaktadır. Vücut oyuncunun aletidir. Oynanan oyunlarla çocuk kendini, vücudunu tanıyacak ve kullanmayı öğrenecektir. Yaratıcı drama için çeşitli konular seçilebilir. Öğretmenler seçtikleri konularda; canlandırma, pandomim, kukla gibi çocukların ilgisini çeken tekniklere de başvurabilirler. Dramada dekor, kostüm, aksesuar gibi ayrıntılara fazla yer verilmez(Uyar,1995).

Karadere'ye göre;

Okul öncesi eğitim kurumlarında 4-6 yaş grubu çocuklarıyla yapılan yaratıcı drama çalışmalarında gözlemlediğimiz bazı eksiklikler ve yanlışlıklar mevcuttur. Okul öncesi eğitim kurumlarında bugün hala bir çok yönetici, yaratıcı dramayı kendi içinde çözmüş ve yeterince bilgiye kavuşmuş değildir. Drama konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan yuva yöneticileri, bunun bir sonucu olarak yeterli drama liderlerini bulamamaktadırlar. Araştırma yapmaksızın sadece bir takım olumlu gördükleri özellikte insanları alıp, kurumlarında çalışmalarına izin vermektedirler. Oysa dramayı bilmeyen liderlerin çocuklara olumsuz etkileri olabilmektedir. Bunun sonucunda olaylar hiç istenmeyen ve düzeltilmesi çok zor

olan durumlara gelmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında dramayı bilmedikleri halde drama lideriyim diye birçok insan drama dersi vermektedir.

Okul öncesi eğitimi kurum yöneticilerinin, öğretmenlerin ve anne babaların bu konuda bilgilenmeleri, daha duyarlı davranmaları çocuğa saygının bir gereğidir. Eğitimciler mutlaka yaratıcı drama çalışmalarına katılmalıdırlar. Çoğu okul öncesi eğitim kurumunda “faaliyet” olsun diye ve yetersiz liderlerce yapılan drama çalışmalarının çocuklara ne tür yarar sağladığı merak konusudur. Yaratıcı drama insanla ilgilidir, onun duygularını kişiliğini etkiler. (Uyar,1995). Kendi yaratıcılığını, spontanlığını geri kazanmamış ve pedagojik birikimi olmayan bir liderin çocuklara yararlı olabilmesi olanaksızdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan yaratıcı drama çalışmalarında bir başka sorun da çalışmaların yapılacağı mekandır. Sade ve boş bir alan olması gereken drama atölyeleri, genellikle bir çok uyarıcının olduğu ortamlar olmakta ve bu da drama liderinin ve çocuğun konsantrasyonunu olumsuz etkilemektedir. Bir başka önemli sorun da kurumlarda yapılan yıl sonu gösterileridir. Okul öncesi yaş grubu çocuklarını belirli formlara sokmak ve bu formu aynen koruyarak sahnede tekrarlamalarını istemek o yaştaki bir çocuk için oldukça zordur. Aylar süren hazırlıklar, yoğun bir tempo çocuğun bunalmasına, baskı altına girmesine neden olmaktadır. Yaratıcı drama, çocuğun doğallığını korumasına çalışırken, gösteri doğallığın kaybolmasına neden olmaktadır. Yıl sonu gösterilerini Çoğu zaman ‘prestij’ meselesi yapan kurumlar, bir yığın kurallar, yasaklar ve hayırlarla çocukları düşünemeyeceğimiz kadar yıpratmaktadırlar. Oysaki amacımız yaratıcı drama yöntemiyle çocuğumuzun sürekli karşılaştığı hayırlardan, yasaklardan uzaklaştırıp kendini özgürce ifade etmesine, yaratıcılığının gelişmesine olanak sağlamaktır. Çocuk bir bireydir ve bizim amacımız da sağlıklı kişilik gelişimini drama yoluyla desteklemek ve erken yaşta varolan doğallığı zenginleştirmektir(Gürol, 2002).

6. Tutum Ve Yaratıcı Drama İlişkisi

6.1 Tutum Kavramına İlişkin Tanımlamalar

Sosyal psikolojinin önemli kavramlarından olan tutum kavramı, tanımlar ve araştırmalarıyla sürekli gündemde kalmaktadır.

Turgut'a (1992) göre tutum, bir kimsenin herhangi bir olay, eşya ya da insan grubuna karşı olumlu ya da eleştirel davranış gösterme eğilimi, Kağıtçıbaşı'na (1993) göre düşünce, duygu ve davranış bütünleşmesidir. Tezbaşaran'a (1996) göre tutum, belirli nesne, durum, kurum yada diğer insanlara karşı öğrenilmiş olumlu yada olumsuz tepkide bulunma eğilimidir (Okvuran,2000).

Okvuran'a (2000) göre dramaya yönelik tutumlar; katılımcıların duyuş, biliş ve davranışlarını içeren tepkileridir.

6.2 Tutum Drama İlişkisi

Tutumlarla ilgili temel kuramsal yaklaşımlar şöyle özetlenebilir:

Tutumların oluşumu ve değişimine dönük yaklaşımlar: Koşullanma ve pekiştirme, erekler ve çatışma, işlevcilik ve bilişsel tutarlılık kuramlarıdır. Koşullanma yaklaşımı tutumları alışkanlıklar olarak görmektedir. Birey, çağrışım, pekiştirme, taklit süreçleri ile tutumları öğrenir. Erekler kuramına göre, kişi kazançlarını en yüksek düzeye çıkaran tutumu benimser. İşlevselci yaklaşımda birey, kendisi için gördüğü psikolojik işlev yada yarar sağlayıcı tutumu seçmektedir. İşlevselci kuramın ikinci temel işlevi değer açıklayıcılıktır. Tutumlar, benliği savunma işlevi görebilir. Bir diğer işlevi ise bilgi yada nesne değerlendirmesidir. Nesneleri anlamak ve bir yerlere yerleştirmek için benimsenir. Bilişsel tutarlılık yaklaşımı ise insanların bilişleri ile davranışları arasında uyumu ilişkiler kurmak eğiliminde olduklarını öne sürer. Bireyler genel biliş yapılarına uygun tutumları kabul etmek eğilimindedir.

Tutumların çağrışım, pekiştirme, taklit süreçlerini kullanarak bilgi ve duygu yoluyla öğrenildiği ve duygusal içeriklerinden dolayı bu öğrenmelerin kolay kolay değişmediği bilgisinden yola çıkarak, dramada da tutumların ancak dramanın öğrenilebilmesine bağlı olarak oluştuğu söylenebilir.

Uzmanların, tutumun duygusal, bilişsel ve davranışsal üç boyutu üzerinde anlamakta olduğu görülmektedir. İnecoğlu'na (1993) göre tutumların; duygusal öğeleri olumlu, eleştirel olaylarla, arzulanen yada arzulanmayan araçlarla ilişkilendirilebilir. Kişinin herhangi bir tutum konusuna olumlu yada eleştirel duyguları, önceki deneyimlerine bağlıdır. Dramada da önceki yaşantıların bireylerin tutumlarını etkilediği söylenebilir. Tutumların bilişsel ögesi, tutuma yönelik bilgi ve inanç derecelerini gösterir. Bu tutumlar düşünselleştirilmiştir. Bu tutumlar hem bilişsel hem de duyusal nitelikler taşır(İnceoğlu,1993).

Bireylerin kendilerini gerçekleştirme amaçlarında duygusal doyum düzeyinin yüksek olması nedeniyle dramanın araç işlevi gördüğüne inanılmaktadır. Tutumlar nesneleri anlamak, bir yerlere yerleştirmek için benimsenir.

Kişi tutumunu özgürce seçmişse ona bağlandığı, zorla seçmişse değiştirdiği belirtilmektedir. Dramada da drama eğitimine katılan kişilerin tutumlarını özgürce seçtiklerine inanılmaktadır.

Kağıtçıbaşı'na (1983) göre tutum bir bireye atfedilen ve onun psikolojik bir obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir. Kağıtçıbaşı "Tutum bir bireye atfedilen bir eğilimdir, doğrudan gözlenemez, ancak gözlenebilen davranışlardan çıkar. "Tutum davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir" demektedir. Tutum; ortam, alışkanlık, beklenti ve davranışlarla aynı doğrultuda ise tutuma yönelik davranış da tutarlı olacaktır. Etkenler birbirleriyle tutarsızlık gösteriyorsa davranış da daha az geçerli olacaktır(Okvuran, 2000).

Tutum önyargılarla da karıştırılmaktadır. Bir grup, konu, obje hakkında bilgi ne kadar azsa, başkalarının da fikirleri o denli kabul edicidir; tipleştirmeye ve kalıplaşmaya yöneliktir. Dramadaki tutumlar, uzun yada kısa süreli öğrenme

yaşantılarına dayalıdır. Yaşantısal, duyuşsal bilginin, bilişsel bilgi ile de birleştirilmekte olduğuna inanılmaktadır.

Tutumlar doğrudan doğruya gözlenemeyen değişkenlerdir. Varlıkları ancak dışa vurulmuş davranışlar ya da sözlü ifadelerden çıkarılabilir. Tutum belli bir davranışın göstergesidir ancak, mutlaka davranışın olabileceği anlamına gelmez. Dramaya yönelik tutumlar da davranışa dönüşmüş tutumlardan çıkarılabilir. Dramaya yönelik olumlu tutumun dramada davranış boyutunda oyuna katılım, istekle oynama, oyundan zevk alma, vb., eleştirel tutumların ise dramaya olumsuz katılım, isteksizlik, oynamama vb. davranışları içerdiği düşünülmektedir (İnceoğlu,1993).

Öğrenme süreci tutuma değişkenlik katar. Dramaya yönelik doğuştan bir tutum oluşmayacağına göre, tutumlar ancak öğrenme, bilgi, inanç ve duygularla öğrenilmekte ve gelişmektedir. Öğrenme temel koşuldur. Bu nedenle araştırmada tutuma ilişkin olarak; uzun süreli öğrenmelerle kısa süreli öğrenmeler sonucu geliştirilen tutumun farklı olup olmadığı önem taşımaktadır.

Kağıtçıbaşı'na göre tutumların açıklayıcılık işlevi, kişisel değeri ortaya koyma ve açıklama işlevleri vardır. Diğer bir işlevi de bilgi ve nesne değerlendirmesidir. Bazı tutumlar yalın biçimde bireyin dünyayı anlamasına ve karşılaşabileceği tutum nesnelerine ilişkin olarak davranışa hazır hale gelmesine yardım eder. Dramaya yönelik olumlu tutumlar da bireyin benliğini güçlendirici, olumlu yönde pekiştirici yararlar taşımaktadır. Bu nedenle dramaya yönelik tutumların bireyin dünyayı anlamasına ve karşılaşabileceği tutum nesnelerine ilişkin davranışa hazır hale gelmesine yardım ettiğine inanılmaktadır(Okvuran, 2000).

6.3 Tutumların Ölçülmesi

Tutumların ölçülmesinde en genel yaklaşım, söz konusu tutuma ilişkin bir ölçek hazırlanmasıdır. Tutum ölçekleri genellikle bireye bir ya da bir çok boyutta tutumun yönünü belirlemek için kağıt ve kalemle uygulama, kendini rapor etme araçlarıdır.

Tutumların ölçülmesinde, bireylerin tutumlarını doğrudan gözlemek olanaksızdır. Ölçme bakımından tutumların yönü, derecesi ve yoğunluk boyutları önem taşımaktadır. Tutumun yönü; hoşlanma, hoşlanmama, olumlu ya da olumsuz oluşuyla ilgilidir. Tutumun derecesi kabul ya da reddetme boyutlarıyla ilgilidir. Tutumun yoğunluğu ise dışa dönük bir davranışa dönüşebilme olasılığı, diğer tutum alanları içindeki güçlü ya da zayıf oluş durumunu belirtmektedir. Tutum ölçümünde bireylerin bir dizi ya da sıfat listesine gerçek duyguları doğrultusunda tepkide bulunmaları sağlanır. Tutum ölçeklerinde ya tutum cümleleri yazılır ya da sıfatlar seçilir. Likert ölçeği en kullanışlı formdur. 1932’de Rensis Likert tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçekler bir şahsın tek bir objeye karşı gösterdiği tutuma ilişkin olarak hazırlanmış cümle serisini içerir. Likert ölçekte, olumlu ve olumsuz cümleler eşit sayıda oluşturulmaya çalışılır. Bu ölçeğin en çok kullanılan formatında ölçeğin uygulandığı cevaplayıcılar her bir cümleyi onaylama derecesini göstermek üzere yönlendirilir. Likert ölçekte bir soru sorulmaz(Okvuran,2000).

Açık bir cümle oluşturulur ve cevaplayıcıdan bu cümlelerin onun görüşlerini yansıtıp yansıtmadığı sorulur. Olumlu bir cümle ise “kesinlikle katılıyorum” a beş puan verilir. Olumsuz cümle ise “kesinlikle katılmıyorum” cümlesine beş puan verilir. Likert ölçeklerinde beşli ölçek en kullanışlı olanıdır. Fazla sayıda tepki seçeneğinin kullanımı cevaplayıcılara verilen toplam tepki fırsatlarının sayısını arttırarak ölçeğin iç tutarlılığını yükseltmeyi amaçlar(Karasar,2000).

7. Konu İle İlgili Araştırmalar

7.1 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Mc Kerracher’in (1982) “Fiziksel Özürlü Çocuklara Yönelik Tutumlarının Değişimini” ölçen çalışmasında 150 kadın ve 174 erkek ortaokul öğrencisine drama uygulaması yapılarak öntest-sontest tutum puanları karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin fiziksel özürlülere yönelik tutum puanlarında belirgin bir değişikliğin olmadığı ancak kadınların erkeklere göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmüştür.

Gururantane (1984), Tayland'da bulunan ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin, etkili bir öğretim programı sunmak için yaratıcı drama hakkında ne kadar bilgiye sahip olmaları gerektiğiyle, aslında yaratıcı drama hakkında ne bildikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada 2 farklı yöntem kullanmıştır.(dökümantasyon taraması ve soru taraması). Dökümantasyon taramasıyla öğretmenlerin ellerinde varolan yaratıcı dramayla ilgili dokümanların tespiti sağlanmıştır. Soru taramasıyla ise Tayland'ın tarihsel geçmişi, ilkokul eğitimiyle ilgili gelişimi, okulların müfredat programı dokümanları ve öğretmenlerin eğitim düzeyleri araştırılmıştır. Sonuçlara bakıldığında ilkokulların müfredat programında yaratıcı dramanın ne kadar önemli, gerekli, etkili olduğu ve çocukların gelişimlerine çok önemli ve değerli katkılar sunan eşsiz bir öğretim metodu olduğu ortaya çıkmıştır.

Goldstein (1985), Ahlaki gelişimde bir öğretim metodu olarak Dorothy Heathcote yaklaşımının etkisini ölçtüğü araştırmada 3 İngilizce sınıfından 86 on birinci sınıf öğrencisi 3 farklı grup olarak (farklı sosyo- ahlaki çelişkileri temsil eden, aynı sosyo-ahlaki çelişkileri tartışan bir grup ve kontrol grubu) 9 haftalık bir periyotta 10 konuşma seansına alınmıştır. Sosyal- ahlak yansıma ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak Dorothy Heathcote yaklaşımı, lise seviyesindeki öğrencilerde sosyal ahlak muhakeme gücünün gelişmesinde önemli bir etkiye sahiptir.

Goodwin (1985), zihinsel geriliği olan genç ve yetişkinlere sosyal becerilerin öğretiminde bir yöntem olarak yaratıcı drama yönteminin etkisini araştırmıştır. Beş hafta boyunca haftada üç kez olmak üzere kasete alınan etkinlikler sonrasında, izlenen kasetlerde değiştirilmek istenen hedef davranışlarda bir değişiklik görülmemesine rağmen bireylerin barındığı yerde çalışan görevliler, genel olarak davranışlarında ilerleme kaydedildiğini belirtmişlerdir.

Dawis (1987), yaratıcı drama ile ilgili literatürü incelenmiş ve drama sürecinin, katılanlarda kendine güven, kendini ifade, işbirliği ve iletişim becerilerini artırdığı ve rahatlamayı sağladığını belirtmiştir.

Hogg'un çalışmasında (1989) yaşlıların drama etkinliklerine katılarak kendilerine yönelik tutumlarını değiştirmeleri amaçlanmıştır. Programda dramanın karmaşa, karakter yaratma, eylem, farkındalık ve iletişim gibi beş temel karakteri kullanılmıştır. Bu eğitim programı sonunda yaşlılarda kişiler arası ve grupla iletişim, dinleme, problem çözme ve gözlem becerilerinin geliştiği bulunmuştur.

Biege (1993) "Yaratıcı Drama Kullanımı ve Sosyal Beceri Eğitiminin Benlik Algısı ve Tutumlara Etkisi" konulu araştırmada, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerine yaratıcı drama ve sosyal beceri eğitimi verilmiş ve duygusal istismara uğramış çocuklara yönelik tutumlarındaki etkisine bakılmıştır.

Garcia (1993) "Öğretmenlerin Drama Hakkındaki İnançları"na yönelik araştırmada, sınıfında dramayı, kullanan öğretmenlerin dramanın değerine bir destek türü ve etkili yaşantılar sağladığına dair inançları olduğu bulunmuştur.

Farris ve Parke (1993), dramanın çocukların dil gelişimine ve edebiyat bilgilerine katkısını belirlemek için öğrencilerin dramaya ilişkin görüşlerini ve dramanın kendilerine geleneksel sınıf ortamında nasıl yardımcı olabildiğini araştırmışlardır. Araştırma sonuçları, alınan gözlem, kayıt ve görüşler ile dramanın dil gelişimine yararının ve edebiyat alanında gelişimine katkısının olduğunu ortaya koymuştur.

Kaaland-Wells'in (1994) "Yaratıcı Dramanın Kullanımı ve Sınıf Öğretmenlerinin Algıları" konulu araştırması 224 ortaokul sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Drama tekniğini kullanan öğretmenlerin algılarının daha güçlü olduğu bulunmuştur.

Yassa (1997), "Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Etkileşimlerine Dramanın Etkisi"ni incelediği araştırmasında, bireye kendine güven, haklarına sahip olabilme, kendi duygularını kontrol edebilme davranışlarını, gruba ise empati davranışlarını kazandırdığını belirtmektedir. Dramanın kazandırdığı diğer davranışlar boyutunda ise; dramatik olma, eleştirel düşünme, kendini ifade, duygularını etkili biçimde ifade gibi davranışlardır.

Müller (1997) dramaya yönelik araştırmaların sonuçlarını yorumlamıştır; drama bir süreç olarak kullanıldığında oyun yoluyla öğrenmeyi ve yaratıcılığı geliştirmekte, araç olarak kullanıldığında ise tam öğrenmeyi, problemleri keşfetmeyi, başkalarının yaşantılarını görmeyi, paylaşmayı ve kabul etmeyi sağlamaktadır.

Goetz (1999) “ İlk Okuma Yazma Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Müfredat Programındaki Önemi” incelediği araştırmada bir çok farklı yaratıcı drama etkinliğini 14 hafta boyunca 1. sınıf öğrencilerinin dil - anlatım becerileri derslerinde planlanıp uygulamıştır. Bu müfredat programının etkisi okuma-yazma testleri, öğrencilerin gözlemleri, motivasyonları ve katılımları ölçüsünde değerlendirilmiştir. Ulaşılan sonuçlara göre bu dersler öğrencilerin motivasyonunu arttırmış ve okuma- yazma aktivitelerinde daha başarılı olmalarını sağlamıştır. Sonuç olarak yaratıcı drama 1. sınıf dil - anlatım becerileri dersi müfredat programında önemli bir etkiye sahiptir.

7.2 Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Üstündağ (1988), yaptığı araştırmada ilkokulda dramatizasyon ağırlıklı yöntemin, takrir yöntemine göre daha etkin olduğunu savunmuştur. Araştırma ilkokulun 2. sınıfına devam eden 84 çocuk üzerinde yürütülmüştür. Bunu hayat bilgisi dersinde yer alan “Çevremizde Sonbahar” ünitesinin işleyişinde ele almıştır. Deney grubu çocuklarına bu ünite dramatizasyon ağırlıklı yöntemle, kontrol grubunda ise takrir yöntemiyle (bir konuşmacıdan çok sayıda dinleyicinin yararlanması) öğretilmiştir. Ön ve son test olarak çocukların konuyla ilgili bilgilerini ölçmek için, çocuklara yazılı yoklama uygulanmıştır. Sonuçta dramatizasyon ağırlıklı yöntemin daha etkili görülmüştür.

Ömeroğlu, (1990) araştırmasında, anaokullarına giden beş altı yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişimine, yaratıcı drama eğitiminin etkisi incelemiştir. 80 çocukla yaptığı çalışmada ön test olarak Torrance Yaratıcı Düşünce Testi’nin Sözel A formunu çocuklara uygulamış, daha sonra deney grubundaki çocuklara yaratıcı drama ile ilgili eğitim verilmiştir. Son test olarak, deney ve

kontrol grubunun her ikisini de Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin Sözel B formu uygulanmıştır. Sonuçta, yaratıcı drama eğitimine katılan çocukların, kontrol grubundakilere oranla son testte daha başarılı oldukları bulunmuştur. Bu duruma yaratıcı drama eğitiminin sebep olduğu sonucuna varılmıştır.

Akın (1993), farklı sosyo - ekonomik düzeylerdeki ilkokul 3. sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerine yaratıcı drama eğitiminin etkisini araştırmıştır. Araştırmada Moreno'nun sosyometri testi deney ve kontrol gruplarına öntest-sontest olarak uygulanmıştır. Verilerin analizinde Kats ve Powell'in (1953) Corcorde Index'i kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda yaratıcı drama eğitimi alanın çalışma grubundaki çocukların sosyalleşme düzeylerinde anlamlı bir değişiklik yarattığı görülmüştür.

Okvuran (1993), yaratıcı dramanın empatik beceriyi ve empatik eğilimi artırıp artırmadığını incelemiştir. Araştırma, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi 2. ve 3. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmış olup, deney grubuna haftada bir gün ve iki saat olmak üzere toplam 14 haftalık yaratıcı drama eğitimi verilmiştir. Araştırmada empati ölçeği öntest ve sontest olarak kullanılmış ve yapılan istatistiksel analizlerin sonuçlarına göre drama eğitiminin, deneklerin empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerinde anlamlı bir değişiklik yaratmadığı görülmüştür.

Eğitmen (1995), arkeoloji müzelerinin eğitim ortamı olarak etkinliğinin artmasında yaratıcı dramanın yeri ve önemini araştırmıştır. Bunun için ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinden 15'er kişi oluşturulmuştur. Araştırmada çalışma grubunun bilişsel alan davranışlarından "bilgi" düzeyini ölçen bir ölçme aracı geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Müze ziyaretinde, yaratıcı drama yönteminin, uygulandığı deney grubunun bilgi düzeyinde anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür.

Yağcı (1995), bir yöntem olarak yaratıcı dramanın müzik eğitiminde uygulanabilirliğini araştırmıştır. 3 yaşındaki 10 çocuk örnekleme alınmış ve 30 dakikalık bir sürede uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulamada oyun ve doğaçlama kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, müzik eğitiminde yaratıcı dramanın bir

yöntem olarak uygulanabileceği ve müzik eğitiminde etkili bir yöntem olduğu ortaya çıkmıştır.

Öztürk (1996), yaratıcı dramanın okulöncesi müzik eğitimindeki katkılarını araştırmak amacıyla, 5 - 6 yaş grubundaki çocuklardan deney grubu 28, kontrol grubu 28 olmak üzere toplam 56 çocuk ile deneysel bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonucunda drama ile müzik eğitimi, drama uygulanmadan yapılan müzik eğitimine göre daha başarılı olmuştur.

Uysal (1996), anaokuluna giden 5 - 6 yaş grubu çocuklarda yaratıcı drama çalışmalarının sosyal gelişim alanına olan etkisini incelemiştir. Bunun için daha önce hiç drama eğitimi almadığı belirlenen 23'ü kız, 25'i erkek toplam 48 çocukla çalışmıştır. Deney ve kontrol grupları oluşturulmuş, deney grubuna 12 haftalık yaratıcı drama programı, her hafta 30 ile 45 dakika arasında değişen sürede uygulanmıştır. Uygulama öncesinde ve sonrasında Portage Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programı Kontrol Listesi'nin, 61-72. ayda sosyal gelişime ait 73-83. maddelerinden oluşan gözlem formu öğretmenler tarafından doldurulmuştur. Başarılı, başarısız şeklinde kodlanan veriler sayısal ve yüzde değerlerle analiz edilmiştir. Araştırma sonunda deney grubundaki çocukların sosyal gelişim alanına, yaratıcı drama yönteminin olumlu katkılar sağladığı görülmüştür.

Ay (Oyat) (1997), Yabancı dil öğretiminde dramanın kullanım biçimleri, etkileri ve katkıları konusunda literatür taraması yapmıştır. Özellikle, yabancı dilde sözel beceri, sözcük öğretimi, dilbilgisi ve yazın öğretiminde nasıl yararlanıldığının anlaşılması için örnekler vermiştir.

Üstündağ'ın (1997) "Vatandaşlık ve İnsan Hakları Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişiyeye ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi" konulu araştırmasında drama yoluyla bir eğitim verilerek deney ve kontrol grupları arasında bilgi düzeyi ve tutum puanları açısından anlamlı farklar bulunmuştur. Yaratıcı dramanın, öğrencilerin erişiyeye ve derse yönelik tutumları açısından etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Girgin'in (1999) "Türkiye'de Okul öncesi Kurumlarında Yaratıcı Drama Etkinlikleri"ni değerlendirdiği araştırmasında Ankara'daki okul öncesi drama öğretmeni ve yöneticilerine ulaşmıştır. Drama dersinin Ankara'daki okul öncesi kurumlarının yarısından fazlasında yer aldığı, kurum dışından gelen drama öğretmenlerinin bir çoğunun drama eğitimi ve mesleki etkileşimi açısından yetersiz olduğu sonucuna varmıştır.

Kaf (1999), hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisini araştırmıştır. Araştırma, Adana ili Seyhan İlçesinde bulunan Özel Bilfen Okulu'nun ilköğretim 3. sınıflarında yapılmıştır. Deney grubunda 19, düz anlatım yönteminin kullanıldığı birinci kontrol grubunda 17 ve ikinci kontrol grubunda 15 olmak üzere 50 öğrenci ile çalışılmıştır. Ön test ve son test olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyal Beceriler Gözlem Formu kullanılmıştır. Bulgular, Hayat Bilgisi Dersi'nde selam verme, paylaşma ve işbirliği becerilerini kazandırmada yaratıcı drama yönteminin etkili olduğunu, çevreyi koruma becerisini kazandırmada ise etkisinin anlamlı olmadığını ortaya çıkarmıştır.

Koç (1999), yaratıcı dramanın öğrenmeye etkisini incelemek üzere ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin "Türklerin Anadolu'ya Yerleşmesi" ünitesinin öğretiminde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanımının öğrencilerin erişilerine etkisini araştırmıştır. Araştırmanın deneklerini Bolu ili Dörtdivan ilçesi Cumhuriyet İlköğretim Okulu ve Dağcılar İlköğretim Okulu 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma, deney grubunda 18, kontrol grubunda 26 olmak üzere 44 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada öğrenme, bilişsel alanın bilgi basamağı ile sınırlandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yaratıcı dramanın uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun erişiş puan ortalamaları arasında anlamlı bulunmuş ve yaratıcı drama ile öğretim daha etkili olmuştur.

Metin (1999), dramanın 5 - 6 yaş çocuklarının sosyal-duygusal gelişimlerine etkisini incelemiştir. Örneklem olarak İstanbul ilinden 25 deney grubu, 25 kontrol grubu olmak üzere 50 çocuk ve aileleri; Zonguldak ilinden de 23 deney, 22 kontrol grubu olmak üzere 45 çocuk ve aileleri oluşturmuştur. Dokuz hafta boyunca

eğitimciler tarafından Marmara Gelişim Envanteri Sosyal - Duygusal Gelişim alt boyutundaki gelişimlerine hizmet eden drama etkinlikleri uygulanmıştır. Araştırmada Kişisel Bilgiler Formu ve Marmara Gelişim Envanteri Sosyal-Duygusal Gelişim alt boyutu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda drama çalışmalarıyla çocukların sosyal - duygusal gelişimleri açısından anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Kara (2000), dramanın eğitim sistemindeki öneminden bahsettikten sonra, Türkçe öğretiminde nasıl kullanıldığını ve yararlarının neler olduğunu literatür taraması ve örneklerle ortaya koymuştur.

Kocayörük (Yaya) (2000), drama ile eğitim programının, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine etkisini araştırmıştır. Araştırma, Ankara Yasemin Karakaya İlköğretim Okulu 6 - 8. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Sosyal beceri ölçeği geliştirilerek ön-test olarak uygulanmıştır. Oluşturulan deney grubuna iki hafta süreyle drama etkinlikleriyle önceden belirlenmiş temel sosyal beceriler verilmiştir. Aynı süre içinde kontrol grubundaki öğrencilere hiçbir işlem yapılmamıştır. Deney grubuna uygulanan eğitim programının bitiminden bir hafta sonra aynı ölçek iki gruba da son-test olarak verilmiştir. Analizlerin sonucunda, drama ile yapılan eğitim programının öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu görülmüştür.

Okvuran (2000), drama eğitimi alan bireylerin dramaya yönelik tutumlarını ölçmüştür. Drama eğitimine katılan bireylerin, eğitim sonunda yaptıkları yazılı ve açık uçlu değerlendirme formlarından yola çıkarak yaratıcı drama tutum ölçeği geliştirmiştir. Araştırmaya drama eğitimi alan 240 yetişkin katılmıştır. Araştırmaya katılanların meslekleri, onların dramaya bakışını ve tutumlarını etkilerken, dramaya ilişkin giriş düzeyindeki eğitimlerinin tutumları çok etkilemediği görülmüştür. Yaş ilerledikçe olumlu tutumlar da artmaktadır. Çalışma süresinin de eleştirel tutumları artırdığı belirlenmiştir.

Gürol (2002), “ Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri İle Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Dramaya İlişkin Kendilerini Yeterli Bulma Düzeylerinin

Belirlenmesi”ni araştırmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1998 – 2001 yılları arasında düzenlenen hizmet – içi drama kurslarına katılan 560  ğretmen, okul öncesi programları son sınıflarında öğrenim gören 630  ğrenci ve Eğitim Fakültelerinin okul öncesi eğitim ve sınıf  ğretmenliği programlarında görev yapan 22  ğretim  yesi araştırma kapsamına alınmıştır. Veriler yeterlilik  l eği ile toplanmıştır. Öğretmen ve  ğretmen adaylarının , dramanın yeterliliklerini gerekli görme düzeylerinin, bilme düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma grubu, araştırma ölçeği (YDTÖ), Bilgi Formu, ölçeğin hazırlanışında izlenen aşamalar, YDTÖ'nün geçerlik ve güvenirlik çalışmaları aktarılacaktır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin dramaya yönelik tutumlarını amaçlayan, tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama modelleri geçmişte yada varolan durumu varolduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır(Karasar, 2000).

Evren Ve Örneklem

Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür. Karasar, çalışma evreninin genel evrene göre daha ulaşılabilir özellikler gösterdiğini ifade etmektedir(Karasar,2000).Bu nedenle araştırmamızda da çalışma evreni kullanılmıştır. Dolayısıyla çalışma evrenini, 2003 – 2004 öğretim yılında Konya ilinde bulunan M.E.B bağlı resmi ve özel okul öncesi kurumlarında çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma evrenine Sosyal Hizmetlere bağlı özel okul öncesi eğitim kurumları, resmi olarak öğretmen sayısına ulaşamadığı için alınmamıştır.

Örneklemini ise, Konya İli Merkez İlçeleri (Meram, Karatay, Selçuklu İlçe) Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan 190 öğretmen oluşturmıştır. Örnekleme alınan öğretmenlerin dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1 Örneklemeye alınan öğretmenlerin sayısal durumu

	M.E.B BAĞLI RESMİ		M.E.B BAĞLI ÖZEL	
	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı
MERAM	44	73	8	12
SELÇUKLU	40	69	5	8
KARATAY	23	25	3	3
TOPLAM	107	167	16	23

Örneklemeye alınan öğretmen sayısı 190'dır. Ancak bazı okullarda M.E.B kayıtlarında anaokulu öğretmen kadrosu gözükürken maalesef anasınıfı bulunmadığı için öğretmenlere ulaşılamamıştır. Bu nedenle 177 ölçek formu dağıtılmıştır. Dağıtılan ölçek formlarından 160 tanesi geri dönmüştür. Dönen ölçek formlarından da 18 adeti eksik doldurulmuş olduğundan değerlendirilmeye alınmamıştır. Değerlendirmeye alınan öğretmen sayısı 142 dir.

Veri Toplama Araçları

Yaratıcı Drama Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan form iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümünü okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin kişisel bilgileri (yaş, meslek, mezuniyet düzeyi) ve drama özgeçmişleri (drama ile ilgili kurslar, dersler ve seminerler) ile ilgili sorulardan oluşan form oluşturmaktadır. İkinci bölümünü ise öğretmenlerin drama uygulamalarına ilişkin bilgi edinmek için Güven (2001) tarafından hazırlanmış olan anketin bazı sorularından yararlanarak hazırlanmış olan form oluşturmaktadır. Ek 2 'de gösterilmiştir.

Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği

Okvuran (1996) tarafından geliştirilen yine Okvuran tarafından 1997- 1998 yıllarında drama eğitimi almış bir gruba uygulanarak geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş olan 45 maddeden oluşan “Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği’nin (YDTÖ) Geliştirilmesinde İzlenen Aşamalar

Yaratıcı drama ile ilgili kurs, seminer ve derslerin sonunda katılanların yazılı değerlendirmeleri alınmıştır. Bunlar katılımcıların eğitim programlarının sonunda kendilerinde ne gibi değişiklikler hissettiklerini belirten açık yapıtlı formlardır. Katılanların dramaya ilişkin duygu ve düşüncelerini içeren bu değerlendirmeler araştırmada ölçeğin tutum cümlelerinin geliştirilmesi için temel alınmıştır.

Bu değerlendirmelerde, dramada deneyimli olanların açıklamaları dikkate alındığı kadar (5 - 8 yıllık deneyimli olanlar), dramayı tanıtıcı eğitimlerdeki değerlendirmeler de dikkate alınmıştır (3 saatle 10 saat arası). Ortalama olarak ise en az bir drama kursu denilen 42 saatlik zaman dilimine katılanlar alınmıştır. Ham değerlendirme sonuçları, drama ile ilgili temel pek çok cümleyi göstermektedir. Bütün formlarda hemen hemen hepsi “Kendimi rahatlamış hissediyorum”, “Gözlem gücüm arttı”, “kendime güvenim arttı”, “Kendimi tanımaya başladım”, demektedirler. Bu aşamada bireylerin tek tek cümleleri olduğu gibi alınmıştır. Hiç bir açıklama, değerlendirme ve cümle ihmal edilmemeye çalışılmıştır.

Elde edilen cümleler dramanın etkileri, yararları açısından sınıflandırılmaya çalışılmış ve başlıca şu ana başlıklara indirgenmiştir:

İletişim, etkileşim, yakınlaşma, paylaşma, gruba ait olma duygusu, esnek olma ya da açık olma, aktiflik ya da atılganlık, utangaçlığın azalması, kendine güvenme, rahatlama ya da mutluluk duyma, eğlenme ya da haz alma, kendini tanıma, kendini gerçekleştirme, kendini değiştirme ya da yenileme, kaygıların azalması, kendini kabul, kendini sevme/kendin olma, kendini fark etme, farklı bakış açısı, empati,

kendini ifade, spontanlık, dışa dönüklük/sosyalleşme, yaşantısallık/yaşantıya açıklık, beden dili, oynama/rol oynama, yaratıcılık ya da gizil güçlerinin keşfi, çocukluğa ilişkin yaşantılar, olumsuz tutumlar vb.

Değerlendirmelerin pek çoğunda dramaya yönelik olumsuz yaşantı içeren birkaç cümleye rastlanabilmektedir. Bu nedenle ölçeğin hazırlanışında olumsuz cümlelere, ek cümleler Okvuran tarafından belirlenmiştir.

Yukarıda sayılan dramaya ilişkin ana başlıklar bireylerin değerlendirmelerindeki öz cümlelerinden seçilmiştir. Bu boyutların birbirleriyle yakın ilişki içinde olduğu görülmektedir. Tutum cümleleri, bu ana başlıkların içerisine alınarak sınıflandırılmıştır. Etkileşim/iletişim başlığına; “Yaratıcı drama etkileşim becerisini arttırdı”, “Yaratıcı drama sayesinde insanlarla daha iyi iletişim kurdum” gibi. Rahatlama başlığına; “Yaratıcı drama beni rahatlattı”, “Drama eğitimi kişilerin rahatlamasını sağlıyor”, “Yaratıcı drama beni mutlu etti” gibi. Kendini gerçekleştirme başlığına; “Yaratıcı dramadan sonra kendimi daha çok gerçekleştirmiş olarak görüyorum” ya da eleştirel tutum olarak “Yaratıcı drama eğitimi benim için yüzeyseldi” gibi. Kaygıların azalması boyutuna; “Yaratıcı drama yoluyla kaygılarım azaldı”, “Yaratıcı drama dersi bende tedirginlik yarattı” vb. gibi. Gözlem boyutuna; “Yaratıcı dramadan sonra herşeyi gözlemeye başladım”. Farklı bakış açısı edinme başlığına; “Yaratıcı drama eğitimi yaşamda farkında olmadığım noktaları farketmemi sağladı”, gibi. Çocukluğa ilişkin yaşantılar başlığına; “Yaratıcı dramada çocukluğumuzu yaşadık”, “Yaratıcı dramada çocukluğumu yaşamak hoşuma gitmedi”, gibi.

Ardından dramaya ilişkin yukarıda sayılan değerlendirmeler/cümleler bilişsel, duyuşsal boyutlarda tutum cümlelerine dönüştürülmüştür. “Yaratıcı drama insanı daha yaratıcı kılar”, “Yaratıcı drama bence sihirli bir değnektir”, “Yaratıcı drama insanı daha mutlu kılar”, “Yaratıcı drama dersi beni ürkütür”, “Yaratıcı drama kişinin kendine güvenini artırır”, “Yaratıcı drama alanını severim” vb

Yaratıcı drama tutum ölçeği 30 olumlu, 15 olumsuz maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan olumsuz tutum cümleleri; 5, 10, 13, 15, 18, 22, 24, 25, 26, 29, 31,

32, 35, 38 ve 40 numaralı cümlelerdir. Drama tutum ölçeği maddeleri karışık olarak dizilmiştir.

Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği'nin YDTÖ'nün Ön Deneme Uygulaması

YDTÖ'nün 53 maddelik ön deneme uygulaması 200 kişilik bir araştırma grubuna uygulanmıştır. 1997-1998 yılları içinde YDTÖ'nün ön ve asıl uygulamaları yapılmıştır. Bu araştırmaya katılan 240 yetişkin birey; 1997-1998 yıllarında Çağdaş Drama Derneğinin uluslararası seminerlerine ve kurslarına katılmış deneyimli üyeleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi yaratıcı drama topluluğu üyeleri ve Çağdaş Drama derneğinin temel drama eğitimini alan bireyleridir. Drama eğitimi açısından daha fazla eğitim almış grup üyeleri aynı zamanda araştırma grubuna da alınarak ölçeğin 45 maddelik ikinci/asıl formunu da doldurmuşlardır. Asıl araştırma grubunda yer alan YDTÖ'nün en az bir kez drama eğitimi almış olan bireyleri ise, ön ve asıl uygulamada farklı bireylerdir. Drama alanında deneyimli kişi sayısı sınırlı olduğundan araştırma grubunda ön ve asıl uygulaması 6 ay ara ile yapılmıştır.

Yaratıcı Drama Tutum Ölçeğinin Geçerlik Çalışmaları

YDTÖ'nün geçerlik çalışmalarında uzman görüşlerine dayalı olarak kapsam geçerliği yapılmıştır.

YDTÖ'nün 73 maddelik ilk formu, ön denemeden önce (2 sosyal psikolog, 2 araştırma yöntem ve teknikleri uzmanı ve 5 tutum ölçme konusunda uzman) görüşlerine sunulmuştur. Ölçek maddelerinin tutum ölçmeye uygun olup olmadığını değerlendirmeleri istenmiştir. Ölçek maddeleri içinde tutum cümlelerinin genellik ifade etmesi, biliş, duyuş, devinış boyutlarını temsil etmesi ve tekrar cümlelerini önlenmesi açısından değerlendirilmiştir. Ölçek tekrar tutum ölçme konusunda uzman bir kişiyle yeniden değerlendirilmiş ve 20 madde atılarak 53 maddelik ön deneme formu haline getirilmiştir. 53 maddelik ön deneme formu araştırma evresinde 200 kişiye uygulanmıştır. 200 kişilik grubun geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için yeterli olduğuna karar verilmiştir.

Yapı geçerliliği için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin ilk aşaması olarak önce YDTÖ'nün tek boyutlu olup olmadığı Temel Bileşenler Analizi ile test edilmiştir. Sonra ölçeğin alt faktörlerinin olup olmadığına bakılmıştır. Birbirinden olabildiğince ilişkisiz faktörlere ulaşılması beklentisiyle Varimax dik döndürme tekniği kullanılmıştır. Temel bileşenler analizi sonuçlarına göre 53 maddelik ölçeğin tek faktörlü olmadığı, çok faktörlü olduğu görülmüştür. Ölçeğin ölçtüğü kavramları ya da boyutları ortaya çıkarmak amacıyla Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak analize devam edilmiştir. Analiz sonucunda ölçekte yer alan maddelerin üç boyutta toplandığı görülmüştür. Ancak yapılan incelemede 8 maddenin faktör yük değerlerinin düşük olduğu (.30'un altında kaldığı) gözlenmiştir. Bu maddeler 13, 17, 22, 31, 49, 51, 52, 53 sayılı tutum cümleleridir. Ancak 52 nolu maddenin araştırma amacına doğrudan uymadığı düşünülerek araştırmadan çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu maddeler ölçekten çıkarılarak analize 45 madde ile devam edilmiştir. Bu defa ölçekteki tüm maddelerin üç faktörde yüksek yük değerleriyle yer aldığı görülmüştür. Birinci faktörde 20, ikinci faktörde 13, üçüncü faktörde 12 madde bulunmuştur. Birinci faktör maddeleri özelliklerinden dolayı "Dramaya Yönelik Genel Tutumlar", ikinci faktör maddelerine daha çok bireylerin kendilerine yönelik özellikler taşıdığı için "Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutumlar", üçüncü faktör maddelerine ise daha çok eleştirel tutumları yansıttığı için "Dramaya Yönelik Eleştirel Tutumlar" adı verilmiştir.

YDTÖ' nün dramaya yönelik genel tutumlar alt boyutu dramanın bireylerin sosyal yaşantılarına ilişkin tutumlarını içeren cümlelerdir. Bunlar, diğerlerine karşı güveni arttırması, iyimserlik duygusu, ayrıntıları fark etme, spontanlığı arttırması, eğlenceli bir ortam yaratması, oyun oynama hazzı vermesi, her şeyin drama konusu olabilmesi, dokunma yetisinin gelişimi vb. gibi YDTÖ'nün son formunda bu maddeler; 6, 7, 11, 16, 17, 20, 23, 27, 28, 30, 33, 34, 36, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 45 nolu maddelerdir.

YDTÖ'nün bireylerin kendilerine yönelik tutumları ise; alanın katılımcılarının hoşuna gitmesi, dramanın katılımcılara uygun olması, rahatlama duygusu, alanın

yüzeysel olması, paylaşma isteğini artırması, bireylerin kendilerini başarılı bulması ya da katılımcıları rahatsız etmesi gibi doğrudan kendilerine dönük tutum cümlelerinden oluşmaktadır. Bu cümleler YDTÖ' nün son formunda; 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 14, 19, 21, 26 nolu maddelerdir.

YDTÖ'nün eleştirel tutumlar alt boyutunda ise; dramanın katılımcıları ürkütmesi, iletişim kurma becerilerini ve duyarlılığını artırmaması, kişiyi geliştirememesi, kuramsal çalışmaların gereksizliği, kişinin kendisini değiştirmesinin zorluğu, bakış açısında bir değişme yaratmayacağı ve katılımcıların kendilerini yalnız hissedecekleri gibi eleştirel tutum cümlelerinden oluşmaktadır. 45 maddelik son formda bu maddeler;13, 15, 18, 22, 24, 25, 29, 31, 32, 35, 38 ve 40 nolu maddelerdir.

Yaratıcı Drama Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Çalışmaları

YDTÖ'nün güvenirliliğinin bir ölçütü olarak Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach Alpha Katsayısı; 1. faktör için .88, 2. faktör için .85, 3. faktör için .78 olarak bulunmuştur.

Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği'nin (YDTÖ'nün) 1. faktör yük değerleri .30 ile .64 arasında, 2. faktör yük değerleri .32 ile .72 arasında, 3. faktör yük değerleri ise .31 ile .63 arasında değişmektedir(Okvuran,2000).

Verilerin Toplanması Ve Analizi

Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri okul öncesi eğitim öğretmenlerinden ölçek ve formlar yoluyla toplanmıştır.Verileri toplamada kullanılan ölçek ve formların uygulanmasından önce yapılan işlemler aşağıda belirtildiği şekilde ele alınmıştır.

1. Örneklem kapsamına giren okullar saptandıktan sonra, araştırmanın içeriğini özetleyen bir rapor hazırlanarak S.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünden resmi izin alınmıştır. S.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

tarafından hazırlanan yazılı izin belgeleri Konya Valiliği, Milli Eğitim Müdürlüğü ve ilgili ilçe müdürlüklerine iletilmiş, bu okullarda araştırma yapmak üzere yazılı izin alınmıştır.

2. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki uygulamalar, okul müdürlüklerine araştırmanın amacı ve uygulanacak anketler hakkında kısa bilgi verilerek başlamıştır. Milli Eğitim Müdürlüklerinden alınan yazı okul öncesi eğitim kurum müdürüne sunularak, öğretmenlerle görüşmeye geçilmiştir. Bazı öğretmenlere form verilir verilmez doldurarak geri iade alınırken çocuklarla ilgilenecek olan bir yardımcıları olmadığından bazı öğretmenlerden daha sonraki günlerde geri alınmıştır.

3. Bazı okullarda resmi olarak anasınıfı görünürken, anasınıfı bulunmadığı için form verilememiştir. Böylece 190 olarak belirlenen örneklem sayısı 177 olmuştur. Bu formlardan da 160'ı geri dönmüş eksiklikler nedeniyle 142'si değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçek ve formlar aracılığıyla elde edilen veriler değerlendirmeye hazırlanırken ilk aşamada, anketlerde cevapsız bırakılan yada birden çok işaretlenen madde bulunup bulunmadığı gözden geçirilmiş, eksik formlar değerlendirmeye alınmamıştır.

İkinci aşamada, araştırma grubunun drama uygulamalarına ilişkin soruların bulunduğu form bilgisayara aktararak değerlendirilmiş, elde edilen veriler sayı ve oransal (%) olarak ifade edilmiştir.

Üçüncü aşamada, eğitim durumuna, mezun oldukları fakülte, mesleki kıdeme, drama dersi alma durumu, drama kursuna katılma durumuna göre gruplandırılarak numaralandırılmıştır.

Dördüncü aşama olarak, YDTÖ'de yer alan tutum maddelerinin yanıtları "kesinlikle katılıyorum"dan, "hiç katılmıyorum"a kadar 5'ten 1'e doğru

puanlandırılmıştır. Olumsuz cümlelerde ise 1'den 5'e doğru puanlama yapılmıştır. Maddeler ve araştırma grubunun kişisel bilgileri ile drama eğitim özgeçmişleri kodlanarak bilgisayara aktarılmış ve istatistiksel analizlere geçilmiştir. İstatistiksel analizler uzman kişi tarafından SPSS 1.00 paket programı ile değerlendirilmiştir.

İstatistiksel analizde kullanılan teknikler, araştırmanın amacına ve toplanan verilerin niteliğine bağlı olarak belirlenmiştir.

Bu araştırmada gruplar arasındaki farklar üzerinde durulmuştur. Araştırma grubunun drama uygulamalarına ilişkin bilgiler, sayı ve oransal (%) olarak ifade edilirken, gruplar arasındaki farklarda varyans analizi (F testi) yapılmış ve varyans analizi sonucunda en az 0,05 düzeyinde anlamlı çıkan F değerlerinin kaynağını bulmak için grupların ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü Asgari Önem Fark Testi (Least Significant Difference LSD) ile yapılmıştır.

Varyans analizinde önem düzeyi 0,05 olarak benimsenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

1. Araştırma Grubunun Kişisel Özelliklerine Ait Bulgular

Tablo 2 Araştırma Grubunun Yaş Durumu

YAŞ	N	%
18-28 Yaş	74	52,11
29-39 Yaş	52	36,62
40-50 Yaş	16	11,27
TOPLAM	142	100

Okul öncesi öğretmenlerin yaşa göre dağılımları: Grubun, %52,11 'i 18-28 yaş arası, %36,62 'si 29- 39 yaş arası, %11,27'si ise 40-50 yaş arasında bulunmaktadır.

Tablo 3 Araştırma Grubunun Eğitim Durumu

EĞİTİM DURUMU	N	%
Lise mezunu	25	17,61
Önlisans mezunu	12	8,45
Lisans mezunu	105	73,94
TOPLAM	142	100

Okul öncesi öğretmenlerin eğitim durumlarına göre dağılımları: Grubun, %17,61'i Lise mezunu, %8,45'i Önlisans mezunu iken %73,94'ü Lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 4 Araştırma Grubunun Mezun Oldukları Fakülte Ve Bölüm

FAKÜLTE / BÖLÜM	N	%
S.Ü ve G.Ü M.E.F. Çocuk Gelişimi ve Eğt. Öğrt.ve Anaokulu Öğrt.	96	67,61
S.Ü Kız Sanat Yüksek Öğrt. Okulu Çocuk Gelişimi Öğrt.	9	6,34
Anadolu Ü. Okul Öncesi Eğitimi Öğrt	2	1,41
S.Ü. ,MarmaraÜ., Uludağ Ü. Eğitim Fak., Okul Öncesi Eğt. Öğrt.	7	4,93
Meslek liseleri	25	17,61
Bölüm Dışı Fak. Mezun olanlar	3	2,11
TOPLAM	142	100

Okul öncesi eğitim öğretmenlerin mezun oldukları fakülte ve bölüme göre dağılımları; Selçuk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği ve Anaokulu öğretmenliği mezunu olanlar grubun %67,61'sini; Selçuk Üniversitesi Kız Sanat Yüksek Öğretim okulu Çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği mezunu olanlar grubun %6,34'ünü; Anadolu Üniversitesi Okul Öncesi eğitim Öğretmenliği mezunu olanlar, grubun %1,41'ni; Selçuk Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi mezunu olanlar, grubun %4,93'ünü; Konya İlinde bulunan çeşitli meslek liselerinden mezun olanlar grubun %17,61'ni; Bölüm dışı fakültelerden mezun olanlar ise grubun %2,11'ni oluşturmuştur.

Tablo 5 Araştırma Grubunun Mesleki Kıdem Durumu

MESLEKİ KIDEM	N	%
6 Ay - 5 Yıl	70	49,30
6 Yıl - 10 Yıl	31	21,83
11 Yıl - 15 Yıl	19	13,38
16 Yıl - 20 Yıl	16	11,27
21 Yıl - 25 Yıl	6	4,23
TOPLAM	142	100

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre dağılımları: Grubun %49,30'unu 6 ay-5yıl süreyle görev yapanlar, %21,83'ünü 6 yıl-10 yıl süreyle görev yapanlar, %13,38'ini 11 yıl - 15 yıl süreyle görev yapanlar, %11,27'sini 16 yıl - 20 süreyle görev yapanlar, %4,23'ünü 21 yıl- 25 yıl görev yapanlar oluşturmaktadır.

Tablo 6 Araştırma Grubunun Drama Dersi Alma Durumu

DRAMA DERSLERİ	N	%
Yaratıcı/ Eğitimde Drama Lisans Dersi	7	4,93
Dramatik Etkinlikler Lisans Dersi	96	67,61
Yaratıcı/ Eğitimde Drama ile İlgili Ders Almayanlar	39	27,46
TOPLAM	142	100

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin drama dersi alma durumlarına göre dağılımları: Grubun, %4,93'ünü Yaratıcı/eğitimde drama lisans dersi alanlar, %67,61'ini Dramatik etkinlikler lisans dersi alanlar, %27,46'sını Drama ile ilgili hiç ders almayanlar oluşturmaktadır.

Tablo 7 Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Durumu

KURSLAR	N	%
Hiç Kursa Katılmayanlar	118	83,10
M.E.B Hizmetiçi Drama Kursu	19	13,38
Oluşum Drama Atölyesi Kursu	1	0,70
Ya- Pa Drama Kursu	4	2,82
TOPLAM	142	100

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin drama kursuna katılma durumlarına göre dağılımları: Grubun, %83,10'nunu hiç kursa katılmayanlar, %13,38'ini M.E.B hizmetiçi drama kursuna katılanlar, %0,70'ini Oluşum drama atölyesi kursuna katılanlar, %2,82'sini Ya-Pa drama kursuna katılanlar oluşturmaktadır.

Tablo 8 Araştırma Grubunun Drama Kursuna Katılma Süreleri

KURS SÜRELERİ	N	%
Hiç katılmayanlar	118	83,10
1 - 2 hafta	17	11,97
3 - 4 hafta	2	1,41
4 haftadan fazla	5	3,52
TOPLAM	142	100

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin drama kursuna katılma sürelerine göre dağılımları: Grubun, %83,10'nunu hiç kursa katılmayanlar, %11,97'sini 1 hafta- 2 hafta süreyle katılanlar, %1,41'ini 2 hafta- 4 hafta süreyle katılanlar, %3,52'sini 4 hafta ve daha fazla süreyle katılanlar oluşturmaktadır.

Tablo 9 Araştırma Grubunun Drama Seminerine Katılma Durumu

SEMİNERLER	N	%
Hiçbir seminere katılmayanlar	139	97,89
1.Uluslararası drama seminerine katılanlar	---	---
2.Uluslararası drama seminerine katılanlar	---	---
3.Uluslararası drama seminerine katılanlar	---	---
4.Uluslararası drama seminerine katılanlar	3	2,11
5.Uluslararası drama seminerine katılanlar	---	---
6.Uluslararası drama seminerine katılanlar	----	-----
7.Uluslararası drama seminerine katılanlar	----	-----

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin drama seminerine katılma durumlarına göre dağılımları: Grubun, %97,89'unu hiç seminere katılmayanlar, %2,11'ini 4. drama seminerine katılanlar oluşturmaktadır. Diğer seminerlere katılan öğretmen yoktur.

2. Araştırma Grubunun Yaratıcı Drama Uygulamaları İle İlgili Dağılımları

Tablo 10 Eğitimde Drama Çalışmalarının Öğretmen Olarak Kendilerine Kazandırdıkları

	1.derecede önemli bulanlar		2.derecede önemli bulanlar		3.derecede önemli bulanlar		4.derecede önemli bulanlar		5.derecede önemli bulanlar		6.derecede önemli bulanlar		7.derecede önemli bulanlar	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Başkalarını Daha İyi Tanımamı Sağladı (A)	26	18,31	24	16,90	18	12,68	26	18,31	41	28,87	7	4,93	---	---
Kendime Güvenimin Artmasını Sağladı (B)	28	19,72	21	14,79	24	16,90	28	19,72	28	19,72	6	4,23	7	4,93
Daha Yaratıcı Olmamı Sağladı (C)	59	41,55	33	23,24	26	18,31	18	12,68	4	2,82	2	1,41	---	---
Başkaları ile Daha İyi İletişim Kurmamı Sağladı (D)	9	6,34	31	21,83	50	35,21	27	19,01	22	15,49	1	0,70	2	1,41
Kendimi Daha Kolay İfade Etmemi Sağladı (E)	18	12,68	32	22,54	23	16,20	32	22,54	29	20,42	5	3,52	3	2,11
Değişik Yaşantılar Kazanmamı Sağladı(F)	1	0,70	---	---	2	1,41	10	7,04	4	2,82	70	49,30	55	38,73
Olaylar Karşısında Daha Kolay Karar Vermemi Sağladı (G)	1	0,70	1	0,70	---	---	---	---	15	10,56	51	35,92	74	52,11

Eğitimde drama çalışmalarının size kazandırdıklarını önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “başkalarını daha iyi tanımamı sağladı” şikkını araştırma grubunun %18,31’i 1. derecede önemli bulurken, en yüksek oran olarak %28,87’ si 5. derecede önemli bulduğunu belirtmiştir. 7. derecede önemli bulduğunu belirten kimse olmamıştır.

Eğitimde drama çalışmalarının size kazandırdıklarını önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “Kendime güvenimin artmasını sağladı” şikkını araştırma grubunun; 1. derecede, 4. derecede ve 5. derecede önemli bulduğunu belirten öğretmenler eşit dağılım göstermektedir(%19,72).

Eğitimde drama çalışmalarının size kazandırdıklarını önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “daha yaratıcı olmamı sağladı” şikkını araştırma grubunun, yarıya yakın bölümü (%41,55) 1. derecede önemli bulduğunu belirtirken, 7. derecede önemli bulduğunu belirten kimse olmamıştır.

Eğitimde drama çalışmalarının size kazandırdıklarını önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “başkalarıyla daha iyi iletişim kurmamı sağladı” şikkını araştırma grubunun %6,34’ü 1. derecede önemli bulduğunu belirtirken, (%35,21) en yüksek oranla 3. derecede önemli bulduğunu belirtmiştir.

Eğitimde drama çalışmalarının size kazandırdıklarını önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “kendimi daha kolay ifade etmemi sağladı” şikkını araştırma grubunun %12,68’i 1. derecede, %22,54’ü 2. derecede, %16,20’si 3. derecede, %22,54’ü 4. derecede, %20,42’si 5. derecede, %3,52’si 6. derecede, %2,11’i 7. derecede önemli bulduğunu belirtmiştir.

Eğitimde drama çalışmalarının size kazandırdıklarını önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “değişik yaşantılar kazanmamı sağladı” şikkını araştırma grubunun %0,70’i 1. derecede, %1,41’i 3. derecede, %7,04’ü 4. derecede, %2,82’si 5. derecede, %49,30’u 6.derecede, %38,73’ü 7. derecede önemli bulduğunu belirtirken 2. derecede önemli bulduğunu belirten olmamıştır.

Eğitimde drama çalışmalarının size kazandırdıklarını önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “olaylar karşısında daha kolay karar vermemi sağladı” şikkını araştırma grubunun %0,70’i 1. derecede, %0,70’i 2. derecede, %10,56’sı 5. derecede, %35,92’si 6. derecede, %52,11’i 7. derecede önemli bulduğunu belirtirken 3. derecede ve 4. derecede önemli bulduğunu belirten olmamıştır.

Tablo 11 Araştırma Grubunun Sınıfta Drama Çalışması Yaptırma Durumu

Faktör	N	%
Sınıfta drama çalışması yaptıranlar	142	100

Araştırma grubunun %100’ü sınıflarında drama çalışması yaptırdıklarını belirtmiştir.

Tablo 12 Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarında Kullandıkları Teknikler

TEKNİKLER	N	%
Dramatizasyon	6	4,23
Rol Oynama	2	1,41
Pandomim	1	0,70
Doğaçlama	3	2,11
Hepsi	130	91,55
TOPLAM	142	100

Drama çalışmalarında araştırma grubunun; % 4,23’ ü Dramatizyon %1,41’ i Rol oynama, %0,70’ i Pandomim, %2,11’ i Doğaçlama tekniğini kullandığını belirtirken % 91,55’ i çalışmaya göre bütün tekniklerden yararlanmaya çalıştığını belirtmiştir.

Tablo 13 Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarını Uyguladıkları Çocuk Sayısı

ÇOCUK SAYISI	N	%
1- 5 çocuk	25	17,61
6-10 çocuk	41	28,87
11-15 çocuk	25	17,61
Tüm sınıf	51	35,92
TOPLAM	142	100

Drama çalışmalarını, araştırma grubunun; %17,61'i 1 - 5 çocukla, %28,87'si 6 -10 çocukla, %17,61'i 11 - 15 çocukla, %35,92'si ise tüm sınıfla uyguladığını belirtmiştir.

Tablo 14 Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarında İzledikleri Aşamalar

AŞAMALAR	N	%
Isınma ve rahatlama	9	6,34
Esas çalışma	6	4,23
Tartışma ve değerlendirme	4	2,82
Bütün aşamalar	123	86,62
TOPLAM	142	100

Drama çalışmalarında, araştırma grubunun; %6,34'ü sadece ısınma ve rahatlama, %4,23'ü sadece esas çalışma, %2,82'si sadece tartışma ve değerlendirme, %86,62'si bütün aşamaları izlediklerini belirtmiştir.

Tablo 15 Araştırma Grubunun Drama Çalışmalarını Planlamaları

PLANLAMALAR	N	%
Öğretmen olarak ben	108	76,04
Drama lideriyle	1	0,70
Hazır kaynaktan yararlanarak	19	13,38
İdareci ile birlikte	10	7,04
Uygulama öğrencileriyle	4	2,82
TOPLAM	142	100

Drama çalışmalarını, araştırma grubunun %76,04'ü kendilerinin, %0,70'i drama lideri ile birlikte, %13,38'i hazır kaynaktan yararlanarak, %7,04'ü idareci ile birlikte, % 2,82'si varsa açıklayınız bölümüne uygulama öğrencileri ile birlikte planladıklarını belirtmiştir.

Tablo 16 Araştırma Grubunun Konuları Seçerken Dikkat Ettikleri Noktalar

KONU	N	%
Her çocuğun rol alabilmesine	29	20,42
Günlük yaşantılarda karşılaşılan olaylara	43	30,28
Çocukların fikirlerine	3	2,11
Hepsi	67	47,18
TOPLAM	142	100

Drama çalışmalarında konuları seçerken araştırma grubunun; %20,42'si her çocuğun rol alabilmesine, %30,28'i çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılabilecekleri olaylardan seçmeye, % 2,11'i çocukların fikirlerine, %47,38'i bütün bunlara dikkat ettiklerini belirtmiştir.

Tablo 17 Araştırma Grubunun Rahatlama Çalışmalarında Dikkat Ettikleri Noktalar

RAHATLAMA ÇALIŞMALARI	N	%
Rahatlama çalışması yaptırmayanlar	5	3,52
Vücut hareketleri yaptıranlar	47	33,10
Zihinsel rahatlamaya yönelik çalışmalar yaptıranlar	54	38,03
Müzik eşliğinde rahatlama çalışması yaptıranlar	36	25,35
TOPLAM	142	100

Okul öncesi çocuklarda rahatlama çalışmalarında araştırma grubunun; %3,52'si rahatlama çalışması yaptırmadığını, %33,10'u çocukların vücut hareketlerine yönelik çalışmalar yaptırdığını, %38,03'ü çocukların zihinsel rahatlamlarına yönelik hareketler yaptırdığını, %25,35'i müzik eşliğinde çocukların rahatlamlarına yönelik hareketler yaptırdığını belirtmiştir.

Tablo 18 Araştırma Grubunun Değerlendirmeyi Yaptıkları Zaman

DEĞERLENDİRME ZAMANI	N	%
Değerlendirme çalışması yaptırmayanlar	9	6,34
Aşamalar sırasında yaptıranlar	31	21,83
Esas çalışma sonrasında yaptıranlar	102	71,34
TOPLAM	142	100

Drama çalışmalarında değerlendirmeyi yaptıkları zaman olarak, araştırma grubunun; %6,34'ü değerlendirme yapmadığını, %21,83'ü aşamalar sırasında yaptığını, %71,34'ü esas çalışma sonrasında yaptığını belirtmiştir.

Tablo 19 Araştırma Grubunun Değerlendirme Çalışmaları Yaparken Dikkat Ettikleri Noktalar

DEĞERLENDİRME	N	%
Her çocuğun kendisini değerlendirmesine	52	36,62
Benim çocukları değerlendirmeme	30	21,13
Çocuklara değerlendirme ile ilgili ipuçları vermeye	42	29,58
Çalışmaya göre değişiyor	9	6,34
Değerlendirme yapmıyorum	9	6,34
TOPLAM	142	100

Araştırma grubunun; %36,62'si her çocuğun kendini değerlendirmesine, %21,13'ü lider olarak benim çocukları değerlendirmeme, %29,58'i çocuklara değerlendirmeyle ilgili ipuçları vermeye dikkat ettiklerini belirtirken, %6,34'ü çalışmaya göre değişiyor, %6,34'ü de değerlendirme yapmıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 20 Drama Uygulamalarında Isınma Çalışması Olarak Yaptırdıkları Uygulamalar

	1.derece		2.derece		3.derece		4.derece	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Basit Bir Müzik Veya Tempo Eşliğinde Yürüme Gibi Beden Hareketleri" (A)	52	36,62	35	24,65	30	21,13	25	17,61
Çeşitli Hayvan Yürüyüşleri, Taklitleri" (B)	15	10,56	46	32,39	54	38,03	27	19,01
Ses Ve Nefes Açma Çalışmaları" (C)	51	35,92	38	26,76	25	17,61	28	19,72
Çocukların Mutlu Ve Memnun Olabileceği Hareketler" (D)	24	16,90	23	16,20	33	23,24	62	43,66

Okul öncesi eğitimde drama uygulamalarında ısınma çalışmaları olarak neler yaptırıyorsunuz? önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “basit bir müzik veya tempo eşliğinde yürüme, koşma, zıplama, itme, çekme, gibi beden hareketleri” şikkını araştırma grubunun %36,62’si 1. derecede, %24,65’i 2. derecede, %21,13’ü 3. derecede, %17,61’i 4. derecede uyguladığını belirtmiştir.

Okul öncesi eğitimde drama çalışmalarında, ısınma çalışmaları olarak neler yaptırıyorsunuz? önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “çeşitli hayvan yürüyüşleri, taklitleri” şikkını araştırma grubunun %10,56’sı 1. derecede, %32,39’u 2. derecede, %38,03’ü 3. derecede, %19,01’i 4. derecede uyguladığını belirtmiştir.

Okul öncesi eğitimde drama uygulamalarında ısınma çalışmaları olarak neler yaptırıyorsunuz? önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “ses ve nefes açma çalışmaları” şikkını araştırma grubunun %35,92’si 1. derecede, %26,76’sı 2. derecede, %17,61’i 3. derecede, %19,72’si 4. derecede uyguladığını belirtmiştir.

Okul öncesi eğitimde drama uygulamalarında ısınma çalışmaları olarak neler yaptırıyorsunuz? önem derecesine göre sıralayınız sorusunun “çocukların mutlu ve memnun olabileceği hareketler” şikkını araştırma grubunun %16,90’ı 1.derecede, %16,20’si 2. derecede, %23,24’ü 3. derecede, %43,66’sı 4. derecede uyguladığını belirtmiştir.

3. Araştırma Grubunun Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlarına Ait Bulgular

Yaş Değişkenine Göre Dramaya Yönelik Tutum (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel) Puanları

Tablo 21 Yaş Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları

YAŞ	N	$\bar{X}$	S.S
18-28 Yaş	74	83,851	8,078
29-39 Yaş	52	83,385	6,616
40-50 Yaş	16	83,875	8,906

Araştırma grubunun dramaya yönelik genel tutumlarında yaşa göre ortalama puan sonuçları: 18-28 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=83,851$; 29-39 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=83,385$; 40-50 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=83,875$ tir.

Araştırma grubunun yaşa göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutum puanları arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22 Yaşa göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	7,32	3,66	0,06	0,940
Gruplar içi	139	8185,42	58,89		P > 0,05
Toplam	141	8192, 74			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun yaşa göre dramaya yönelik genel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 23 Yaşa Göre Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları

YAŞ	N	$\bar{X}$	S.S
18-28 Yaş	74	52,378	5,944
29-39 Yaş	52	53,615	4,699
40-50 Yaş	16	54,750	4,250

Araştırma grubunun dramayla ilgili bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında yaşa göre ortalama puan sonuçları: 18-28 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=52,378$; 29-39 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=53,615$; 40-50 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=54,750$ dir.

Araştırma grubunun yaşa göre, kendilerine yönelik tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24 Yaşa göre yaratıcı dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarının varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	95,91	47,95	1,68	0,191
Gruplar içi	139	3976,71	28,61		P > 0,05
Toplam	141	4072,62			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun yaşa göre dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 25 Yaşa Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları

YAŞ	N	$\bar{X}$	S.S
18-28 Yaş	74	46,662	6,129
29-39 Yaş	52	47,000	5,164
40-50 Yaş	16	44,813	7,341

Araştırma grubunun dramaya yönelik eleştirel tutumlarında yaşa göre ortalama puan sonuçları: 18-28 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=46,662$; 29-39 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=47,000$; 40-50 yaş arasında bulunan öğretmenlerin $\bar{X}=44,813$ dür.

Araştırma grubunun yaşa göre, eleştirel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26 Yaşa göre yaratıcı dramaya yönelik eleştirel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	59,66	29,83	0,84	0,432
Gruplar içi	139	4910,99	35,33		P > 0,05
Toplam	141	4970,65			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun yaşa göre dramaya yönelik eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Eğitim Durumlarına Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları

Tablo 27 Eğitim Durumlarına Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları

EĞİTİM DURUMU	N	$\bar{X}$	S.S
Lise mezunu	25	84,640	5,992
Önlisans mezunu	12	82,333	5,382
Lisans mezunu	105	83,610	8,185

Araştırma grubunun dramaya yönelik genel tutumlarında eğitim durumlarına göre ortalama puan sonuçları: Lise mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}$ =84,640; Önlisans mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}$ =82,333; Lisans mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}$ =83,610 dur.

Araştırma grubunun eğitim durumuna göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutum puanları arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28 Eğitim durumuna göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	45,32	22,66	0,39	0,680
Gruplar içi	139	8147,42	58,61		P > 0,05
Toplam	141	8192,74			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun eğitim durumuna göre dramaya yönelik genel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 29 Eğitim Durumlarına Göre Dramaya ilişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları

EĞİTİM DURUMU	N	$\bar{X}$	S.S
Lise mezunu	25	52,560	5,606
Önlisans mezunu	12	53,500	4,232
Lisans mezunu	105	53,181	5,470

Araştırma grubunun dramayla ilgili bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında eğitim durumlarına göre ortalama puan sonuçları: Lise mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=52,560$; Önlisans mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=53,500$; Lisans mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=53,181$ dir.

Araştırma grubunun eğitim durumuna göre, kendilerine yönelik tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30 Eğitim durumuna göre yaratıcı dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarının varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	9,90	4,95	0,17	0,844
Gruplar içi	139	4062,72	29,23		P > 0,05
Toplam	141	4072,62			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun eğitim durumuna göre dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 31 Eğitim Durumlarına Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları

EĞİTİM DURUMU	N	$\bar{X}$	S.S
Lise mezunu	25	45,200	7,188
Önlisans mezunu	12	44,667	6,733
Lisans mezunu	105	47,124	5,468

Araştırma grubunun dramaya yönelik eleştirel tutumlarında eğitim durumlarına göre ortalama puan sonuçları: Lise mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=45,200$; Önlisans mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=44,667$; Lisans mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=47,124$ tür.

Araştırma grubunun eğitim durumuna göre, eleştirel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32 Eğitim durumuna göre yaratıcı dramaya yönelik eleştirel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	122,59	61,30	1,76	0,176
Gruplar içi	139	4848,06	34,88		P > 0,05
Toplam	141	4970,65			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun eğitim durumuna göre dramaya yönelik eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Mezun Oldukları Fakülte / Bölüme Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları

Tablo 33 Mezun Oldukları Fakülte/ Bölüme Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları

MEZUN OLUNULAN FAKÜLTE	N	$\bar{X}$	S.S
S.Ü ve G.Ü M.E.F. Çocuk Gelişimi ve Eğt.Öğrt.ve Anaokulu Öğrt.	96	83,260	8,225
S.Ü Kız Sanat Yüksek Öğretim Okulu Çocuk Gelişimi Öğrt	9	83,778	4,631
Anadolu Ü. Okul Öncesi Eğitimi Öğrt	2	77,000	5,657
S.Ü.,MarmaraÜ., Uludağ Ü. Eğitim Fak., Okul Öncesi Eğt. Öğrt	7	88,286	5,589
Meslek liseleri	25	84,640	5,992
Bölüm Dışı Fak. Mezun olanlar	3	82,667	10,786

Araştırma grubunun dramaya yönelik genel tutumlarında mezun oldukları fakülte ve bölüme göre ortalama puan sonuçları S.Ü ve G.Ü Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğrt. ve Anaokulu Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=83,260$; S.Ü Kız Sanat Yüksek Öğretim Okulu Çocuk Gelişimi Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=83,778$; Anadolu Ü. Okul Öncesi Eğitimi Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=77,000$; S.Ü. , Marmara Ü., Uludağ Ü. Eğitim Fak. Okul Öncesi Eğt. Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=88,286$; Meslek lisesi mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=84,640$; Bölüm dışı fakültelerden mezun olanların ise $\bar{X}=82,667$ dir.

Araştırma grubunun mezun oldukları fakülte / bölüme göre, genel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 34’te verilmiştir.

Tablo 34 Mezun oldukları fakülte / bölüme göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	5	280,84	56,17	0,97	0,441
Gruplar içi	136	7911,90	58,18		P > 0,05
Toplam	141	8192,74			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun eğitim durumuna göre dramaya yönelik genel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 35 Mezun Oldukları Fakülte/ Bölüme Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları

MEZUN OLUNULAN FAKÜLTE	N	$\bar{X}$	S.S
S.Ü ve G.Ü M.E.F. Çocuk Gelişimi ve Eğt.Öğrt. ve Anaokulu Öğretmenliği	96	53,313	5,558
S.Ü Kız Sanat Yüksek Öğretim Okulu Çocuk Gelişimi Öğretmenliği	9	53,778	4,466
Anadolu Ü. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği	2	50,000	7,071
S.Ü. ,MarmaraÜ., Uludağ Ü. Eğitim Fak., Okul Öncesi Eğt. Öğretmenliği	7	53,429	3,359
Meslek liseleri	25	53,560	5,606
Bölüm Dışı Fak. Mezun olanlar	3	50,000	4,583

Araştırma grubunun dramayla ilgili bireye yönelik tutumlarında mezun oldukları fakülte ve bölüme göre ortalama puan sonuçları S.Ü ve G.Ü Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğrt. ve Anaokulu Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=53,313$; S.Ü Kız Sanat Yüksek Öğretim Okulu Çocuk Gelişimi Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=53,778$; Anadolu Ü. Okul Öncesi Eğitimi Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=50,000$; S.Ü. , Marmara Ü., Uludağ Ü. Eğitim Fak. Okul Öncesi Eğt. Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=53,429$; Meslek lisesi mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=53,560$; Bölüm dışı fakültelerden mezun olanların $\bar{X}=50,00$ dir.

Araştırma grubunun mezun oldukları fakülte / bölüme göre, bireylerin kendilerine yönelik tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36 Mezun oldukları fakülte / bölüme göre yaratıcı dramaya yönelik bireylerin kendilerine ilişkin tutumlarının varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	5	64,56	12,91	0,44	0,821
Gruplar içi	136	4008,05	29,47		P > 0,05
Toplam	141	4072,62			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun mezun oldukları fakülte / bölüme göre dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 37 Mezun Oldukları Fakülte/ Bölüme Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları

MEZUN OLUNULAN FAKÜLTE	N	$\bar{X}$	S.S
S.Ü ve G.Ü M.E.F. Çocuk Gelişimi ve Eğt. Öğrt.ve Anaokulu Öğrt.	96	46,563	5,769
S.Ü Kız Sanat Yüksek Öğretim Okulu Çocuk Gelişimi Öğrt.	9	47,111	4,343
Anadolu Ü. Okul Öncesi Eğitimi Öğrt	2	47,000	8,485
S.Ü. ,MarmaraÜ., Uludağ Ü. Eğitim Fak., Okul Öncesi Eğt. Öğrt	7	51,714	3,904
Meslek liseleri	25	45,200	7,188
Bölüm Dışı Fak. Mezun olanlar	3	44,667	2,082

Araştırma grubunun dramaya yönelik eleştirel tutumlarında mezun oldukları fakülte ve bölüme göre ortalama puan sonuçları S.Ü ve G.Ü Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğrt.ve Anaokulu Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=46,563$; S.Ü Kız Sanat Yüksek Öğretim Okulu Çocuk Gelişimi Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=47,111$; Anadolu Ü. Okul Öncesi Eğitimi Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=47,000$; S.Ü. , Marmara Ü., Uludağ Ü. Eğitim Fak. Okul Öncesi Eğt. Öğrt. mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=51,714$; Meslek lisesi

mezunu olan öğretmenlerin $\bar{X}=45,200$; Bölüm dışı fakültelerden mezun olanların $\bar{X}=44,667$ dir.

Araştırma grubunun mezun oldukları fakülte / bölüme göre, eleştirel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38 Mezun oldukları fakülte / bölüme göre yaratıcı dramaya yönelik eleştirel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	5	246,04	49,21	1,42	0,222
Gruplar içi	136	4724,61	34,74		P > 0,05
Toplam	141	4970,65			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun mezun oldukları fakülte / bölüme göre dramaya yönelik eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Meslekteki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları

Tablo 39 Meslekteki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları

	N	$\bar{X}$	S.S
6 Ay - 5 Yıl	70	83,686	7,640
6 Yıl - 10 Yıl	31	83,258	7,563
11 Yıl - 15 Yıl	19	84,842	8,328
16 Yıl - 20 Yıl	16	85,875	6,054
21 Yıl - 25 Yıl	6	76,333	6,623

Araştırma grubunun dramaya yönelik genel tutumlarında mesleki kıdemlerine göre ortalama puan sonuçları: 6 ay - 5 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=83,686$; 6 yıl - 10 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=83,258$; 11 yıl - 15 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=84,842$; 16 yıl - 20 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=85,875$; 21 yıl - 25 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=76,333$ tür.

Araştırma grubunun meslekteki kıdemlerine göre genel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 40'ta verilmiştir.

Tablo 40 Meslekteki kıdeme göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	4	432,11	108,03	1,91	0,113
Gruplar içi	137	7760,63	56,65		P > 0,05
Toplam	141	8192,74			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun mesleki kıdemlerine göre dramaya yönelik genel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 41 Meslekteki Kıdeme Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları

MESLEKİ KIDEM	N	$\bar{X}$	S.S
6 Ay - 5 Yıl	70	52,757	5,591
6 Yıl - 10 Yıl	31	52,000	5,877
11 Yıl - 15 Yıl	19	54,526	4,486
16 Yıl - 20 Yıl	16	55,750	3,376
21 Yıl - 25 Yıl	6	51,167	3,656

Araştırma grubunun dramayayla ilgili bireye yönelik tutumlarında mesleki kıdemlerine göre ortalama puan sonuçları: 6 ay - 5 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=52,757$; 6 yıl - 10 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=52,000$; 11 yıl -15 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=54,526$; 16 yıl - 20 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=55,750$; 21 yıl - 25 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=51,167$ dir.

Araştırma grubunun meslekteki kıdemlerine göre bireylerin kendilerine yönelik tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42 Meslekteki kıdeme göre yaratıcı dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarının varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	4	219,18	54,79	1,95	0,106
Gruplar içi	137	3853,44	28,13		P > 0,05
Toplam	141	4072,62			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun mesleki kıdemlerine göre dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 43 Meslekteki Kıdeme Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları

MESLEKİ KIDEM	N	$\bar{X}$	S.S
6 Ay - 5 Yıl	70	47,000	5,888
6 Yıl - 10 Yıl	31	46,355	6,020
11 Yıl - 15 Yıl	19	48,474	5,092
16 Yıl - 20 Yıl	16	45,563	5,366
21 Yıl - 25 Yıl	6	39,500	6,221

Araştırma grubunun dramaya yönelik eleştirel tutumlarında mesleki kıdemlerine göre ortalama puan sonuçları: 6 ay - 5 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=47,000$; 6 yıl - 10 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=46,355$; 11 yıl - 15 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=48,474$; 16 yıl - 20 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=45,563$; 21 yıl - 25 yıl arası görev yapanların $\bar{X}=39,500$ dür.

Araştırma grubunun meslekteki kıdemlerine göre eleştirel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 44'te verilmiştir.

Tablo 44 Meslekteki kıdeme göre yaratıcı dramaya yönelik eleştirel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	4	399,38	99,84	2,99	0,021
Gruplar içi	137	4571,27	33,37		P < 0,05
Toplam	141	4970,65			önemli

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun mesleki kıdemlerine göre dramaya yönelik eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunun belirlemek için asgari önem fark testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 45'de verilmiştir.

Tablo 45 Meslekteki kıdeme göre dramaya yönelik eleştirel tutumların asgari önem fark testi sonuçları

	6 ay- 5 yıl	6 - 10 yıl	11 - 15yıl	16- 20yıl	21 - 25 yıl
6 ay- 5 yıl	-----	0,645	1,474	1,437	7,5
6 - 10 yıl	0,645	-----	2,119	0,792	6,855
11 -15 yıl	1,474	2,119	-----	2,911	8,974
16 -20 yıl	1,437	0,792	2,911	-----	6,063
21 -25 yıl	7,5	6,855	8,974	6,063	-----

Tablo 45 için Standart Değer : 2,532'dir

6 ay - 5 yıl – 6 yıl - 10 yıl arasındaki A.Ö.F= 0,645, ($0,645 < 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark belirlenememiştir.

6 ay - 5 yıl – 11 yıl - 15 yıl arasındaki A.Ö.F=1,474, ($1,474 < 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark belirlenememiştir.

6 ay - 5 yıl – 16 yıl - 20 yıl arasındaki A.Ö.F=1,437, ($1,437 < 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark belirlenememiştir.

6 ay - 5 yıl – 21 yıl - 25 yıl arasındaki A.Ö.F=7,5, ($7,5 > 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark olduğu saptanmıştır.

6 yıl -10 yıl – 11 yıl - 15 yıl arasındaki A.Ö.F=2,119, ($2,119 < 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark belirlenememiştir.

6 yıl - 10 yıl – 16 yıl - 20 yıl arasındaki A.Ö.F=0,792, ($0,792 < 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark belirlenememiştir.

6 yıl - 10 yıl – 21 yıl - 25 yıl arasındaki A.Ö.F=6,855, ($6,855 > 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark saptanmıştır.

11 yıl - 15 yıl – 16 yıl - 20 yıl arasındaki A.Ö.F=2,911, ($2,911 > 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark saptanmıştır.

11 yıl - 15 yıl – 21 yıl - 25 yıl arasındaki A.Ö.F=8,974, ($8,974 > 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında önemli bir fark saptanmıştır.

16yıl - 20 yıl – 21 yıl - 25 yıl arasındaki A.Ö.F=6,063, ($6,063 > 2,532$) olduğundan bu gruplar arasında da önemli bir fark saptanmıştır.

Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları

Tablo 46 Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları

DRAMA DERSLERİ	N	$\bar{X}$	S.S
Yaratıcı/ Eğitimde Drama Dersi	7	88,286	5,589
Dramatik Etkinlikler Dersi	96	83,260	8,225
Yaratıcı/ Eğitimde Drama ile İlgili Dersi Almayanlar	39	83,897	6,095

Araştırma grubunun dramaya yönelik genel tutumlarında drama dersi alma durumlarına göre ortalama puan sonuçları: Yaratıcı/ Eğitimde Drama Lisans Dersi alan öğretmenlerin $\bar{X}=88,286$; Dramatik Etkinlikler Lisans Dersi alan öğretmenlerin $\bar{X}=83,260$; Yaratıcı/ Eğitimde Drama ile ilgili ders almayan öğretmenlerin $\bar{X}=83,897$ dir.

Araştırma grubunun drama dersi alma durumuna göre genel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 47’de verilmiştir.

Tablo 47 Drama dersi alma durumuna göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	167,23	83,62	1,45	0,239
Gruplar içi	139	8025,51	57,74		P > 0,05
Toplam	141	8192,74			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama dersi alma durumlarına göre dramaya yönelik genel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 48 Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları

DRAMA DERSLERİ	N	$\bar{X}$	S.S
Yaratıcı/ Eğitimde Drama Dersi	7	53,429	3,359
Dramatik Etkinlikler Dersi	96	53,313	5,558
Yaratıcı/ Eğitimde Drama ile İlgili Ders Almayanlar	39	52,513	5,261

Araştırma grubunun dramaya ilişkin bireye yönelik tutumlarında drama dersi alma durumlarına göre ortalama puan sonuçları: Yaratıcı/ Eğitimde Drama Lisans Dersi alan öğretmenlerin $\bar{X}=53,429$; Dramatik Etkinlikler Lisans Dersi alan öğretmenlerin $\bar{X}=53,313$; Yaratıcı/ Eğitimde Drama ile ilgili ders almayan öğretmenlerin $\bar{X}=52,513$ dür.

Araştırma grubunun drama dersi alma durumuna göre bireylerin kendilerine yönelik tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 49’da verilmiştir.

Tablo 49 Drama dersi alma durumuna göre yaratıcı dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarının varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	18,54	9,27	0,32	0,728
Gruplar içi	139	4054,08	29,17		P > 0,05
Toplam	141	4072,62			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama dersi alma durumlarına göre dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 50 Drama Dersi Alma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Eleştirel tutum Puanları

DRAMA DERSLERİ	N	$\bar{X}$	S.S
Yaratıcı/ Eğitimde Drama Dersi	7	52,714	3,904
Dramatik Etkinlikler Dersi	96	46,563	5,769
Yaratıcı/ Eğitimde Drama ile İlgili Ders Almayanlar	39	45,692	6,288

Araştırma grubunun dramaya yönelik eleştirel tutumlarında drama dersi alma durumlarına göre ortalama puan sonuçları: Yaratıcı/ Eğitimde Drama Lisans Dersi alan öğretmenlerin $\bar{X}=52,714$; Dramatik Etkinlikler Lisans Dersi alan öğretmenlerin $\bar{X}=46,563$; Yaratıcı/ Eğitimde Drama ile ilgili ders almayan öğretmenlerin $\bar{X}=45,692$ dir.

Araştırma grubunun drama dersi alma durumlarına göre eleştirel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 51’de verilmiştir.

Tablo 51 Drama dersi alma durumuna göre yaratıcı dramaya yönelik eleştirel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	215,29	107,64	3,15	0,046
Gruplar içi	139	4755,36	34,21		P < 0,05
Toplam	141	4970,65			önemli

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama dersi alma durumlarına göre dramaya yönelik eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Bu farkın hangi dersler arasında olduğunu saptamak amacıyla Asgari Önem Fark Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 52’de gösterilmiştir.

Tablo 52 Drama dersi alma durumuna göre dramaya yönelik eleştirel tutum puanlarının asgari önem fark testi sonucu

	Yaratıcı/Eğitimde Drama Dersi	Dramatik Etkinlikler Dersi	Yaratıcı/Eğitimde Drama ile ilgili DersAlmayanlar
Yaratıcı/Eğitimde Drama Dersi	-----	5,151	6,022
Dramatik Etkinlikler Dersi	5,151	----	0,871
Yaratıcı/Eğitimde Drama ile ilgili DersAlmayanlar	6,022	0,871	----

Tablo 52 için Standart Değer: 3,151’dir.

Yaratıcı/ Eğitimde drama lisans dersi ile Dramatik etkinlikler lisans dersi arasındaki $A.Ö.F = 5,151 (5,151 > 3,151)$ olduğundan bu iki ders arasında önemli bir fark saptanmıştır.

Yaratıcı drama lisans dersi ile hiç ders alamayanlar arasındaki A.Ö.F= 6,022 ($6,022 > 3,151$) olduğundan bu iki grup arasında önemli bir fark saptanmıştır.

Dramatik etkinlikler lisans dersi ile hiç ders almayanlar arasındaki A.Ö.F=0,871 ($0,871 < 3,151$) olduğundan bu iki grup arasında önemli bir fark belirlenememiştir.

Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları

Tablo 53 Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları

KURSLAR	N	$\bar{X}$	S.S
Hiç Kursa Katılmayanlar	118	83,746	7,710
M.E.B Hizmetiçi Drama Kursu	19	84,579	7,328
Oluşum Drama Atölyesi Kursu	1	71,000	-----
Ya- Pa Drama Kursu	4	80,750	4,500

Araştırma grubunun dramaya yönelik genel tutumlarında drama kursuna katılma durumlarına göre ortalama puan sonuçları: Hiç Kursa Katılmayan öğretmenlerin $\bar{X}=83,746$; M.E.B Hizmetiçi Drama Kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=84,579$; Oluşum Drama Atölyesi Kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=71,000$; Ya- Pa Drama Kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=80,750$ dir.

Araştırma grubunun drama kursuna katılma durumuna göre genel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 54’de verilmiştir.

Tablo 54 Drama kursuna katılma durumuna göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	3	210,98	70,33	1,22	0,306
Gruplar içi	138	7981,75	57,84		P > 0,05
Toplam	141	8192,74			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama dersi alma durumlarına göre dramaya yönelik genel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 55 Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları

Faktör	N	$\bar{X}$	S.S
Hiç Kursa Katılmayanlar	118	52,915	5,289
M.E.B Hizmetiçi Drama Kursu	19	54,526	5,353
Oluşum Drama Atölyesi Kursu	1	41,000	-----
Ya- Pa Drama Kursu	4	54,750	5,852

Araştırma grubunun dramayla ilgili bireye yönelik tutumlarında drama kursuna katılma durumlarına göre ortalama puan sonuçları: Hiç Kursa Katılmayan öğretmenlerin $\bar{X}=52,915$; M.E.B Hizmetiçi Drama Kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=54,526$; Oluşum Drama Atölyesi Kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=41,000$; Ya- Pa Drama Kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=54,750$ dir.

Araştırma grubunun drama kursuna katılma durumuna göre bireylerin kendilerine yönelik tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 56’da verilmiştir.

Tablo 56 Drama kursuna katılma durumuna göre yaratıcı dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarının varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	3	199,98	66,66	2,38	0,073
Gruplar içi	138	3872,64	28,06		P > 0,05
Toplam	141	4072,62			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama dersi alma durumlarına göre dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 57 Drama Kursuna Katılma Durumuna Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları

KURSLAR	N	$\bar{X}$	S.S
Hiç Kursa Katılmayanlar	118	47,042	5,415
M.E.B Hizmetiçi Drama Kursu	19	43,526	8,009
Oluşum Drama Atölyesi Kursu	1	38,000	-----
Ya- Pa Drama Kursu	4	49,500	5,000

Araştırma grubunun dramaya yönelik eleştirel tutumlarında drama kursuna katılma durumlarına göre ortalama puan sonuçları: hiç kursa katılmayanların $\bar{X}=47,042$ M.E.B hizmetiçi drama kursuna katılanların $\bar{X}=43,526$; Oluşum Drama atölyesi kursuna katılanların $\bar{X}=38,000$; Ya-pa drama kursuna katılanların $\bar{X}=49,500$ dür.

Araştırma grubunun drama kursuna katılma durumlarına göre eleştirel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 58’de verilmiştir.

Tablo 58 Drama kursuna katılma durumuna göre yaratıcı dramaya yönelik eleştirel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	3	310,12	103,37	3,06	0,030
Gruplar içi	138	4660,52	33,77		P < 0,05
Toplam	141	4970,65			önemli

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama kursuna katılma durumlarına göre dramaya yönelik eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Bu farkın hangi kurslar arasında olduğunu saptamak amacıyla Asgari Önem Fark Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 59’da verilmiştir.

Tablo 59 Drama kursuna katılma durumlarına göre dramaya yönelik eleştirel tutumların puanlarının asgari önem fark testi sonuçları

	Hiç Kursa Katılmayanlar	M.E.BHizmetiçi Drama Kursu	OluşumDrama Atölyesi Kursu	Ya.PaDrama Kursu
Hiç Kursa Katılmayanlar	-----	3,516	9,042	0,465
M.E.BHizmetiçi Drama Kursu	3,516	-----	5,526	3,051
Oluşum Drama Atölyesi Kursu	9,042	5,526	-----	8,577
Ya- Pa Drama Kursu	0,465	3,051	8,577	-----

Tablo 59 için standart değer: 3,131’dir.

Hiç kursa katılmayanlar ile M.E.B açtığı hizmetiçi kursuna katılanlar arasındaki A.Ö.F=3,516 ($3,516 > 3,131$) olduğundan aralarında önemli bir fark saptanmıştır.

Hiç kursa katılmayanlar ile Oluşum drama atölyesinin kursuna katılanlar arasındaki A.Ö.F=9,042 ($9,042 > 3,131$) olduğundan aralarında önemli bir fark saptanmıştır.

Hiç kursa katılmayanlar ile Ya-pa drama kursuna katılanlar arasındaki A.Ö.F=0,465 ($0,465 < 3,131$) olduğundan aralarında önemli bir fark belirlenememiştir.

M.E.B açtığı hizmetiçi kursuna katılanlar ile Oluşum drama atölyesi kursuna katılanlar arasındaki A.Ö.F=5,526 ($5,526 > 3,131$) olduğundan aralarında önemli bir fark saptanmıştır.

M.E.B açtığı hizmetiçi kursuna katılanlar ile Ya-pa drama kursuna katılanlar arasındaki A.Ö.F=3,051 ($3,051 < 3,131$) olduğundan aralarında önemli bir fark belirlenememiştir.

Oluşum drama atölyesi kursuna katılanlar ile Ya-pa drama kursuna katılanlar arasındaki A.Ö.F=8,577 ($8,577 > 3,131$) olduğundan aralarında önemli bir fark saptanmıştır.

Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik (Genel, Bireylerin Kendilerine Yönelik, Eleştirel)Tutum Puanları

Tablo 60 Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik Genel Tutum Puanları

KURS SÜRELERİ	N	$\bar{X}$	S.S
Hiç katılmayanlar	118	83,729	7,729
1 hafta- 2 hafta	17	83,000	6,452
3 hafta- 4 hafta	2	76,500	4,950
4 haftadan fazla	5	87,800	8,899

Araştırma grubunun dramaya yönelik genel tutumlarında drama kursuna katılma sürelerine göre ortalama puan sonuçları: Hiç Kursa Katılmayan öğretmenlerin $\bar{X}=83,729$; 1-2 hafta arası kursa katılan öğretmenlerin $\bar{X}=83,000$; 3-4 hafta arası kursa katılan öğretmenlerin $\bar{X}=76,500$; 4 haftadan daha fazla drama kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=87,800$ dir.

Araştırma grubunun drama kursuna katılma süresine göre genel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 61’de verilmiştir.

Tablo 61 Drama kursuna katılma süresine göre yaratıcı dramaya yönelik genel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	3	196,12	65,37	1,13	0,340
Gruplar içi	138	7996,62	57,95		P > 0,05
Toplam	141	8192,62			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama kursuna katılma süresine göre dramaya yönelik genel tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 62 Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya İlişkin Bireylerin Kendilerine Yönelik Tutum Puanları

KURS SÜRELERİ	N	$\bar{X}$	S.S
Hiç katılmayanlar	118	52,890	5,315
1 hafta- 2 hafta	17	54,706	5,301
3 hafta- 4 hafta	2	45,000	0,000
4 haftadan fazla	5	55,800	5,020

Araştırma grubunun dramayla ilgili bireylerin kendilerin yönelik tutumlarında drama kursuna katılma sürelerine göre ortalama puan sonuçları: Hiç Kursa Katılmayan öğretmenlerin $\bar{X}=52,890$; 1-2 hafta arası kursa katılan öğretmenlerin $\bar{X}=54,760$; 3 - 4 hafta arası kursa katılan öğretmenlerin $\bar{X}=45,000$; 4 haftadan daha fazla drama kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=55,800$ dür.

Araştırma grubunun drama kursuna katılma süresine göre bireylerin kendilerine yönelik tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 63’de verilmiştir.

Tablo 63 Drama kursuna katılma süresine göre yaratıcı dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarının varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	3	216,72	72,24	2,59	0,056
Gruplar içi	138	3855,90	27,94		P > 0,05
Toplam	141	4072,62			önemsiz

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama kursuna katılma süresine göre dramaya ilişkin bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 64 Drama Kursuna Katılma Süresine Göre Dramaya Yönelik Eleştirel Tutum Puanları

Faktör	N	$\bar{X}$	S.S
Hiç katılmayanlar	118	47,076	5,370
1 hafta- 2 hafta	17	45,118	7,574
3 hafta- 4 hafta	2	32,000	12,728
4 haftadan fazla	5	45,600	2,302

Araştırma grubunun dramaya yönelik eleştirel tutumlarında drama kursuna katılma sürelerine göre ortalama puan sonuçları: Hiç Kursa Katılmayan öğretmenlerin $\bar{X}=47,076$; 1 hafta - 2 hafta arası kursa katılan öğretmenlerin $\bar{X}=45,118$; 3 hafta- 4 hafta arası kursa katılan öğretmenlerin $\bar{X}=32,000$; 4 haftadan daha fazla drama kursuna katılan öğretmenlerin $\bar{X}=45,600$ dür.

Araştırma grubunun drama kursuna katılma sürelerine göre eleştirel tutum puanlarının arasında farklılaşma olup olmadığı varyans analizi ile sınanmıştır. Sonuçlar Tablo 65’de verilmiştir.

Tablo 65 Drama kursuna katılma süresine göre yaratıcı dramaya yönelik eleştirel tutumların varyans analizi sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	3	495,37	165,12	5,09	0,002
Gruplar içi	138	4475,28	32,43		P < 0,05
Toplam	141	4970,65			önemli

Elde edilen varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, araştırma grubunun drama kursuna katılma sürelerine göre dramaya yönelik eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Asgari Önem Fark Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 66’da verilmiştir.

Tablo 66 Drama kursuna katılma süresine göre dramaya yönelik eleştirel tutumların puanlarının asgari önem fark testi sonuçları

	Hiç Kursa Katılmayanlar	1-2 hafta katılanlar	3-4 hafta katılanlar	4 haftadan fazla katılanlar
Hiç Kursa Katılmayanlar	-----	1,958	15,076	1,476
1-2 hafta katılanlar	1,958	-----	13,118	0,482
3-4 hafta katılanlar	15,076	13,118	-----	13,6
4 haftadan fazla katılanlar	1,476	0,482	13,6	-----

Tablo 66 için standart değer: 3,531'dir.

Hiç kursa katılmayanlar ile 1-2 hafta katılanlar arasındaki A.Ö.F=1,958 (1,958 < 3,531) olduğundan aralarında önemli bir fark belirlenememiştir.

Hiç kursa katılmayanlar ile 3-4 hafta katılanlar arasındaki A.Ö.F=15,076 (15,076 > 3,531) olduğundan aralarında önemli bir fark saptanmıştır.

Hiç kursa katılmayanlar ile 4 haftadan fazla katılanlar arasındaki A.Ö.F=1,476 (1,476 < 3,531) olduğundan aralarında önemli bir fark belirlenememiştir.

1-2 hafta katılanlar ile 3-4 hafta katılanlar arasındaki A.Ö.F=13,118 (13,118 > 3,531) olduğundan aralarında önemli bir fark saptanmıştır.

1-2 hafta katılanlar ile 4 haftadan fazla katılanlar arasındaki A.Ö.F=0,482 (0,482 < 3,531) olduğundan aralarında önemli bir fark belirlenememiştir.

3-4 hafta katılanlar ile 4 haftadan fazla katılanlar arasında A.Ö.F=13,6 (13,6 > 3,531) olduğundan aralarında önemli bir fark saptanmıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde araştırma sorularına ve bulgularına dayanarak araştırma sonuçlarının yorumu yapılacaktır.

Araştırma Grubunun Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışma Ve Yorumu

Araştırmanın ilk sorusu araştırma grubunun yaş, eğitim düzeyi, mezun oldukları fakülte ve mesleki kıdemleri gibi kişisel bilgilerinin nasıl bir dağılım gösterdiği idi.

Araştırmaya katılan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaş aralığı (Tablo 2) 18-50 iken; %52,11 ile 18-28 yaş arasında bulunan öğretmenlerin sayısının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Araştırma grubunun %17,61'i lise mezunu, %8,45'i önlisans mezunu, %73,94'nün ise lisans mezunu olduğu görülmektedir (Tablo 3). Lise mezunu ve önlisans mezunu olan öğretmenler grubun az bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Bu bulgu beklenen bir durumdur. Çünkü devlet anaokullarına lise mezunu ve önlisans mezunu öğretmen ataması olmadığından bu öğretmenler sadece M.E.B ve S.H.Ç.E.K'e bağlı özel anaokullarında görev yapabilmektedirler.

Öğretmenlerin mezun oldukları fakülte ve bölümlerin adları Tablo 4'te verilmiştir. Buna göre öğretmenlerin %67,61'i Selçuk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretmenliği ve Anaokulu öğretmenliği mezunudur. Buna karşın Selçuk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenler ise %4,93'tür. Bu da normal bir bulgudur. Çünkü Eğitim Fakülteleri Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği programları yeni mezun vermeye başlamıştır.

Araştırma grubunun %49,30'u 6ay - 5yıl arası deneyime sahiptir. Bu sonuç araştırma grubunun yaşa göre dağılımı ile doğru orantı göstermektedir. Bu sonuçlar ise son yıllarda, M.E.B'nin Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliğine daha fazla öğretmen ataması yapıldığını gösterebilir.

Araştırmanın 2. sorusu Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin drama eğitim özgeçmişlerine ilişkin dağılımı idi.

Araştırma grubunun büyük çoğunluğunun (%67,61) dramatik etkinlikler lisans dersi aldığı görülmektedir. Yaratıcı/Eğitimde drama lisans dersi alan öğretmenlerin ise çok az olduğu görülmektedir (Tablo 6). Bunu da yine Eğitim Fakültelerinin Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği bölümünün yeni mezun vermeye başladığı ile ilişkilendirebiliriz. Çünkü Mesleki Eğitim Fakültelerinde dramatik etkinlikler lisans dersi verilirken, Eğitim Fakültelerinde Yaratıcı/Eğitimde drama lisans dersi verilmektedir.

Araştırma grubunun büyük çoğunluğu drama ile ilgili lisans dersi alırken yaratıcı drama kursuna katılan öğretmen sayısı neredeyse %15 civarındadır (Tablo 7). Bu %15'lik dilim içinde bulunan öğretmenlerinde %11,97'sinin sadece 1-2 haftalık kısa bir süre kursa devam ettikleri görülmektedir (Tablo 8). Bu da Milli Eğitim Bakanlığının bu konuda hizmet-içi eğitim kurslarını yoğunlaştırması gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Bununla ilgili olarak Fırat Üniversitesi'nden Aysun GÜROL'un (2002) yapmış olduğu "Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri ile Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Dramaya İlişkin Kendilerini Yeterli Bulma Düzeylerinin Belirlenmesi" adlı doktora tezinde de drama kursuna ilişkin olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği ile kendisinin düzenlediği kurs dışında drama ile ilgili başka bir kursa katılmadıkları sonucuna varılmıştır.

Drama seminerine katılan öğretmenler ise grubun %2,11 gibi çok küçük bir bölümünü oluşturduğu görülmektedir (Tablo 9).

Bütün bu drama eğitim özgeçmişleri göz önüne alındığında Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin lisans dersleri dışında dramaya karşı bir ilgi göstermedikleri sonucuna varılabilir.

Drama Uygulamalarına İlişkin Bulguların Tarihçe Ve Yorumu

İlk olarak eğitimde drama çalışmalarının öğretmen olarak kendilerine kazandırdıklarının önem derecesine göre sıralamalarına ilişkin sonuçlarda %41,55'nin "Daha Yaratıcı Olmamı Sağladı" şikkını 1.derecede önemli bulurken, %19,72'si "Kendi Güvenimin Artmasını Sağladı" ifadesini 1.derecede önemli bulunduğunu belirtmiştir (Tablo10). Buna göre Yaratıcı drama eğitiminin yaratıcılığın gelişmesinde önemli bir yere sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Muller (1997), drama araştırmalarını yorumladığı çalışmasında; Dramanın yaratıcılık ve paylaşma (empati) davranışlarını kazandırdığını belirtmektedir. Bu da araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Araştırma grubunun tamamının sınıfta drama çalışmaları uyguladıkları belirlenmiştir (Tablo 11). Bu uygulamaları sırasında bütün tekniklerden, drama uygulamalarına göre yararlanmaya çalıştıkları (Tablo 12) ve %35,92'sinin bunu tüm sınıfla uyguladığı görülmektedir (Tablo 13).

Araştırma grubunun drama çalışmalarını planlamalarına göre dağılımında %76,04'nün "öğretmen olarak kendisinin" planladığını buna karşılık "drama lideriyle beraber" planlayanların ise %0,7 gibi çok küçük bir dilimde olduğu görülmektedir (Tablo 15). Bu sonuçlarda bize henüz Türkiye'de drama lideri kavramının oluşmamış olduğunu göstermektedir.

Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin yaklaşık %72'si ısınma çalışmalarında müzik eşliğinde beden hareketleri ve ses-nefes açma çalışmalarına önem verirken, (Tablo 20) öğretmenlerin büyük çoğunluğunun rahatlama çalışmalarında yine müzik eşliğinde beden ve zihinsel rahatlamaya yönelik hareketlere daha sık yer verdikleri (Tablo 17) ve değerlendirme çalışmalarını çocuklara ipuçları vererek hep

birlikte esas çalışma sonrasında yaptıkları belirlenmiştir(Tablo 18-19). Bu sonuçlarda her ne kadar okul öncesi öğretmenlerinin drama eğitimleri yetersiz gibi gözükse de kendi çabalarıyla drama konusunda çok da geride olmadıklarını göstermektedir.

Yaş Durumuna Göre; Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık

Araştırmanın yaş değişkenine göre dramaya yönelik; genel, bireye yönelik ve eleştirel tutumları arasında fark olup olmadığına dair 4. sorusuna yanıt olarak;

Genel, bireye yönelik ve eleştirel tutumlarda yaş değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır (Tablo 22-24-26).

Güven (2001) yaptığı çalışmada, Okul Öncesi Eğitimde Drama Liderleri ve Anaokulu Öğretmenlerinin Drama Hakkındaki Görüşlerini incelemiş, araştırmaya 21 drama lideri, 60 anaokulu öğretmeni alınmıştır. Araştırmada, drama liderleri ve anaokulu öğretmenlerinin yaşlarının, drama çalışmalarının uygulanması ile ilgili cevapları etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu da araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Eğitim Durumu Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık

Araştırmanın 5. sorusu eğitim durumu değişkenine göre dramaya yönelik; genel, bireye yönelik ve eleştirel tutumları arasında fark olup olmadığı idi.

Araştırma grubunun eğitim durumu (lise, önlisans ve lisans) ile dramaya yönelik genel tutumları (Tablo 28), bireylerin kendilerine yönelik tutumları (Tablo 30) ve eleştirel tutumları (Tablo 32) arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

Okvuran (2000) yaptığı çalışmada, yaratıcı dramaya yönelik tutumları incelemiş; öğrenim düzeyi ile genel ve bireye yönelik tutumlarda anlamlı bir fark

olmadığını ancak lise mezunları ile lisans ve lisansüstü mezunları arasında eleştirel tutumlarda anlamlı bir fark olduğu sonucuna varmıştır.

Mezun Oldukları Fakülte Ve Bölüm Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık

Tablo 34, Tablo 36, Tablo 38 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları fakülte ve bölümlere göre, yaratıcı dramaya yönelik , genel, bireylerin kendilerine yönelik ve eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Gürol (2002) yaptığı çalışmada Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri ile Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Dramaya İlişkin Kendilerini Yeterli Bulma Düzeylerini İncelemiştir. Mezun oldukları üniversite değişkenine göre dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu da araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Meslekteki Kıdem (Hizmet Süresi) Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık

Tablo 40, Tablo 42 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin meslekteki kıdemleri değişkenine göre genel ve bireye yönelik tutumlarında anlamlı bir fark bulunmazken, eleştirel tutumlarında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır (Tablo 44). Buna bağlı olarak bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla LSD testi yapılmış ve sonuçlarına göre;

6 ay - 5 yıl ile 21 yıl - 25 yıl, 6 yıl - 10 yıl ile 21 yıl - 25 yıl, 11 yıl - 15 yıl ile 16 yıl-20 yıl , 16 yıl - 20 yıl ile 21 yıl - 25 yıl görev yapan öğretmenler arasında önemli bir fark saptanmıştır. Buna göre meslekteki kıdemleri daha fazla olan öğretmenlerin yaratıcı dramaya daha eleştirel yaklaşımları söylenebilir (Tablo 45).

Gürol (2002) yaptığı çalışmada deneyimi fazla olan öğretmenlerin uygulama düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Deneyimin drama uygulamalarını arttırdığı gözlenirken, doğru orantılı olarak dramaya karşı eleştirel yaklaşımları da arttırdığı sonucuna ulaşılabılır.

Drama Dersi Alma Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık

Araştırmanın 8. sorusu olan drama dersi alma durumlarına göre yaratıcı dramaya yönelik tutumları farklılaşmakta mıdır? Sorusuna yanıt olarak;

Yaratıcı/Eğitimde drama lisans dersi ve dramatik etkinlikler lisans dersi alan öğretmenlerle, hiç drama dersi almayan öğretmenler arasında genel ve bireye yönelik tutumlarında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 47-49).

Yapılan varyans analizi sonucuna göre (Tablo 51) drama dersi değişkenine göre eleştirel tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 52’de LSD sonuçlarına bakıldığında dramatik etkinlikler lisans dersi alan öğretmenlerle hiç drama dersi almayan öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunamazken, yaratıcı/eğitimde drama lisans dersi alan öğretmenlerle, hiç drama dersi almayanlar ve dramatik etkinlikler lisans dersi alan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Gürol (2002) de yaptığı çalışmasında drama dersi almaları öğretmenlerin drama ile ilgili düzeylerini arttırdığı sonucuna varmıştır. Bu çalışma ile de drama dersleri alanların drama ile ilgili düzeyleri artarken, dramaya daha eleştirel yaklaştıkları da söylenebilir.

Yassa (1997) yaptığı çalışmasında dramanın kazandırdığı davranışlar boyutunda eleştirel düşünme, kendini ifade etme gibi davranışları olduğunu savunmuştur. Araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Drama Kursuna Katılma Ve Katılma Süresi Değişkenine Göre Genel, Bireye Yönelik Ve Eleştirel Tutumlar Arasındaki Farklılık

Tablo 54-61, Tablo 56-63 incelendiğinde öğretmenlerin genel ve bireye yönelik tutumlarında drama kursuna katılma ve katılma sürelerine göre anlamlı bir farklılık olmazken, Tablo 58 incelendiğinde drama kursuna katılmalarına göre eleştirel tutumlarında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak amacıyla yapılan LSD testi sonucuna göre; (Tablo 59) hiç drama kursuna katılmayanlar ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı hizmet-içi drama kursuna ve Oluşum drama atölyesi kursuna katılanlar arasında önemli bir fark belirlenirken, aynı şekilde Oluşum drama atölyesinin kursu ile Ya-Pa drama kursu ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı hizmet-içi drama kursu arasında da önemli bir fark belirlenmiştir. Buna göre çeşitli kurslara katılanlar, hiç kursa katılmayanlara göre dramaya daha eleştirel yaklaşmaktadırlar.

Tablo 65 incelendiğinde kursa katılma sürelerinin de eleştirel tutumları etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 66'da LSD testi yapılarak hiç kursa katılmayanlar ile 3-4 hafta kursa katılanlar, 1-2 hafta katılanlar ile 3-4 hafta katılanlar ve 3-4 hafta katılanlar ile 4 haftadan fazla kursa katılanlar arasında önemli bir fark saptanmıştır. Buna göre 3-4 hafta drama kursuna katılanların dramaya çok daha fazla eleştirel yaklaştığı sonucuna varılabilir.

Okvuran (2000) yaptığı “Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar” adlı çalışmasında da kısa süreli drama eğitiminin tutumları etkilemediğini, tutumların değişikliği için uzun süreli drama eğitiminin gerekli olduğunu savunmuştur.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma grubunun kişisel özelliklerine ve drama uygulamalarına ait sonuçlar

Araştırmaya katılan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaş aralığı 18-50 iken; %52,11 ile 18-28 yaş arasında bulunan öğretmenlerin sayısının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Araştırma grubunun %17,61'i lise mezunu, %8,45'i önlisans mezunu, %73,94'nün ise lisans mezunu olduğu görülmektedir. Lise mezunu ve önlisans mezunu olan öğretmenler grubun az bir bölümünü oluşturmaktadırlar.

Öğretmenlerin mezun oldukları fakülte ve bölüme göre öğretmenlerin %67,61'i Selçuk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretmenliği ve Anaokulu öğretmenliği mezunudur. Buna karşın Selçuk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenler ise %4,93'tür.

Araştırma grubunun büyük çoğunluğu drama ile ilgili lisans dersi alırken yaratıcı drama kursuna katılan öğretmen sayısı neredeyse %15 civarındadır. Bu %15'lik dilim içinde bulunan öğretmenlerinde %11,97'sinin sadece 1-2 haftalık kısa bir süre kursa devam ettikleri görülmektedir.

Drama uygulamalarına ait bulgularda ise İlk olarak eğitimde drama çalışmalarının öğretmen olarak kendilerine kazandırdıklarının önem derecesine göre sıralamalarına ilişkin sonuçlarda %41,55'nin "Daha Yaratıcı Olmamı Sağladı" şikkını 1.derecede önemli bulurken, %19,72'si "Kendi Güvenimin Artmasını Sağladı" ifadesini 1.derecede önemli bulduğunu belirtmiştir.

Araştırma grubunun tamamının sınıfta drama çalışmaları uyguladıkları belirlenmiştir. Bu uygulamaları sırasında bütün tekniklerden, drama uygulamalarına göre yararlanmaya çalıştıkları ve %35,92'sinin bunu tüm sınıfla uyguladığı görülmektedir.

Araştırma grubunun drama çalışmalarını planlamalarına göre dağılımında %76,04'nün "öğretmen olarak kendisinin" planladığını buna karşılık "drama lideriyle beraber" planlayanların ise %0,7 gibi çok küçük bir dilimde olduğu görülmektedir. Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin yaklaşık %72'si ısınma çalışmalarında "müzik eşliğinde beden hareketleri ve ses-nefes açma çalışmalarına önem verirken öğretmenlerin büyük çoğunluğunun rahatlama çalışmalarında yine müzik eşliğinde beden ve zihinsel rahatlamaya yönelik hareketlere daha sık yer verdikleri ve değerlendirme çalışmalarını çocuklara ipuçları vererek hep birlikte esas çalışma sonrasında yaptıkları belirlenmiştir.

Araştırma grubunun yaratıcı dramaya yönelik (genel, bireye yönelik, eleştirel) tutumlarına ait sonuçlar

Genel, bireye yönelik ve eleştirel tutumlarda yaş, eğitim durumu ve mezun oldukları fakülte ve bölüme göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Hizmet sürelerine göre dramaya yönelik genel ve bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında önemli bir fark çıkmazken, eleştirel tutumlarında 6 ay-5 yıl ile 21 yıl-25 yıl, 6 yıl-10 yıl ile 21 yıl-25 yıl, 11 yıl-15 yıl ile 16 yıl-20 yıl , 16 yıl-20 yıl ile 21 yıl-25 yıl görev yapan öğretmenler arasında önemli farklılıklar saptanmıştır. Buna göre meslekteki kıdemleri daha fazla olan öğretmenlerin yaratıcı dramaya daha eleştirel yaklaştıkları sonucuna varılmıştır.

Drama dersi alma durumuna göre, Yaratıcı/Eğitimde drama lisans dersi ve dramatik etkinlikler lisans dersi alan öğretmenlerle hiç drama dersi almayan öğretmenler arasında genel ve bireye yönelik tutumlarında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılırken, eleştirel tutumlarında yaratıcı/ eğitimde drama lisans dersi alan öğretmenlerle hiç drama dersi almayan ve dramatik etkinlikler dersi alan öğretmenler arasında yaratıcı/ eğitimde drama dersi alan öğretmenlerin dramaya

daha eleştirel yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin genel ve birey yönelik tutularında drama kursuna katılma durumuna ve katılma sürelerine göre anlamlı bir farklılık olmazken, drama kursuna katılmalarına ve bu kurslara katılma sürelerine göre eleştirel tutumlarında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre çeşitli kurslara katılanlar, hiç kursa katılmayanlara göre dramaya daha eleştirel yaklaşırken, 3-4 hafta drama kursuna katılanların hiç katılmayanlar, 1-2 hafta katılanlar ve 4 haftadan fazla süre ile kursa katılanlara göre dramaya çok daha fazla eleştirel yaklaştığı sonucuna varılmıştır.

Ulaşılan genel sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

Drama eğitiminin önemi; toplantı, seminer, panel ve basın yoluyla öğretmenlere ve topluma benimsetilebilir.

Okul öncesi eğitim alanında çalışan öğretmenlerin drama alanında daha fazla donanımına sahip olması için, öğretmenlerin yetiştiği alanlarda yaratıcı drama ile ilgili derslerin okutulmasına önem verilmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda ve bazı özel okullarda hizmet - içi eğitim anlayışı ciddi boyutta ele alınsa da, bu gereksinimin herkes için acil olarak giderilmesi gerektiği ortadır. Belki de bu konuda bölge seminerleri düzenlenebilir, bu seminerlere katılmak gönüllü olmak yerine zorunlu tutulabilir.

Bundan sonra bu konu ile ilgili yapılacak olan araştırmalar deneme modeli ile yapılmalıdır.

BÖLÜM VII

ÖZET

Bu araştırma, Konya il merkezindeki okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını saptamak amacıyla yapılmıştır.

Bu amaçla, araştırmanın çalışma evrenine Konya il Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bulunan resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumları alınmıştır. Örneklemine ise, Konya il merkezinde(Meram,Selçuklu, Karatay ilçe) bulunan Milli Eğitim müdürlüklerine bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan 142 öğretmen dahil edilmiştir.

Araştırma grubunun kişisel özelliklerine ve drama uygulamalarına ait veriler, öğretmenlere uygulanan anket tekniği ile (Ek 2) , yaratıcı dramaya yönelik veriler ise öğretmenlere uygulanan yaratıcı drama tutum ölçeği ile(Ek 2) elde edilmiştir. Öğretmenlere verilen 177 anketten 160'ı geri dönmüş fakat eksik doldurulmuş olmalarından dolayı 18 anket ve ölçek araştırma kapsamından çıkarılmış değerlendirmeye alınan anket ve ölçek sayısı 142'ye düşmüştür.

Yaratıcı drama tutum ölçeğinde bulunan olumlu sorulara “kesinlikle katılıyorum’dan” "hiç katılmıyorum" kadar 5’ten 1’e doğru puanlandırılmıştır. Olumsuz cümlelerde ise 1’den 5’e doğru puanlama yapılmıştır. Tutum maddeleri ve araştırma grubunun kişisel bilgileri ile drama eğitim özgeçmişleri istatistiksel tekniklerle karşılaştırılmıştır. Anket ve ölçekten elde edilen puanlar araştırmanın amacına göre varyans analizi ile karşılaştırılmış ve sonucunda en az 0,05 düzeyinde anlamlı çıkan F değerlerinin kaynağını bulmak için grupların ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü Asgari Önem Fark Testi (Least Significant Difference LSD) ile yapılmıştır.

Varyans analizinde önem düzeyi $P < 0,05$ olarak benimsenmiştir.

Araştırmanın bulguları aşağıda özetlenmiştir.

Araştırma grubunun kişisel özelliklerine ve drama uygulamalarına ait bulgular:

Araştırmaya katılan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaş aralığı 18-50 iken; %52,11 ile 18-28 yaş arasında bulunan öğretmenlerin sayısının daha fazla olduğu belirlenirken, %17,61'i lise mezunu, %8,45'i önlisans mezunu, %73,94'nün ise lisans mezunu olduğu görülmektedir. Lise mezunu ve önlisans mezunu olan öğretmenler grubun az bir bölümünü oluşturmaktadırlar.

Öğretmenlerin mezun oldukları fakülte ve bölüme göre öğretmenlerin %67,61'i Selçuk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretmenliği ve Anaokulu öğretmenliği mezunudur. Buna karşın Selçuk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenler ise %4,93'tür.

Araştırma grubunun büyük çoğunluğu drama ile ilgili lisans dersi alırken yaratıcı drama kursuna katılan öğretmen sayısı neredeyse %15 civarındadır. Bu %15'lik dilim içinde bulunan öğretmenlerinde %11,97'sinin sadece 1-2 haftalık kısa bir süre kursa devam ettikleri görülmektedir.

Drama uygulamalarına ait bulgulara ise İlk olarak eğitimde drama çalışmalarının öğretmen olarak kendilerine kazandırdıklarının önem derecesine göre sıralamalarına ilişkin sonuçlarda %41,55'nin "Daha Yaratıcı Olmamı Sağladı" şikkını 1.derecede önemli bulurken, %19,72'si "Kendi Güvenimin Artmasını Sağladı" ifadesini 1.derecede önemli bulduğunu belirtmiştir.

Araştırma grubunun tamamının sınıfta drama çalışmaları uyguladıkları belirlenmiştir. Bu uygulamaları sırasında bütün tekniklerden, drama uygulamalarına göre yararlanmaya çalıştıkları ve %35,92'sinin bunu tüm sınıfla uyguladığı görülmektedir. Araştırma grubunun drama çalışmalarını planlamalarına göre dağılımında %76,04'nün "öğretmen olarak kendisinin" planladığını buna karşılık "drama lideriyle beraber" planlayanların ise %0,7 gibi çok küçük bir dilimde olduğu

görülmektedir. Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin yaklaşık %72'si ısınma çalışmalarında “müzik eşliğinde beden hareketleri ve ses-nefes açma çalışmalarına önem verirken öğretmenlerin büyük çoğunluğunun rahatlama çalışmalarında yine müzik eşliğinde beden ve zihinsel rahatlamaya yönelik hareketlere daha sık yer verdikleri ve değerlendirme çalışmalarını çocuklara ipuçları vererek hep birlikte esas çalışma sonrasında yaptıkları belirlenmiştir.

Araştırma grubunun yaratıcı dramaya yönelik (genel, bireye yönelik, eleştirel) tutumlarına ait bulgular:

Genel, bireye yönelik ve eleştirel tutumlarda yaş, eğitim durumu ve mezun oldukları fakülte ve bölüme göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Hizmet sürelerine göre dramaya yönelik genel ve bireylerin kendilerine yönelik tutumlarında önemli bir fark çıkmazken, eleştirel tutumlarında 6 ay-5 yıl ile 21 yıl-25 yıl, 6 yıl-10 yıl ile 21 yıl-25 yıl, 11 yıl-15 yıl ile 16 yıl-20 yıl , 16 yıl-20 yıl ile 21 yıl-25 yıl görev yapan öğretmenler arasında önemli farklılıklar saptanmıştır. Buna göre meslekteki kıdemleri daha fazla olan öğretmenlerin yaratıcı dramaya daha eleştirel yaklaştıkları sonucuna varılmıştır.

Drama dersi alma durumuna göre, Yaratıcı/Eğitimde drama lisans dersi ve dramatik etkinlikler lisans dersi alan öğretmenlerle hiç drama dersi almayan öğretmenler arasında genel ve bireye yönelik tutumlarında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılırken, eleştirel tutumlarında yaratıcı/ eğitimde drama lisans dersi alan öğretmenlerle hiç drama dersi almayan ve dramatik etkinlikler dersi alan öğretmenler arasında yaratıcı/ eğitimde drama dersi alan öğretmenlerin dramaya daha eleştirel yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin genel ve birey yönelik tutumlarında drama kursuna katılma durumuna ve katılma sürelerine göre anlamlı bir farklılık olmazken, drama kursuna katılmalarına ve bu kurslara katılma sürelerine göre eleştirel tutumlarında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre çeşitli kurslara katılanlar, hiç kursa katılmayanlara göre dramaya daha eleştirel yaklaşırken, 3-4 hafta drama kursuna katılanların hiç katılmayanlar, 1-2 hafta

katılanlar ve 4 haftadan fazla süre ile kursa katılanlara göre dramaya çok daha fazla eleştirel yaklaştığı sonucuna varılmıştır.

SUMMARY

This investigation has been made to assess the attitudes of the teachers to creative drama working at the preschool education institutions in the center of Konya Prouince.

For this purpose, the preschool education institutions containing the state and private schools which are dependent to the Management of Education of Konya prouince have been inserted in this investigation. And for the illustrations, 142 teachers (educators) working at state and private schools of the preschool education institutions which are dependent to the Management of Education of Konya Prouince and existing in the center of Konya Prouince, have been included in this investigation.

The datums which are related to the personal features and applications of drama of the investigation group have been held by the technique of poll which has been taken upon teachers (appendix 2), and the datums which are related to the creative drama have been found by the scale (criterion) of creative drama (appendix 2) which has been applied to the teachers. 160 of the 177 polls that have been distributed to the teacher have returned but 18 polls and scales have been amitted from the investigation because of being filled incorrectly, and the number of the poll and scale has been reduced to 142.

The responses for positive questions from “I agree with accurately” to “I do not ever agree with it” were marked with the numbers from 5 to 1. And in negative sentences the pointig from 1 to 5 was made. The items of attitude and the personal data of the investigation group were compared with the brief histories of the group members related to their drama education statistically. The points which were got from the poll and scale were compared with the variance analyses in accordance with its purpose and, for finding the source of F values which existed at the degree of Least 0,05 in the end meaning fully; the importance control of the difference

between the averages of the groups was made by the Least Significant Difference LSD.

The importance degree has been assumed as $P < 0,05$ in the variance analyses.

For searching the summary of the results of the investigation see below.

The Results Related to the Personal Features and the Applications of Drama of the Investigation Group:

It has been found that while the age gap of the preschool education teachers that were inserted in the investigation, was between 18-50, while the result showing that 52,11 percent of the teachers who were between 18-28 were more than the indicial group, 17,61 per cent of the teachers graduated. From high school, 8,45 percent of them were the graduates of pre-bachelor's degree, and 73,94 percent of them were the graduates of bachelor's degree. The graduates of the high school and pre bachelor's degree formed a least port of the group.

In accordance with the faculty and department from which the teachers graduated, 67.61 per cent of the teachers. Were the graduates of Child Development and Education Teaching and. Nursery School Teaching of Selçuk University and Gazi University 4,93 percent of the teachers were the graduates of the. Preschool Education Teaching of Education Faculty of Selçuk University, Marmara University and Uludağ University.

Mast of the investigation group had the license Lesson related to drama, the number of the teachers joining to the course of creative drama was nearly at around 15 percentages. Only 11,97 percent of that teachers of the percentage of 15 percent to the course during 1-2 weeks.

In results concerning the applications of drama, according to the importance degree arrangement of the positive functions of drama for the teaching profession the results showed that 41,55 percent of the teachers signed the option of "It Caused

me to be more creative” initially and 19,72 percent of the teachers signed the option of “It Caused me to be more self-confident”

It has been found that the investigation group has applied the studies of drama in the class completely. It has been observed that during these applications they try use all the techniques according to the application of drama and 35,92 percent of them manages it with full class performance. At the dispersion of the investigation group according to the planning of the applications of drama; it has been found that 76,04 percent of the teachers plan as “As being teacher himself/herself”, 0,7 the percent of the teachers plan as “Together with the drama leader”. It has been found that while nearly 72 percent of the teachers of Preschool Education give importance to do exercises “with the accompaniment of music to body movements and voice-breath exercises”, most teachers again deal with the exercises “with the accompaniment of music to body and intellectual relax movements (activities)” and the do the evaluation studies together with the students after the main study by giving the children clues.

The results directed towards the attitudes (general, directed towards the individual, critical.) of the investigation group to creative drama:

It has been understood that in the attitudes of general, directed towards the individual and critical attitudes there is not a meaningful difference according to age, education level and faculties and department that graduated from. While an important difference does not appear in the general attitudes and attitudes directed towards individual which are related to the drama according to the intervals of being in service, important differences have been assessed among the teachers for 5 months – e years with 21 years- 25 years, 6 year- 10 years with 21 years –25 years, 11 years-15 years with 16 years-20 years, 16 years-20 years with 21 years-25 years in critical attitudes.

It has been inferred that related to having drama lesson, while a difference does not appear between the teachers who have the License Lesson of Drama in Creative Education and License Lesson of Dramatic Activities and who do not ever

have them in general attitudes and in attitudes directed towards the individual. While an important difference does not appear according to the position of joining a course of drama and period of continuing that course in the general attitudes and attitudes directed towards the individual of the teachers but there appears to be a strong difference in the critical attitudes of teachers according to the position of joining to a drama course and the period of continuing that course. It has been inferred that people that join to various courses are more critical in drama than the people who have not ever joined; people who continue for 3-4 weeks are more critical than those who have not joined, those who join for 1-2 weeks are more critical than those who have that course for 4 weeks.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, H.Ömer., “Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara, 1993.
- Akın, Meryem., “Farklı Sosyo ekonomik Düzeylerdeki İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyalleşme Düzeylerine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara, 1993.
- Albayrak, Huriye., Annelerin Kaygı Düzeyleri İle Çocukların Bağımlılık Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya, 1997
- Aral, Neriman, Gülen Baran, Şenay Bulut, Serap Çimen., **Drama**. Ya-pa Yayınları. İstanbul, 2002.
- Ay (Onat), Sıla., “Yabancı Dil Öğretiminde Dramanın Kullanımı”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara, 1997.
- Buege, Carol., “The Effects of Mainstreaming on Attitude and Self Conceot, Using Creative Drama and Social Skills Training.” **Youth Theatre Journal**. Vol:7, No:3. 1993
- Çebi, Ahmet., “Öğretim Amaçlı Yaratıcı Drama Yoluyla İmgesel Dil Becerisinin Geliştirilmesi”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara, 1996.
- Bozdoğan, Zülal., **Yaratıcı Drama**. Nobel yayıncılık. Ankara, 2003

Davis, Barbara., "Some Roots and Relatives of Cerative Drama as an Enrichment Activitiy for Older Adults." **Educational Gerontology**. Vol:3, No:4. 1987.

Dirim, Aygören., **Yaratıcı Drama**. Esin Yayınları. İstanbul, 2000.

İnceoğlu, Metin., **Tutum, Algı, İletişim**. Verso Yayınları, İstanbul, 1993.

Eğitmen, Aynur., "Arkeoloji Müzelerinin Eğitim Ortamı Olarak Etkinliğinin Artmasında Yaratıcı Dramanın Yeri ve Önemi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara, 1995.

Farris,John. P. Ve PARKE, John., To be or to be: "What student think about drama." **The clearring hause**. March-aprıl, 231-232. 1993

Garcia, Lorenzo., "Thecher Beliefs, About Drama." **Youth Theatre Journal**. Vol:8, No:2. 1993.

Girgin, Tuğba., "Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yaratıcı Drama Etkinlikleri (Ankara İli Örneği)". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Ankara, 1999.

Goodwin , David. A. "An investigation of the afficacy of creative drama as a methot for teaching social skills to mentally retarddet youth and adoults." **Dissertation absracts international**. DAI- A, Vol:46, No:2. 1985.

Gönen, Mübeccel., " Anaokuluna Giden Dört-Beş Yaş Çocuklarına Resimli Kitaplarla Yapılan Eğitimin Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Ankara, 1988

Gönen, Mübeccel ve Nursel Uyar Dalkılıç., **Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar**. Epsilon Yayıncılık. İstanbul, 2002.

Güneysu, Sibel., "Eğitimde Drama". Ya-pa 7. Okul Öncesi Eğitim ve Yaygınlaştırma Semineri. Ya-pa Yayın Pazarlama. İstanbul, 1991.

Gürol, Aysun. “Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri İle Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Dramaya İlişkin Kendilerini Yeterli Bulma Düzeylerinin Belirlenmesi”.Yayınlanmamış Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi. Elazığ, 2002

Güven, Gülhan., “Okul öncesi Eğitimde Drama Liderlerinin Anaokulu Öğretmenlerinin ve Anne-Babaların Eğitimde Drama Çalışmaları Hakkında Görüşleri.”Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara, 2001

İpek, Arzu., “Eğitimde Dramanın Zihinsel Engelli Çocukların Sosyal Gelişimleri Üzerinde Etkisinin İncelenmesi.” Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara, 1998

Hogg, Mary. “Creative Dramatics and the Elderly. Beyond the Peach, Beneath the Lights: Outlets for Self-Expression in the Aging.” **Journal Meeting of the Speech Communication Association.** November 13-21 California, 1989.

Kaaland-Weels, Christi. “Classroom Teachers Perceptions and Uses of Creative Drama.” **Youth Theatre Journal.** Vol:8, No:4. 1994.

Kaf, Özlem., “Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi.” Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Adana, 1999.

Kaner, Sema., “Psikodrama- Kuram, Teknik ve Araçlar” **A.Ü.E.B.F Fak. Dergisi**, cilt: 23. Ankara, 1990.

Kara, Ömer Tuğrul., “Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum, 2000.

Karabacak, N., “Sosyal Bilgiler Dersinde Eğitsel Oyunların Öğrencilerin Erişi Düzeyine Etkisi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 1996.

- Karadağ, Asiye., **Okul Öncesinde Dramatik Etkinlikler**. Kök Yayıncılık. Ankara, 2000.
- Karasar, Niyazi., **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Nobel Yayıncılık. 10. Basım, Ankara, 2000.
- Koç, Filiz., “Yaratıcı Dramanın Öğrenmeye Etkisi (Sosyal Bilgi Öğretiminde Bir Yöntem Olarak).” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara, 1999.
- Koçak, Duygu. “Drama Çalışmalarında Doğaçlama”.**Türkiye 1. Drama Liderleri Buluşması**. s.s., 114 – 117. Ankara, 1999.
- Küçükahmet, Leyla, Hande Borçbakan, S.Sadi Karamanoğlu., **İlköğretimde Drama**. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara, 2001.
- Mc Kerracher, Williams., “Changing Children’s Attitudes Toward the Physically Disabled.” Resarch Report. Victoria Education Dept. Australia, 1982.
- Morgül, Mahiye., **Eğitimde Yaratıcı Dramaya Merhaba**, Kök yayıncılık. Ankara, 2003
- Metin, Gülçin Güven., “Dramanın 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Duygusal Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi.” Marmara Üniversitesi. İstanbul, 1999.
- Muller., “The New South Africa- A Rebirt for Drama in Education.” **Researching Drama and Theatre in Education**. Conference. April 8-12. 1997
- Nutku, Özdemir., **Sahne Bilgisi**. Kabalcı Yayınları, Bilgi Dizisi 3. Basım. İstanbul, 1989.

Okvuran, Ayşe., “Eğitimi Kolaylaştırıcı Bir Yöntem Olarak Sosyodramatik Oyun İçin Rehberlik”. **Carol Young Woodard A.Ü.E.B.F.** Yayınlanmamış Çeviri-Düzenleme. Ankara, 1991.

Okvuran, Ayşe., “Yaratıcı Drama Eğitimin Empatik Beceri ve Empatik Eğilimin Düzeylerine Etkisi.” A.Ü.E.B.F. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 1993.

Okvuran, Ayşe., “Yaratıcı Dramanın Kullanılabileceği Alanlar”. **Yaratıcı Drama.** Naturel Yayıncılık. s.s., 156 – 158. Ankara, 2002.

Okvuran, Ayşe., “Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar.” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara, 2000

Ömeroğlu, Esra., “Yaş Grubu Çocukların Alıcı Ve İfade Edici Dil Gelişimine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara, 1997.

Ömeroğlu, Esra., “Anaokuluna Giden 5-6 Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişimine Yaratıcı Dramanın Etkisi.” Doktora Tezi. Ankara, 1990.

Ömeroğlu-Turan, Esra, Münevver Can Yaşar.,” Okul Öncesi Eğitiminde Drama Uygulamaları.” **Gazi Üniversitesi Anaokulu/ Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı,** Rehber Kitaplar Dizisi. Ya-pa Yayınları. İstanbul, 1999.

Önder, Alev., **Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama.** Epsilon Yayınları. İstanbul, 2000.

Öztürk, Ali., “Yaratıcı Dramada Müziğin Kullanımı”. **Türkiye 1. Drama Liderleri Buluşması.** s.s., 79 – 81. Ankara, 1999.

Samurçay, Neriman. “Dramatik Oyun” **Okul Öncesi, Eğitim Dergisi** Sayı: 19-20. Yazıt Matbaası. Ankara, 1980.

Tahta, Fatma., “Eğitimde Drama Nedir ? Öğretmen Yetiştirmede Dramanın Yeri.” **Türkiye 1. Drama Liderleri Buluşması.** s.s., 92 – 95. Ankara, 1999.

Tulgay, Burçak., “Yaratıcı Drama Eğitimi Alan ve Almayan Ergenlerin Yaratıcılıklarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 1997.

Uyar, Nursel., “Anaokuluna Devam Eden 60-72 Aylık Çocuklara Destekleyici Olarak Uygulanan Eğitimde Drama Programının Çocukların Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara, 1995

Uysal, F.Nurten., “Anaokuluna Giden 5-6 Yaş Çocuklarda Yaratıcı Drama Çalışmalarının Sosyal Gelişim Alanına Olan Etkisinin İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 1996.

Üstündağ, Tülay., “Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri.” **Yaratıcı Drama.** Naturel Yayıncılık. s.s., 200 – 208. Ankara, 2002.

Yassa, Nevine., “High School Students Involvement in Creative Drama: The Effects on Social Interaction.” **Researching Drama and Theatre in Education Conference.** Universty of Exeter April 8-12. 1997

EKLER

EK 1 Örnekleme Alınan Öğretmenlerin Sayısal Durumu.....123

EK 2 Yaratıcı Drama Bilgi Formu ve Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği.....128

EKLER**EK 1****Örnekleme alınan öğretmenlerin sayısal durumu**

Sıra no:	OKULUN ADI	ÖĞRETMEN SAYISI
	MERAM İLÇESİ RESMİ OKULLARI	
1	Türk Anneler Derneği Anaokulu	8
2	Şehit kubilay Anaokulu	3
3	Ayşe İhsan İ.Ö.O	1
4	Sare Özkaşıkçı İ.Ö.O	1
5	Harmancık A.Haşhaş İ.Ö.O	1
6	A.Naci Gücüyenerİ.Ö.O	1
7	Kemal Hatiboğlu İ.Ö.O	2
8	Lalebahçe İ.Ö.O	2
9	Necatibey İ.Ö.O	1
10	Ş. Pilot B.A Gök. İ.Ö.O	1
11	Alparslan İ.Ö.O	1
12	İhsan Özkaşıkçı İ.Ö.O	4
13	Çumralıoğlu İ.Ö.O	2
14	Dr. Teoman Bilge İ.Ö.O	2
15	Şeker İ.Ö.O	1
16	Mümtaz Kuru İ.Ö.O	4
17	A.Samet F.Kuzucu İ.Ö.O	1
18	H.Ö.M. Bahadırtürk İ.Ö.O	1
19	Cumhuriyet İ.Ö.O	2
20	Zafer İ.Ö.O	2
21	Şükrü Doruk İ.Ö.O	1
22	Yunus Emre İ.Ö.O	2
23	K.Hüyük A.Haşhaş İ.Ö.O	1
24	Kozağaç İ.Ö.O	1
25	M.Şükriye Sert İ.Ö.O	2
26	Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O	1

27	Kavak İ.Ö.O	1
28	İ.Hakkı Konyalı İ.Ö.O	2
29	Alakova İ.Ö.O	1
30	Vakıfbank İ.Ö.O	1
31	Ayşe Sönmez İ.Ö.O.	1
32	V.N. Çetinkaya İ.Ö.O	2
33	Fevzi Çakmak İ.Ö.O	1
34	Ş.A. Seni Durum İ.Ö.O	1
35	M.K.Mevlana İ.Ö.O	1
36	Cemal Bardakçı İ.Ö.O	1
37	24 Kasım İ.Ö.O	1
38	Mehmet Beğen İ.Ö.O	4
39	Sağlık İ.Ö.O	1
40	A.İ. Dayıoğlu İ.Ö.O	2
41	Yaylapınar İ.Ö.O	1
42	Dere Zafer İ.Ö.O	1
43	Hatunsaray İ.Ö.O	1
44	Şeyh Şamil İ.Ö.O	1

Sıra no:	OKULUN ADI	ÖĞRETMEN SAYISI
	MERAM İLÇESİ ÖZEL ANAOKULLARI	
1	Özel Mini Pinokyo Anaokulu	2
2	Özel Dolunay Anaokulu	2
3	Özel Abdullah Aymaz İ.Ö.O	2
4	Özel Gençlik İ.Ö.O	1
5	Özel Konya Başak İ.Ö.O	1
6	Özel Gündoğdu İ.Ö.O	2
7	Özel Armağan İ.Ö.O	1
8	Özel İdeal İ.Ö.O	1

Sıra no:	OKULUN ADI	ÖĞRETMEN SAYISI
	SELÇUKLU İLÇESİ RESMİ OKULLARI	
1	Selçuklu Anaokulu	9
2	Ahmet Karacıġan İ.Ö.O	1
3	Abidin Saniye Erġal İ.Ö.O	1
4	Ahmet Acar İ.Ö.O	1
5	A.Perihan Demirok İ.Ö.O	2
6	Akıncılar M.A.Haşıaş İ.Ö.O	1
7	Akşemseddin İ.Ö.O	1
8	Ayşe Tümer İ.Ö.O	2
9	Barbaros İ.Ö.O	1
10	Büyükbayram İ.Ö.O	1
11	Cemile Erkunt İ.Ö.O	2
12	Cumhuriyet M.A.Haşıaş İ.Ö.O	1
13	Dr.Mustafa Öten İ.Ö.O	1
14	Ertuġrul Gazi İ.Ö.O	2
15	Eşrefoġlu İ.Ö.O	2
16	Hazım Uluşahin İ.Ö.O	4
17	Hocacihan İ.Ö.O	1
18	İbrahim Yapıcı İ.Ö.O	2
19	İhsaniye İ.Ö.O	1
20	İsmail Hakkı Tonguç İ.Ö.O	1
21	Kargarlı Mahmut İ.Ö.O	1
22	Kazım Özen Seçen İ.Ö.O	1
23	M. Nuri Küçükköylü İ.Ö.O	3
24	Mustafa Bülbul İ.Ö.O	2
25	Mustafa Hotamışlı İ.Ö.O	2
26	Mustafa Karacıġan İ.Ö.O	1
27	Mustafa Necati İ.Ö.O	2
28	Nesrin ve Ayşegül Kardeşler İ.Ö.O	2
29	Osmangazi İ.Ö.O	1

30	Ova Un İ.Ö.O	1
31	Öğ. Fethiye Onsun İ.Ö.O	1
32	Rebii Karatekin İ.Ö.O	1
33	Sıraç Aydın Taşbaş İ.Ö.O	1
34	Süleyman Çelebi İ.Ö.O	1
35	Şükriye Onsun İ.Ö.O	3
36	Vali İhsan Dede İ.Ö.O	2
37	Zeki Altındağ İ.Ö.O	1
38	Zeliha Lütü Kulluk İ.Ö.O	1
39	Mehmet Akdoğan İ.Ö.O	1
40	Mareşal M. Kemal İ.Ö.O	4

Sıra no:	OKULUN ADI	ÖĞRETMEN SAYISI
	SELÇUKLU İLÇESİ ÖZEL ANAOKULLARI	
1	Özel Abdullah Aymaz İ.Ö.O	2
2	Özel Diltaş İ.Ö.O	2
3	Özel Esentepe İ.Ö.O	2
4	Özel TED Konya İ.Ö.O	1
5	Özel Ufuk İ.Ö.O	1

Sıra no:	OKULUN ADI	ÖĞRETMEN SAYISI
	KARATAY İLÇESİ RESMİ OKULLARI	
1	Zübeyde Hanım Anaokulu	2
2	19 Mayıs İ.Ö.O	1
3	23 Nisan Egemenlik İ.Ö.O	1
4	Akçeşme İ.Ö.O	1
5	Akif Paşa İ.Ö.O	1
6	Biröl Polat İ.Ö.O	1
7	Cengiz Topel İ.Ö.O	1

8	Hasan Ali Yücel İ.Ö.O	1
9	Hürriyet İ.Ö.O	1
10	İsmet Paşa İ.Ö.O	1
11	İstiklal İ.Ö.O	1
12	İsmil Atatürk İ.Ö.O	1
13	İzzetbey İ.Ö.O	1
14	Karkent İ.Ö.O	1
15	Karma İ.Ö.O	2
16	Kuvayi Milliye İ.Ö.O	1
17	Mahmut Şevket Paşa İ.Ö.O	1
18	Mustafa Aydın İ.Ö.O	1
19	Ovakavağı İ.Ö.O	1
20	Şekibe Aksoy İ.Ö.O	1
21	Ulubathı Hasan İ.Ö.O	1
22	Ulurmak İ.Ö.O	1
23	Yaşardoğu İ.Ö.O	1

Sıra no:	OKULUN ADI	ÖĞRETMEN SAYISI
	KARATAY İLÇESİ ÖZEL ANAOKULLARI	
1	Özel Enderun İ.Ö.O	1
2	Özel Model İ.Ö.O	1
3	Özel Envar İ.Ö.O	1
	Toplam	190

EK 2

Yaratıcı Drama Bilgi Formu Ve Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği

Sayın Meslektaşım,

Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünde Yüksek Lisans (Master) Tezi olarak yapılmaktadır. Araştırmanın amacı, “Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını belirlemektir”. Değerli görüşleriniz okul öncesi eğitim öğretmenleri ve yaratıcı dramaya ilişkin yapılan çalışmalara ışık tutacaktır.

Gizlilik ilkesi gereği, lütfen ankette isimlerinizi belirtmeyiniz.

Sadece sizi daha iyi tanımak için verdiğiniz bilgiler kesinlikle araştırmacıda kalacak ve hiçbir şekilde amacı dışında kullanılmayacaktır.

Anket sorularına vereceğiniz yanıtların doğruluğu araştırmanın geçerliliği açısından önemlidir.

Anket formu, 2 bölümden oluşmuştur. Yaratıcı Drama bilgi formunda size ilişkin kişisel bilgiler ve drama uygulamalarınıza ilişkin bilgiler yer almaktadır. Yaratıcı Drama Tutum Ölçeğinde ise alana yönelik tutumlarınız istenmektedir.

Aşağıda Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği yer almaktadır. Ölçek 45 maddeden oluşmaktadır. Tutum cümlelerinin her birini dikkatle okuyarak karşısındaki **kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum** seçeneklerinden birini işaretlemeniz beklenmektedir. Lütfen hiçbir cümleyi boş bırakmayınız. . Değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim. Saygılarımla.

AYSUN YÖNEL
S.Ü Mesleki Eğitim Fakültesi
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
Anabilim Dalı

YARATICI DRAMA BİLGİ FORMU**1- Yaşınız:****2- Öğrenim Durumunuz:**

Lise ()

Üniversite

Lisans ()

Yüksek lisans ()

Doktora ()

3- Mezun olduğunuz fakültenin / bölümün adı:**4- Meslekteki yılınız:**

5-Dramayla ilgili almış olduğunuz dersler:

- a) Yaratıcı /Eğitimde Drama Lisans Dersi ()
- b) Dramatik etkinlikler lisans dersi ()
- c) Yaratıcı / Eğiticide Drama Yüksek Lisans Dersi ()
- d) Yaratıcı / Eğiticide Drama ile ilgili ders almadım ()
- e) Diğerleri varsa belirtiniz

6-Drama ile ilgili katılmış olduğunuz kurslar:

- a) M.E.B. açtığı hizmet içi drama kursu ()
- b) Çağdaş Drama Derneğinin temel kursu ()
- c) Çağdaş Drama Derneğinin ileri kursu ()
- d) Oluşum Drama atölyesi kursu ()
- e) Diğerleri varsa belirtiniz

7- Yaratıcı drama ile ilgili kursu ne kadar süre ile aldınız?

8- Drama ile ilgili katıldığınız seminerler:

- I. Uluslararası drama semineri ()
- II. Uluslararası drama semineri ()
- III. Uluslararası drama semineri ()
- IV. Uluslararası drama semineri ()
- V. Uluslararası drama semineri ()
- VI. Uluslararası drama 1 semineri ()
- VII Uluslararası drama semineri ()
- VIII Uluslararası drama semineri ()

9-Eğitimde drama çalışmalarının öğretmen olarak size kazandırdıklarını önem derecesine göre numaralandırınız.

- a) Başkalarını daha iyi tanımamı sağladı.
- b) Kendime güvenimin artmasını sağladı.
- c) Daha yaratıcı olmamı sağladı.
- d) Başkaları ile daha iyi iletişim kurmamı sağladı.
- e) Kendimi daha kolay ifade etmemi sağladı.
- f) Değişik yaşantılar kazanmamı sağladı.
- g) Olaylar karşısında daha kolay karar verebilmemi sağladı.

10- Sınıfınızda drama çalışması yaptırıyor musunuz?

- a)Evet b)Hayır

11-Cevabınız evet ise okulöncesi eğitimde drama çalışmalarında hangi teknikleri kullanıyorsunuz?

- a) Dramatizasyon
b) Rol oynama
c) Pantomim
d) Doğaçlama
e) Hepsi

12-Kaç çocukla drama çalışması yapıyorsunuz?

13-Okulöncesi çocuklarında drama çalışmalarında hangi aşamalardan geçiyorsunuz?

- a) Isınma- rahatlama
b) Esas çalışma
c) Değerlendirme
d) Tartışma
e) Hepsi

14- Eğitimde drama çalışmalarını kim planlıyor?

- a) Öğretmen olarak ben,
- b) Drama lideri ile beraber,
- c) Hazır kaynaktan yararlanıyorum,
- d) İdareci ile birlikte planlıyoruz,
- e) varsa açıklayınız

15- Okulöncesi eğitimde drama çalışmalarında konuları seçerken nelere dikkat ediyorsunuz?

- a) Her çocuğun rol alabilmesine,
- b) Çocukların günlük yaşantılarında karşılaştığı olaylara,
- c) Çocukların fikirlerine,

16-Okul öncesi eğitimde drama çalışmalarında ısınma çalışmaları olarak neler yaptırıyorsunuz? Önem derecesine göre numaralandırınız?

- a) Basit bir müzik veya tempo eşliğinde yürüme, koşma, zıplama, itme, çekme gibi beden hareketleri ,
- b) Çeşitli hayvan yürüyüşleri taklitleri,
- c) Ses ve nefes açma çalışmaları,
- d) Çocukların mutlu ve memnun olabileceği hareketler,

17- Okul öncesi çocuklarında rahatlama çalışmaları yaptırırken nelere dikkat ediyorsunuz?

- a) Rahatlama çalışmaları yaptırmıyorum.
- b) Çocukların vücut hareketlerine yönelik çalışmalar yaptırıyorum.
- c) Çocukların zihinsel rahatlamlarına yönelik hareketler yaptırıyorum.
- d) Çocukların müzik eşliğinde rahatlamların yönelik hareketler yaptırıyorum.

18- Okul öncesi eğitimde drama çalışmalarında değerlendirmeyi ne zaman yapıyorsunuz?

- a) Değerlendirme yapmıyorum.
- b) Aşamalar sırasında.
- c) Esas çalışma sonrasında.

19- Okul öncesi eğitimde drama çalışmalarında değerlendirmeyi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?

- a) Her çocuğun kendi kendini değerlendirmesine.
- b) Lider olarak benim çocukları değerlendirmeme.
- c) Çocuklara değerlendirme ile ilgili ipuçları vermeye.

YARATICI DRAMA TUTUM ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle katılıyorum	katılıyorum	kararsızım	katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1-Yaratıcı drama eğitimi hoşuma gider.					
2-Yaratıcı drama alanı ile ilgili yayınları okumayı severim.					
3-Dramanın tam bana göre bir alan olduğuna inanırım.					
4-Drama çalışmalarından sonra kendimi rahatlamış hissedirim.					
5-Yaratıcı drama çalışmalarını yüzeysel bulurum.					
6-Drama eğitimi kişiye güven duygusu kazandırır.					
7-Drama çalışmaları insanı daha iyimser kılar.					
8-Dramanın ancak yaşayarak anlaşılabilceğine inanırım.					
9-Drama lideri olmanın zevkli bir iş olduğuna inanırım.					
10-Drama çalışmalarından çok sıkılırım.					
11-Drama çalışmaları mimik ve jestlerle birlikte kişinin bedenini daha etkili kullanmasını sağlar.					

	Kesinlikle katılıyorum	katılıyorum	kararsızım	katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
12-Drama benim için herşeydir.					
13-Drama çalışmaları kişinin dünyaya bakış açısında bir gelişme yaratmaz.					
14-Drama alanıyla ilgili çok şey öğrenmek isterim.					
15-Drama çalışmalarında kendimi genellikle yalnız hissederim.					
16-Drama kişinin daha spontan (doğal) olmasını sağlar.					
17-Yaratıcı drama eğitimi kişinin yaşamdaki ayrıntılara dikkat etmesini sağlar.					
18-Dramanın kişiyi değiştirdiğine inanmam.					
19-Dramada grupta paylaşma duygusunu yaşamaktan hoşlanırım.					
20-Drama herkese gereklidir.					
21-Drama alanında kendimi başarılı bulurum.					
22-Dramada kuramsal çalışmaları gereksiz bulurum.					
23-Drama çalışmalarını eğlenceli bulurum.					
24-Drama eğitimi bedensel ifade gücümü etkilemez.					
25-Yaratıcı dramanın kişiyi geliştireceğine inanmam.					
26-Drama çalışmaları beni rahatsız eder.					

	Kesinlikle katılıyorum	katılıyorum	kararsızım	katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
27-Yaratıcı drama eğitimi almaktan doyum sağlarım.					
28-Drama eğitimi empati kurma (başkalarını anlama) becerisini artırır.					
29-Drama alanında çok uzun süreli eğitime gerek yoktur.					
30-Dramada oyun oynamak bana haz verir.					
31-Drama sürecinde kişi duygularını ortaya koymaktan çekinir.					
32-Drama çalışmaları beni ürkütür.					
33-Drama bence sihirli bir değnektir.					
34-Drama eğitimi kişiyi daha girişken yapar.					
35-Drama yoluyla kişinin kendisini değiştirmesi zordur.					
36-Drama kişinin kendisini olduğu gibi kabul etmesini sağlar.					
37-Drama kişinin başkalarına karşı önyargılarını azaltır.					
38-Drama eğitimi kişinin iletişim kurma becerilerini artırmaz.					
39-Drama eğitimi kişinin dokunma yetisini geliştirir.					
40-Yaratıcı drama eğitiminin kişinin duyarlılığını artıracığına inanmam.					
41-Drama çalışmalarında kişi kendini gerçekleştirebilmektedir.					

	Kesinlikle katılıyorum	katılıyorum	kararsızım	katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
42-Drama eğitimi sayesinde kendimi tanıdığımı söyleyebilirim.					
43-Drama çalışmaları sırasında kişiler birbirlerinin düşüncelerine değer verirler.					
44-Drama eğitiminin kişinin yaratıcılık yeteneğini geliştirdiğine inanırım.					
45-Herşey yaratıcı drama çalışmalarının konusu olabilir.					

